

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Diplomová práce

2020

Kateřina Golasovská

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Kateřina Golasovská

Solutions Journalism v českých médiích

Diplomová práce

Praha 2020

Autor práce: **Kateřina Golasovská**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Barbora Osvaldová**

Rok obhajoby: **2020**

Bibliografický záznam

Golasovská, Kateřina. *Solutions Journalism v českých médiích*. Praha, 2020. 131 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová

Abstrakt

Práce s názvem *Solutions Journalism* v České republice zkoumá, jak se tento novinářský přístup dostal do Českých médií a zda české obsahy označené jako *Solutions Journalism* skutečně splňují kritéria této metody. Teoretická část obsahuje definici *Solutions Journalism*, popisuje jeho zařazení mezi ostatní novinářské přístupy a jeho vývoj. Praktická část se věnuje výzkumu. Práce obsahuje obsahovou analýzu textů, které byly oceněny novinářskou cenou za *Solutions journalism*. Další částí výzkumu byla mnohopřípadová studie. Ta byla vypracovaná na základě rozhovorů s lauréaty Novinářské ceny za *Solutions Journalism* a s popularizátory *Solutions Journalism* v České republice.

Výzkum popisuje, jak se *Solutions Journalism* dostal do českých médií. Hlavním zjištěním práce je, že některé texty označené jako *Solutions Journalism* nesplňují kritéria tohoto novinářského přístupu a že lauréati Novinářské ceny za *Solutions Journalism* nepsali tyto texty touto metodou záměrně. Z toho vyplývá, že *Solutions Journalism* tvorba v České republice vznikala i v minulosti, ale až v roce 2016, kdy došlo k udělení prvních Novinářských cen za *Solutions Journalism*, byla pojmenována.

Abstract

The thesis examines whether the media content that won the Award for Solutions Journalism meets the basic criteria of this particular journalistic approach. The qualitative content analysis is complemented by a multi-case study, which was prepared on the basis of interviews with the winners of the Journalism Award for Solutions Journalism and popularizers of this journalistic method in the Czech Republic. A multi-case study examined whether journalists deliberately developed award-winning media content using this method. The work also provides information on the conditions under which the approach has established itself in the Czech Republic while it outlines its future.

The theoretical part contains the definition of Solutions Journalism, describes its classification among other journalistic approaches and its development. It briefly introduces non-profit organizations that seek to create awareness of Solutions Journalism in the Czech Republic.

The main goal of the research is to confirm that in the Czech Republic the media content has been created within the framework of this journalistic approach, but it was not named as Solutions Journalism. The awarding of the Journalist Award for Solutions Journalism serves primarily as a way to raise awareness of this method.

Klíčová slova

Solutions Journalism, Solutions Journalism Network, konstruktivní žurnalistika, novinářská cena, Ashoka, Transitions Online

Keywords

Solutions Journalism, Solutions Journalism Network, Constructive Journalism, Czech Journalism Award, Ashoka, Transitions Online

Rozsah práce: 129 742 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 7. 2020

Kateřina Golasovská

Poděkování

Velké poděkování patří doc. PhDr. Barboře Osvaldové za její odborné vedení práce, věcné připomínky a čas, který mi při psaní práce věnovala.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK													
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Golosořská Kateřina	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="3">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne:</td><td>22 -05- 2018</td><td>-1-</td></tr><tr><td>Čj:</td><td>1642</td><td>Příloh:</td></tr><tr><td>Přiděleno:</td><td></td><td></td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	22 -05- 2018	-1-	Čj:	1642	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		22 -05- 2018	-1-										
Čj:		1642	Příloh:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018													
E-mail diplomantky/diplomanta: kgolasovska@gmail.com													
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/Prezenční													
Předpokládaný název práce v češtině: Solution journalism v českých médiích													
Předpokládaný název práce v angličtině: Solution journalism in Czech Media													
Předpokládaný termín dokončení: LS 2019													
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování: Solution journalism neboli žurnalistika orientovaná na řešení je poměrně novým novinářským stylem, který vznikl v 90. letech ve Spojených státech amerických. Solution journalism je precizní zpravodajství o reakcích na sociální problémy, jež zároveň zvyšuje aktivní a konstruktivní postoj čtenáře ke společnosti. Tento styl postupně proniká do Evropy i do České republiky. O jeho zařazení mezi klasické novinářské přístupy v českém prostředí usiluje nezisková mezinárodní organizace Ashoka, která zprostředkovává přednášky se zahraničními novináři věnující se tomuto stylu a také oceňuje tuzemské novináře, kteří takovým druhem žurnalistiky píší. Jak je zmíněno na začátku, jedná se o nový jev v žurnalistickém prostředí, v Česku prozatím chybí rozsáhlejší zdroje, nebo výzkumy zabývající se tímto přístupem. V zahraničí je situace jiná, především v Americe vyšlo několik odborných článků a studií, redakce mají rubriky, do nichž spadají texty psané v tomto stylu, a dokonce existuje i online laboratoř s kurzy o tom, jak tyto obsahy tvořit.													
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy: Diplomová práce má dva hlavní cíle. Tím prvním je představení samotného solution journalismu, vymezení tohoto pojmu, popsání jeho historie i současnosti a informace o tom, jak působí na publikum. Práce ilustruje, jakými rysy se text psaný v tomto stylu vyznačuje a uvádí několik zahraničních příkladů takových obsahů. V krátkosti také uvádí, jak se vyvíjí solution journalism v Česku. Na to navazuje druhý cíl, kterým je kvalitativní obsahová analýza provedená na základě informací z teoretické části, vybrané české tvorby, a hloubkových rozhovorů s českými novináři, kteří tento přístup využívají. Analýza bude spočívat především v tom, zda české obsahy spadající pod tento styl obsahují základní charakteristiky tohoto přístupu, jež jsou popsány v teoretické části. Autorka pracuje s hypotézou, že v České republice sice vzniká tvorba spadající pod tento styl, ale novináři při tvoření textu často netuší, že tento přístup využívají. Práce se dále zabývá otázkami, jakou budoucnost a důležitost spatřují v tomto přístupu tuzemští novináři používající tento styl, jak postupují při psaní textu a proč si tento přístup zvolili.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod - Autorka zdůvodní, proč zvolila toto téma, v čem vidí jeho důležitost, popíše strukturu práce, průběh jejího zpracování (především praktické části), vymezí období od kdy do kdy zkoumání probíhalo a nastíní pronikání solution journalismu do českých médií. Teoretická část - Se věnuje především definici solution journalismu, vymezení tohoto pojmu, popis historie a současnosti. Přibližuje, jaké prvky obsahuje text napsaný v tomto stylu a popisuje, jak probíhá jeho vznik. Okrajově se zabývá také solution journalismem v Česku, především organizací													

Ashoka, která se snaží o zařazení tohoto přístupu mezi klasické novinářské přístupy v Česku.

Praktická část - Se věnuje samotné obsahové analýze šesti článků, jejichž autoři byli nominováni nebo obdrželi Novinářskou cenu Ashoka za Solution Journalism. Tyto texty budou podrobeny kvalitativní analýze, po které následuje ověření, zda obsahují základní prvky solution journalism obsahů, které jsou popsány v teoretické části. Na základě hloubkových rozhovorů s autory těchto textů (které se uskutečnily v rozmezí od září 2018 do března 2019) bude provedena případová studie o pozadí těchto obsahů (o tom jak texty spadající do tohoto tématu vznikly, proč daný přístup zvolili atd.) a jak tito novináři solution journalism vnímají (jeho budoucnost v Česku, zařazení do běžné novinářské tvorby atd.)

Závěr - Reflexe k teoretické a praktické části, shrnutí získaných poznatků a přednes vlastního tvrzení na jejich základě.

Vymezení podkladového materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza bude provedena na textech, které byly nominovány nebo obdržely Novinářskou cenu za Solution Journalism od organizace Ashoka. Dalším podkladovým materiálem budou rozhovory s šesti novináři - autory těchto článků. Rozhovor se bude týkat především vzniku zmíněných článků a nahlížení novinářů na tento přístup. Na nich autorka provede případovou studii.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Obsahy, které byly nominovány nebo získaly Novinářskou cenu za Solution Journalism od organizace Ashoka budou podrobeny kvalitativní obsahové analýze, ve které se autorka zaměří na to, zda splňují parametry solution journalismu, porovná je se solution journalism tvorbou v zahraničí. Na základě hloubkových rozhovorů s jejich tvůrci se pokusí zjistit, jak tito novináři solution journalism vnímají a jak tyto obsahy vznikaly.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Publikace nabízí přehled výběru nejčastěji užívaných metod zkoumání mediální komunikace, a to na všech jeho úrovních. Publikace má za cíl být zároveň edukativním i návodným textem, který čtenářům vysvětlí souvislosti a teoretické pozadí jednotlivých výzkumných metod, a rovněž jejich praktické využití

ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-173-7.

Tato publikace Umberta Eca humornou popisuje, jak kvalitně napsat diplomovou práci. Kniha obsahuje rady, jak vybrat téma práce, jakou metodu použít, jakou formou psát a jak komunikovat s vedoucím.

MCINTYRE, Karen. *Solutions Journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems*. *Journalism Practice*. Londýn: Routledge, 2017, 11(1). DOI: 10.1080/17512786.2017.1409647. ISSN 17512794.

Odborný článek zkoumá pomocí experimentu účinky solution journalismu. Výsledky ukázaly, že diskuse o efektivním řešení sociálního problému ve zprávách způsobila, že čtenáři měli příznivější přístup k novinovému článku obsahující řešení problému, než kdyby nebylo zmíněno žádné východisko

BORNSTEIN, David a Susan DAVIS. *Social Entrepreneurship: What Everyone Needs to Know*. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-539634-8.

Jeden z autorů knihy David Bornstein patří mezi hlavní představitele solution journalismu. Publikace je zaměřená především na sociální podnikání, obsahuje také kapitulu o tom, jaký vztah mají média k inovatorství a jak často se tomuto tématu věnují, jak redakce vnímají zprávy obsahující příběhy se zaměřením na řešení problémů.

WENZEL, Andrea, Daniela GERSON a Evelyn MORENO. *Engaging Communities Through Solutions Journalism*. *Journalism*. Londýn: Sage Publications, 2018, 19(5). DOI: 10.1177/1464884917703125. ISSN 1464-8849.

Odborný článek zkoumá potenciální dopady lokálního solution journalismu, zejména pro menšiny a stigmatizované komunity. Článek obsahuje výzkum, zda solution journalism nabízí cestu pro zapojení tohoto publika pro řešení problémů a jak na něj reagují.

HAAGERUP, Ulrik. *Constructive News: Why negativity destroys the media and democracy – and how to improve journalism of tomorrow*. New York: InnoVatio Publishing, 2014. ISBN 978-3-906501-07-9.

Kniha dánského novináře Ulrika Haagerupa, který tvrdí, že žurnalistika musí být především pozitivní a zaměřená na řešení problémů. Publikace se je zaměřená na to, jak by měla média nakládat s jednotlivými tématy - nejedná se o vydávání pozitivních zpráv na úkor těch negativních, ale o to, jak v nich nalézat možná řešení a východiska, jak se v budoucnosti vyvarovat podobných jevů.

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9.

Kniha Žurnalistika a společnost představuje přehlednou syntézu základních pohledů na charakter a poslání žurnalistiky a nabízí teoretické základy pro její zkoumání a reflexi. Denis McQuail se v úvahách o žurnalistice vrací zpět do minulosti a upozorňuje na společenský a politický kontext jejího vývoje a její význam pro fungování demokracie. Proměna žurnalistiky tak podle něj souvisí s hlubší společenskou transformací, jejíž důsledky dnes nejsme schopni spolehlivě odhadnout.

Diplomové a disertační práce k tématu:

KOHOUTKOVÁ, Ladislava. Pozitivní a negativní zprávy v televizním zpravodajství. Praha, 2015. 97 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Tomáš Trampota, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

22.5.2018

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU/OBORU.

Obsah

ÚVOD.....	3
1. SOLUTIONS JOURNALISM.....	6
1.1 DEFINICE SOLUTIONS JOURNALISM.....	6
1.2 SOLUTIONS JOURNALISM PODLE SOLUTIONS JOURNALISM NETWORK	7
1.1.1. <i>Sociální problém</i>	8
1.1.2. <i>Řešení problému</i>	9
1.1.3. <i>Jak řešení funguje</i>	10
1.3 SOLUTIONS JOURNALISM PODLE MCÍNTYRE A GYLDENSTEDOVÉ	10
1.4 POZITIVNÍ PSYCHOLOGIE V ŽURNALISTICE	12
1.5 PROSPEKTIVNÍ PSYCHOLOGIE	13
2 PODOBNÉ NOVINÁŘSKÉ PŘÍSTUPY	14
2.1 KONSTRUKTIVNÍ ŽURNALISTIKA	14
2.2 POZITIVNÍ ŽURNALISTIKA.....	15
2.3 CIVILNÍ ŽURNALISTIKA.....	16
2.4 MÍROVÁ ŽURNALISTIKA	18
2.5 PROSPEKTIVNÍ ŽURNALISTIKA.....	19
2.6 RESTORATIVNÍ NARATIV	19
3 VÝVOJ SOLUTIONS JOURNALISM	20
4 SOLUTIONS JOURNALISM A DOPAD NA PUBLIKUM	25
5 KRITIKA SOLUTIONS JOURNALISM	28
6 SOLUTIONS JOURNALISM V ČESKÉ REPUBLICE	30
6.1 ASHOKA	30
6.2 TRANSITIONS ONLINE	31
7 SOLUTIONS JOURNALISM V ČESKÝCH MÉDIÍCH	31
8 KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	32
8.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE	33
8.1.1 <i>Explorativní výzkum</i>	34
8.1.2 <i>Deskriptivní výzkum</i>	35
8.1.3 <i>Explanatorní výzkum</i>	36
8.1.4 <i>Kvalitativní obsahová analýza</i>	37
8.2 METODOLOGIE	38
8.2.1 <i>Hlubkový rozhovor</i>	38
8.2.2 <i>Polostrukturovaný rozhovor</i>	39
9 VÝSLEDKY PŘÍPADOVÉ STUDIE	40
9.1 EXPLORATIVNÍ VÝZKUM	40
9.1.1 <i>Solutions Journalism v České republice</i>	40
9.1.2 <i>Ashoka, Transitions Online a Solutions Journalism</i>	41
9.1.3 <i>Vývoj Solutions Journalism</i>	42
9.1.4 <i>Novinářská cena</i>	44
9.1.5 <i>Budoucnost Solutions Journalism v České republice</i>	46
9.2 DESKRIPTIVNÍ VÝZKUM.....	47
9.3 EXPLANATIVNÍ VÝZKUM	50
10 VÝSLEDKY OBSAHOVÉ ANALÝZY.....	54

10.1	TOMÁŠ LINDNER - SÉRIE O UPRCHLICKÉ KRIZI V NĚMECKU (2015)	54
10.1.1	<i>Willkommen</i>	54
10.1.2	<i>Reportáž ze země, která přijala milion uprchlíků</i>	56
10.1.3	<i>Pozor uprchlíci</i>	57
10.1.4	<i>Historická zkouška</i>	59
10.2	DANIEL PROKOP – ÚVOD DO PRAKTICKÉ SOCIOLOGIE (2016).....	60
10.2.1	<i>Pomůžte povinný rok ve školce?</i>	60
10.2.2	<i>Soumrak státu. Daňové ráje – brzda Třetího světa</i>	62
10.2.3	<i>Sociální bydlení dlužíme i dětem</i>	62
10.2.4	<i>Trumpova revoluce?</i>	63
10.3	TOMÁŠ LINDNER – BĚŽENCI JDOU DO VÝROBY (2017).....	63
10.4	PETRA DLOUHÁ – POMŮŽU TI ZAŽÍT SLAST (2018)	65
10.5	NIKITA POLJAKOV – NEJSI SÁM (2019).....	66
10.5.1	<i>Muži končí sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy. Neumí mluvit o svých problémech</i> 66	
10.5.2	<i>V cestě stojí plot. Skočit pod vlak je těžší, když musí člověk přelézt překážku</i>	67
10.5.3	<i>Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd</i>	69
10.5.4	<i>Jak chlapy naučit otevřít se. Říct si o pomoc je snazší než spáchat sebevraždu</i>	70
10.6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	71
11	ZÁVĚR	75
12	POUŽITÁ LITERATURA	80
12.1	KNIHY:	80
12.2	ČLÁNKY:	82
12.3	AKADEMICKÉ PRÁCE:	85
12.4	WEBOVÉ STRÁNKY:	85
13	SEZNAM PŘÍLOH	91
14	PŘÍLOHY	92

Úvod

Novinářský přístup Solutions Journalism se stal v průběhu několika let součástí velkých amerických médií, jako je například *New York Times* či *The Washington Post*. Novináři z těchto redakcí ho zařadili mezi klasické novinářské přístupy nebo žánry, a to i přesto, že se jedná se o velmi specifický způsob psaní článků či tvoření jiných obsahů. Jedním z jeho hlavních znaků je to, jakým způsobem působí na publikum. Podněcuje ho totiž k občanskému aktivismu. „*Solutions Journalism přináší informace o tom, jak lidé reagují na společenské problémy, a to takovým způsobem, který přináší do společnosti více znalostí. (...) Obvykle tyto příběhy více zapojují lidi do dění, protože občané mají po jejich přečtení lepší představu o účinných řešeních kolem nich. Dostávají nápady, jak daný problém vyřešit.*“¹

Česká republika je jedna z mála zemí, do které Solutions Journalism zatím pronikl. Organizace *Open Society Fund* už pět let udílí Novinářskou cenu za Solutions Journalism. Novináři se také mohli už několikrát přihlásit o grant na podporu domácí produkce Solutions Journalism. Vznikají projekty a obsahy zpracované touto metodou, která se v Česku už učí i na univerzitách.

Za pár let by se mohl Solutions Journalism stát součástí zpravodajství stejně tak, jako je tomu ve Spojených státech. I přes potenciál této metody nebyl tématu Solutions Journalism v České republice věnován ani jeden výzkum či odborná publikace. Pozadí toho, jak Solutions Journalism etabloval v tuzemských redakcích a jak se dále v mediálním prostoru vyvíjel, zná jen několik jedinců. Právě jejich svědectví tohoto procesu diplomová práce zachycuje.

Jelikož je téma Solutions Journalism v České republice vědecky nepokryté, jedním z hlavních cílů práce je vytvořit základní teorie o tom, jak se Solutions Journalism do českých médií dostal a jak se zde etabloval. Práce také nastiňuje možnou budoucnost tohoto přístupu.

¹ Basic toolkit. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2017, 6. 3. 2017 [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/what-is-solutions-journalism-c050147bb1eb>

Výzkum jde proto lehce za nastavené téma „Solutions Journalism v českých médiích“. Přináší informace a materiály, které mohou sloužit při budoucím výzkumu Solutions Journalism v České republice. Právě rozšíření tématu je jedním z odklonů od původní teze.

Teoretická část práce se věnuje definici Solutions Journalism a zařazuje ho mezi podobné novinářské přístupy spadající pod konstruktivní žurnalistiku. Dále je v této části diplomové práce stručně popsána historie, vývoj a současnost Solutions Journalism. Obsahuje také stručné informace o organizaci *Ashoka* a *Transitions Online*, jež pomohly založit kategorii Solutions Journalism v rámci udílení Novinářských cen a snaží se rozvoj tohoto přístupu v České republice.

Praktická část práce se věnuje samotnému výzkumu. Pomocí mnohopřípadové studie autorka zkoumá, zda si výherci Novinářských cen za Solutions Journalism byli vědomi, že využívají při zpracování tématu tuto metodu, nebo se o přístupu dozvěděli až po tom, co byli do kategorie nominováni. Původní hypotéza uvedena v tezích byla lehce upravena do této podoby: „*V České republice vznikala tvorba spadající pod Solutions Journalism, ale novináři při tvoření textu často netušili, že tento přístup využívají.*“

Provedená mnohopřípadová studie přináší informace o tom, z jakých důvodů Solutions Journalism, ať už záměrně či nezáměrně, zvolili. Dále mapuje, zda získání ceny mělo nějaký dopad na jejich pozdější tvorbu. I v případě výzkumných otázek došlo k odklonu od teze. Poslední zmíněny výzkumný okruh nahradil výzkumnou otázku ohledně toho, jakou důležitost čeští novináři v Solutions Journalism vidí. Ta se ukázala být pro výzkum nepodstatnou v porovnání s později nastavenými otázkami. Navíc to, v čem spatřují novináři důležitost tohoto přístupu, vyplývá nepřímou z jejich odpovědí na výše uvedené výzkumné otázky.

Data, na kterých tato práce stojí, byla získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi novináři, již obdrželi Novinářskou cenu za Solutions Journalism. Původně měla autorka s těmito autory vést hloubkové rozhovory. Při provádění sekundárních rešerší zjistila že pro ustanovení kontextu toho, jak oceněné texty vznikaly, nestačí pouhé rozhovory s jejich autory. Z toho důvodu uskutečnila dva

hloubkové rozhovory navíc, které nejsou uvedeny v původní tezi. A to s Ondřejem Liškou, jenž založil kategorii Solutions Journalism při udílení Novinářských cen a s Lucií Černou, která působí jako projektová manažerka strategie na popularizaci Solutions Journalism v České republice. Oba jsou v průběhu práce označeni jako popularizátoři Solutions Journalism v České republice. Na základě těchto rozhovorů vznikly základní teorie, jež autorka mohla využít k vytvoření návodu pro polostrukturované rozhovory s novináři. Dalším odklonem od teze je také období, kdy zkoumání probíhalo. Konalo se od dubna 2020 do července 2020. Právě ve zmíněných rozhovorech tkví hlavní přínos této práce pro budoucí výzkum.

Další část výzkumu se zabývá kvalitativní obsahovou analýzou textů oceněných Novinářskou cenou za Solutions Journalism. Autorka texty analyzovala na základě pěti kritérií, která jsou uvedena v teoretické části práce. Pokud texty tato kritéria nesplňovaly, snažila se v nich autorka rozpoznat charakteristiky jiných novinářských přístupů, které stejně jako Solutions Journalism spadají pod konstruktivní žurnalistiku.

1. Solutions Journalism

1.1 Definice Solutions Journalism

Anglický pojem „Solutions Journalism“ lze do českého jazyka přeložit jako „žurnalistika orientovaná na řešení“.² Český termín ale pro tento novinářský přístup ještě neexistuje.

V literatuře se objevují především dva proudy konceptualizace Solutions Journalism. Ten první reprezentuje organizace *Solutions Journalism Network*. Ta tento novinářský přístup definuje jako žurnalistický směr, jehož úkolem je přinášet společnosti informace o řešeních nejruznějších společenských problémů, zároveň ale splňuje novinářské standardy.³ Jedná se o kritickou žurnalistiku, jelikož „*Solutions Journalism se nezaměřuje pouze na prezentaci určitého řešení, ale také na to jak a proč funguje. Popisuje ale také limity daného řešení a zabývá se otázkou proč by mohlo řešení selhat.*“⁴

Solutions Journalism bývá v literatuře popisován také jako nadstavba investigativní žurnalistiky. Analýzu problému doplňuje o ještě další krok navíc, tím je právě efektivní řešení problému. Proto je často v této souvislosti investigativní žurnalistika metaforicky přirovnávána k „*hlídacímu psovi*“, který je pasivní. Kdežto Solutions Journalism je aktivní „*vodící pes*“, jelikož pátrá po řešeních situace.⁵

Solutions Journalism Network nahlíží na Solutions Journalism jako na svébytný novinářský přístup. Někteří autoři (Aitamurtová a Varmová) vnímají Solutions

² Solutions Journalism - novinářství orientované na řešení si nachází své místo i v Česku. *Ashoka*[online]. Praha: Ashoka, [2015], 10. července 2017 [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://ashoka-ccc.org/czech/2017/07/10/solutions-journalism-v-cr/>

³ Learning Lab. Solutions Journalism Network [online]. New Yorks: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/introduction/welcome>

⁴ What is Solutions Journalism? These four ingredients are all it takes. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2017, 6. 3. 2017 [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/what-is-solutions-journalism-c050147bb1eb>

⁵ MCINTYRE, Karen a Kyser LOUGH. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *ISOJ Journal*. Austin: Knight Center for Journalism in the Americas, 2018, 8(1), 33-52. Str. 40. ISSN 2328-0700.

Journalism pouze jako jiné označení konstruktivní žurnalistiky, a to jako „*soubor různých anglosaských žurnalistických praktik, které se zaměřují na řešení daných problémů*“.⁶ Některé zdroje zase spojují Solutions Journalism s kontextuální žurnalistikou.⁷ Popisují ji tedy jako „*žurnalistiku zaměřující se na jasnou interpretaci a objasnění příčiny daných událostí*“.⁸ Další proud koncepce Solutions Journalism prezentují McIntyreová a Gyldenstedová, které naopak na tento novinářský přístup nahlízejí jako na jednu z forem konstruktivní žurnalistiky (viz dále), pro níž je typické využití principů pozitivní psychologie.⁹

Následující kapitoly se věnují i tomuto pojetí Solutions Journalism, a to především z důvodu přesnějšího vymezení pojmu. Nicméně pro tuto práci je stěžejní perspektiva *Solutions Journalism Network*, jelikož s ní spolupracují organizace *Ashoka* a *Transitions Online*, které usilují o popularizaci tohoto novinářského přístupu v České republice.

1.2 Solutions Journalism podle Solutions Journalism Network

Solutions Journalism Network doplňuje definici uvedenou v předchozí kapitole seznamem charakteristických znaků, které by měly být součástí každého novinářského obsahu napsaného v rámci tohoto přístupu. Podle *Solutions Journalism Network* lze tyto kritéria shrnout do pěti bodů:

1. **Řešení sociálního problému.** Pokud mediální výstup nepopisuje řešení sociálního problému, nejedná se o Solutions Journalism. Východisko by mělo být vysvětleno v kontextu problému. Autor by měl zdokumentovat jeho příčiny, které většinou vedou k nalezení efektivního řešení.
2. **Jak řešení funguje?** Autor obsahu vysvětluje jak a proč dané řešení funguje.

⁶ AITAMURTO, Tanja a Anita VARMA. The Constructive Role of Journalism. *Journalism Practice* [online]. 2018, 12(6), 695-713 [cit. 2019-04-08]. Str. 695. DOI: 10.1080/17512786.2018.1473041. ISSN 17512786.

⁷ MCINTYRE, Karen a Kyser LOUGH. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *ISOJ Journal*. Austin: Knight Center for Journalism in the Americas, 2018, 8(1), 33-52. Str. 34. ISSN 2328-0700.

⁸ FINK, Katherine a Michael SCHUDSON. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *Journalism*. California: SAGE Publishing, 2014, 15(1), 3-20. Str. 5. DOI: 10.1177/1464884913479015. ISSN 14648849.

3. **Důkazy o funkčnosti řešení.** Solutions Journalism text dokazuje efektivitu daného řešení a přináší o ní důkazy. Autor by neměl přeceňovat řešení, která fungují jen krátkou dobu a jejich funkčnost je podepřena pouhými výpověďmi svědků.
4. **Přináší znalost.** Solutions Journalism přináší čtenářům znalost, kterou oni sami mohou využít, pokud řeší podobný problém. Mediální obsah nelze označit za Solutions Journalism, pokud publikum jen inspiruje.
5. **Nedokonalosti řešení.** Autor kromě důkazů o tom, že řešení funguje musí uvést také limity daného řešení a jeho slabé stránky.¹⁰

Tento stručný a přehledný souhrn kritérii byl využit ke kódování textů v rámci kvalitativní obsahové analýzy. V následujících kapitolách jsou tato kritéria pro lepší porozumění konceptu Solutions Journalism detailněji popsána.

1.1.1. Sociální problém

Sociální neboli společenský problém je základním kamenem každého mediálního výstupu vytvořeného metodou Solutions Journalism. Nejčastěji bývá definován jako nepříznivý stav či podmínka, jejichž důvodem je rozpor s hodnotami a rovnováhou společnosti.¹¹ Při výběru konkrétního sociálního problému, tedy i tématu, kterému se bude dále novinář ve článku věnovat, by se měl řídit několika pravidly, například: zda se toto téma vyskytuje ve veřejném diskurzu, jaké o něm převládá povědomí, nakolik se jím veřejnost zabývá a jak moc ji rozhořčuje. Jedním z vodítek k výběru vhodného tématu je to, že se již daná problematika vyskytuje jako téma v médiích, ale ve veřejné diskuzi chybí informace o tom, jakým způsobem by se mohl daný problém vyřešit. Téma by mělo být srozumitelné pro většinovou společnost.¹² Jako vhodné zdroje témat pro Solutions Journalism lze uvést akademické dokumenty,

⁹ MCINTYRE, Karen a Kyser LOUGH. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *ISOJ Journal*. Austin: Knight Center for Journalism in the Americas, 2018, 8(1), 33-52. Str. 33. ISSN 2328-0700.

¹⁰ How do I know it's Solutions Journalism? Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2017, 6. 3. 2017 [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

¹¹ RITZER, George. *Handbook of social problems: A Comparative International Perspective*. Californie: SAGE Publications, 2004. Str. 15. ISBN 0-7619-2610-0.

¹² Steps to Creating a Solutions Story. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/steps-to-creating-a-solutions-story>

výzkum, soubory dat nebo dokumenty poskytnuté nejrůznějšími nadacemi či inovátorskými skupinami.¹³

1.1.2. Řešení problému

Při hledání vhodného řešení daného problému hrají velkou roli jeho příčiny problému. Pokud je novinář správně zdokumentuje, je velká pravděpodobnost, že dokáže popsat také efektivní řešení.¹⁴ Prezentací a srozumitelným vysvětlením příčin se postupně vynořují možnosti, jak by se mohla celá záležitost vyřešit. Kvalitní práce také upozorňuje na limity, rizika a nedokonalosti daných východisek a dává publiku prostor pro pochyby.¹⁵

Obsah v rámci Solutions Journalismu by měl být založen na takových datech, na jejichž základě si čtenář zaujme k danému problému postoj a pochopí, jak může být řešení dále replikováno.¹⁶ Autor skrze článek nabízí publiku určitou znalost, kterou může využít v případě, že by sám musel podobný problém řešit. Dané východisko musí být podepřeno jasnými důkazy o tom, že funguje.¹⁷

Při prezentaci řešení autor nesmí vyzdvihovat jednotlivce nebo organizace. Pokud tyto subjekty mají v rámci mediálního výstupu dominantní hlas, může se stá, že publiku nejsou prezentovány slabiny řešení a text spadá do kategorie Public Relations.¹⁸

¹³ Finding a Solutions-Oriented Story: Introduction: Introduction. *Solutions Journalism Network*[online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z:

<https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/finding-introduction>

¹⁴ Introduction: How do I know it's Solutions Journalism? Learning lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-27]. Dostupné z:

<https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/chapters/introduction/sections/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

¹⁵ Základní manuál: Jak se pozná Solutions Journalism? Learning lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z:

<https://learninglab.solutionsjournalism.org/cs/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

¹⁶ SUKHARCHUK, Daria. What makes a successful solutions journalism story? International Journalists Network [online]. Washington: International Center for Journalists, 2018, 18. dubna 2017 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://ijnet.org/en/blog/what-makes-successful-solutions-journalism-story>

¹⁷ How do I know it's Solutions Journalism?. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2017, 6. 3. 2017 [cit. 2018-08-18]. Dostupné z:

<https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

¹⁸ Základní manuál: Jak se pozná, že NEJDE o žurnalistiku zaměřenou na řešení?. Learning lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z:

<https://learninglab.solutionsjournalism.org/cs/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-not-solutions-journalism>

Za žurnalistiku orientovanou na řešení se rovněž neoznačují práce, jejichž autoři jako odpověď na daný problém předkládají publiku ještě neexistující řešení.¹⁹

1.1.3. Jak řešení funguje

Solutions Journalism se vyznačuje také otázkami, na které mediální výstup odpovídá. V klasické zpravodajství je postavené na tzv. „5W otázkách“ (*What?, Who?, When?, Where?, Why?/ Co?, Kdo?, Kdy? Kde? Proč?*).

Solutions Journalism se mimo tyto dotazy ptá respondentů ještě na otázku: *Jak?* Tato otázka se vztahuje především k řešení problému. Novinář musí vysvětlit, jak funguje. Solutions Journalism přináší popis detailů procesu. Důležitou otázkou je také „*Jaké jsou výsledky*“ a „*O jaká kritéria se opírá*“. Novinář se těmito otázkami ptá všech zúčastněných procesu, ale také dalších lidí, kterých se téma dotýká, např. akademiků, investorů ale i nejrůznějších kritiků. Kromě otázky „*Co si myslí odborníci?*“ přináší Solutions Journalism také informaci o tom, „*Co si myslí občané, kterých se situace přímo dotýká*“.²⁰

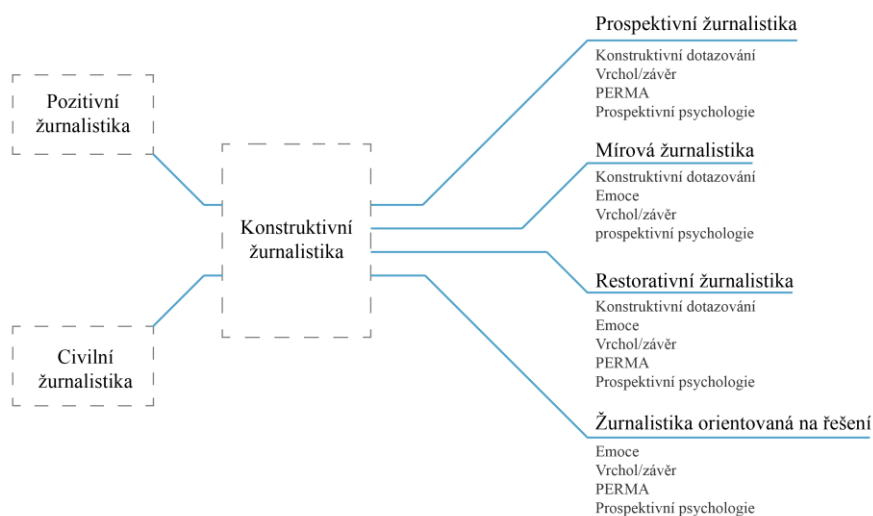
1.3 Solutions Journalism podle McIntyreové a Gyldenstedové

McIntyreová a Gyldenstedová Solutions Journalism definují jako jednu z větví konstruktivní žurnalistiky. V roce 2017 vypracovaly studii, v níž se zabývají novinářskými přístupy, které spadají pod konstruktivní žurnalistiku. Mezi nimi je i Solutions Journalism. Ve studii popisují jejich znaky, jimiž se od sebe navzájem odlišují. V jejich pojetí Solutions Journalism je jedním ze znaků tohoto novinářského přístupu také využití pozitivní a prospektivní psychologie. Zařazení Solutions Journalism představily ve schématu, v němž vysvětlují, čím se jednotlivé novinářské přístupy od sebe liší.²¹

¹⁹ Ibidem

²⁰ Conducting Interviews for a Solutions-Oriented Story? Learning Lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/conducting-interviews-for-a-solutions-oriented-story>

²¹ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *Journal of Media Innovations* [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 24. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN

Ze schématu McIntyreové a Gyldenstedové vyplývá, že na Solutions Journalism autorky nahlíží jako na *kontinuum* konstruktivní žurnalistiky. Tyto dva přístupy mají několik podobných znaků, tudíž se mohou navzájem překrývat. „Články nebo jiné novinářské práce, které jsou označovány jako Solutions Journalism spadají vždy také do kategorie konstruktivní žurnalistiky. Ale naopak články vypracované metodou konstruktivní žurnalistiky nemusí splňovat kritéria Solutions Journalism.“²²

McIntyreová a Gyldenstedová tvrdí, že konstruktivní žurnalistika, Solutions Journalism a několik dalších novinářských přístupů využívají tzv. modelu PERMA, jedná se o jednu z technik pozitivní psychologie. Autorem modelu je americký psycholog Martin Seligman, jenž se tímto psychologickým směrem zabývá.²³ Model PERMA je akronymem pěti anglických slov, které označují prvky potřebné k duševní pohodě. Jsou jimi Pozitivní emoce (*Positive Emotion*), Zaujetí činností (*Engagement*),

²² MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *Journal of Media Innovations* [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 24. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562.

²³ *Ibidem*. Str. 28.

Pozitivní vztah (*Good Relationship*), Smysluplnost (*Meaning*), Úspěšný výkon (*Accomplishment*).²⁴

Autorky Selingmanův model PERMA ve studii vysvětlují: „Člověk potřebuje více pozitivní emoce než ty negativní, co se týče zaujetí činností. Podle Saligmena by měl každý člověk znát svoje silné stránky a využít je během obtížných úkolů. Prvek pozitivní vztah znamená to, že lidé se spíše raději spolu radují, než spolu vedou spory. Smysluplnost zase poukazuje na to, že člověk náleží do většího celku, než je on sám. (...) Pokud člověk podnikne něco nesobeckého, pozitivní pocit z takového chování přetrvá.“²⁵ Jinými slovy, pokud se novinář místo konfliktů a slabých stránek jednotlivých aktérů zaměří spíše na jejich přednosti a jejich vzájemnou spolupráci, může předložit publiku informace o progresu a možných řešeních.²⁶

McIntyreová a Gyldenstedová definují Solutions Journalism kromě modelu PERMA ještě dalšími znaky. A to například pozitivní emocií, kterou by měl čtenář pocítit na vrcholu a na konci zprávy. Za vrchol Solutions Journalism textu je považována pasáž, která obsahuje informace o daném řešení. Čtenáři vyhodnocují celkový pocit z textu podle toho, jak se cítili právě při čtení těchto částí.²⁷

1.4 Pozitivní psychologie v žurnalistice

Pozitivní psychologie je novým odvětvím, pro které existuje několik definic. Martin Seligman, který je jedním z nejznámějších představitelů tohoto směru, popisuje pozitivní psychologii jako vědu zabývající se studiem pozitivních emocí (radost, štěstí, láska, naděje, atd.), pozitivních vlastností člověka (cnosti, inteligence, atd.) a pozitivních institucí (např. demokracie).²⁸

²⁴ SELIGMAN, Martin E. P. Vzkvétání: nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody. Brno: Jan Melvil, 2014. Str. 28. ISBN 978-80-87270-95-0.

²⁵ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *Journal of Media Innovations* [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 28. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562.

²⁶ Ibidem. Str. 28.

²⁷ FREDRICKSON, Barbara L. Extracting meaning from past affective experiences: The importance of peaks, ends, and specific emotions. *Cognition* [online]. 2000, 14(4), 577-606 [cit. 2020-04-09]. Str. 602. DOI: 10.1080/026999300402808. ISSN 02699931.

Pozitivní psychologie se zaměřuje především na studium kladných témat. Je jakousi odezvou na skutečnost, že se psychologie donedávna soustředila hlavně na zkoumání negativních jevů, a docházelo tak k přehlížení pozitivních aspektů života. Jedním z cílů pozitivní psychologie je právě doplňování obrazu psychiky o kladná témata, která byla donedávna přehlížena.²⁹

Podobný přístup jako tradiční psychologie má i žurnalistika. Novináři se často zaměřují pouze na negativní zprávy, i když mají pozitivní záměr – snaží se o nápravu společnosti odkrýváním jejich nedostatků. Negativita se tak stala jakousi novou „hodnotou“ zpravodajství. I zde existuje tedy jistá negativní zaujatost, která prosakuje do zpráv, jež nadále ovlivňují veřejnost.³⁰

Mezi hlavní úkoly novináře patří rozpoznání, monitorování a popsání společenského problému. Tato funkce „*hlídacího psa*“ by měla být zachována, nicméně pokud se novinář zaměřuje pouze na negativní zprávy, nelze tvrdit, že pokrývá danou událost komplexně. Porušuje tím jedno ze základních pravidel žurnalistiky – popisovat události co nejvíce realisticky.³¹ Pokud novinář využívá principů pozitivní psychologie při své tvorbě, jako tomu je u Solutions Journalism pomocí modelu PERMA, může u publika vyvolat pozitivní emoce a zmírnit tak negativní pocity, které v něm zpravodajství vyvolává. Pozitivní psychologie v žurnalistice tudíž může přispět ke spokojenosti člověka, kdežto běžné zpravodajství u něj často vyvolává strach a hněv.³²

1.5 Prospektivní psychologie

Dalším znakem, který se týká především účinku Solutions Journalism na publikum je prospektivní psychologie, která vychází konceptu prospekce. Pod tímto

²⁸ SELIGMAN, Martin E. P. *Opravdové štěstí pozitivní psychologie v praxi*. Praha: Ikar, 2003. Str. 9-10. ISBN 80-249-0293-1.

²⁹ SLEZÁČKOVÁ, Alena. *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3507-8. Str. 11-12.

³⁰ MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. Positive psychology as a theoretical foundation for constructive journalism. *Journalism Practice* [online]. Londýn: Routledge, 2018, 12(6), 662-678 [cit. 2018-09-09]. DOI: 10.1080/17512786.2018.1472527. ISSN 1751-2794. Str. 664. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/17512786.2018.1472527?needAccess=true>

³¹ Ibidem. Str. 665

³² HERMANS, Liesbeth a Cathrine GYLDENSTED. Elements of constructive journalism: Characteristics, practical application and audience valuation. *Journalism* [online]. 2019, 20(4), 535-551 [cit. 2020-05-02]. Str. 536. DOI: 10.1177/1464884918770537. ISSN 14648849.

termínem si lze představit schopnost člověka, pomocí níž je schopen „*představit si budoucnost skrze její simulaci ve své mysli.*“³³ Člověk tak dokáže lépe vyhodnotit budoucnost a předpovídat, co by se mohlo stát. Vytváří tzv. hedonickou predikci (aktivně se snaží vyhnout nepříjemnostem, které by mohly nastat).³⁴ Koncept prospekce obsahují podle McIntyreové a Gyldenstedové také Solutions Journalism texty, jelikož přináší informace o řešení, které mohou v budoucnosti čtenáři využít.³⁵

2 Podobné novinářské přístupy

Společné cíle nebo podobné rysy se Solution Journalism má podle McIntyreové a Gyldenstedové také pozitivní, mírová, občanská nebo prospektivní žurnalistika či povzbuzující narativ. V následujících podkapitolách jsou jednotlivé novinářské přístupy definovány a popsány, čím se od Solutions Journalism liší, nebo jaké znaky mají naopak společné.³⁶

2.1 Konstruktivní žurnalistika

Konstruktivní žurnalistika není na rozdíl od Solutions Journalism v novinářském diskurzu novým pojmem, nicméně definice tohoto novinářského přístupu nebyla ještě před několika lety pevně ukotvena.

McIntyreová definovala konstruktivní žurnalistiku v roce 2015 jako „*vznikající formu žurnalistiky, jejíž účelem je vytvoření přínosného a poutavého zpravodajství, které využívá technik pozitivní psychologie a zároveň odpovídá základním novinářským standardům.*“³⁷ Konstruktivní žurnalistika je v některých zdrojích označována jako „*zpětná vazba společnosti.*“ Její důležitou charakteristikou je vyváženost ve smyslu, že

³³GILBERT, Daniel T. a Timothy D. Wilson. Prospection: Experiencing the Future. Science [online]. 2007, 317(5843), 1351-1354 [cit. 2020-04-09]. Str. 1353. DOI: 10.1126/science.1144161. ISSN 00368075. Dostupné z: <https://science.sciencemag.org/content/317/5843/1351>

³⁴GILBERT, Daniel T. a Timothy D. Wilson. Prospection: Experiencing the Future. Science [online]. 2007, 317(5843), 1351-1354 [cit. 2020-04-09]. Str. 1353. DOI: 10.1126/science.1144161. ISSN 00368075. Dostupné z: <https://science.sciencemag.org/content/317/5843/1351>

³⁵MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. Journal of Media Innovations [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 25. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562

³⁶MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. The Journal of Media Innovations [online]. Oslo: Department of Media and Communication and Fritt at the University of Oslo, 2018, 4(2), [cit. 2018-09-05]. ISSN 1894-5562. Str. 23. Dostupné z: <https://www.journals.uio.no/index.php/TJMI/article/view/2403>

by publikum mělo být informováno nejen o tom špatném, co se ve společnosti děje, ale i o tom dobrém. Informace jsou prezentovány bez negativního tónu.³⁸ I v tomto případě jsou hlavními tématy společenské problémy, které autor zasazuje do širšího kontextu. Tento postup proto zamezuje přílišnému zjednodušování a degradaci žurnalistiky.³⁹

Konstruktivní žurnalistika se od běžného zpravodajství liší také tím, že upozorňuje na odpovědnost novinářů, jež nesou za to, jaký dopad na publikum jejich zprávy mají. A to jak na jednotlivce, tak na celou společnost.⁴⁰ Při tvorbě zpráv proto konstruktivní novináři kladou důraz na budoucnost. Pozornost poukávají především na řešení stávajících problémů a spolupráci aktérů.⁴¹

2.2 Pozitivní žurnalistika

Pozitivní žurnalistika je takový typ zpravodajství, v rámci kterého novinář *„publikuje pouze dobré pozitivní zprávy s jednoduchým tématem. Cílem pozitivní žurnalistiky je především pobavit své publikum a vzbudit v něm pozitivní náladu“*. Zprávy psané tímto novinářským přístupem vznikly proto, aby vybalancovaly ve zpravodajství negativní zprávy.⁴²

Některé znaky má konstruktivní žurnalistika a Solutions Journalism společně rovněž s pozitivní žurnalistikou. A to například model PERMA nebo využívání pozitivní psychologie. Rozdíl je v tom, že konstruktivní žurnalistika a Solutions Journalism dodržují základní novinářské principy a musí mít širší společenský význam.

³⁷ Mc Intyre, Karen. Constructive Journalism: The Effects of Positive Emotions and Solution Information In News Stories. Chapel Hill, NC: University of North Carolina at Chapel Hill Graduate School, 2015. Str. 9. <https://doi.org/10.17615/g6sg-8p47>

³⁸ What is Constructive Journalism? Constructive Journalism: Journalism for Tomorrow [online]. Århus: Constructive Institute/Aarhus University, 2019 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://constructiveinstitute.org/Constructive-Journalism.67.aspx>

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ HERMANS, Liesbeth a Cathrine GYLDENSTED. Elements of constructive journalism: Characteristics, practical application and audience valuation. Journalism [online]. 2019, 20(4), 535-551 [cit. 2020-04-18]. Str. 536, DOI: 10.1177/1464884918770537. ISSN 14648849.

⁴¹ Mc Intyre, Karen. Constructive Journalism: The Effects of Positive Emotions and Solution Information In News Stories. Chapel Hill, NC: University of North Carolina at Chapel Hill Graduate School, 2015. Str. 8. <https://doi.org/10.17615/g6sg-8p47>

⁴² What is Constructive Journalism? Constructive Journalism: Journalism for Tomorrow [online]. Århus: Constructive Institute/Aarhus University, 2019 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://constructiveinstitute.org/Constructive-Journalism.67.aspx>

Ten pozitivní žurnalistika často postrádá. Její hlavní funkcí je především bavit, nikoliv vzdělávat.⁴³

2.3 Civilní žurnalistika

Ještě před několika lety nebyl pojem civilní žurnalistika teoreticky ukotven a mezi vědci panovaly rozepře, co vlastně tento termín znamená. Ve Spojených státech bývá tento druh žurnalistiky často označován jako *Public Journalism* nebo *Democracy Journalism*. Někteří teoretici ho ještě stále nezařazují mezi tradiční novinářské přístupy a označují ho jako koncept nebo hnutí.⁴⁴

Civilní žurnalistika vznikla v 90. letech ve Spojených státech. V odborné literatuře je nejčastěji definována podle E. B. Lambetha pomocí pěti bodů, na kterých tento novinářský přístup stojí. Novináři využívající tento přístup by měli:

1. Systematicky naslouchat příběhům a nápadům občanů
2. Hledat cesty, jak mediálně rámovat příběhy o důležitých problémech konkrétní komunity
3. Vybrat pro dané téma takový rámec, který by měl co nejlépe působit na jednání občanů a pomoci tak veřejnosti, aby danému problému dobře porozuměla
4. Informovat veřejnost o největších společenských problémech tak, aby se zlepšilo jejich povědomí o možných řešeních
5. Dobře a důvěryhodně komunikovat s veřejností⁴⁵

Typické pro tento typ žurnalistiky je především to, jak novinář nahlíží na občany, „*vnímá je především jako účastníky věcí veřejných nikoliv pouze jako oběť nebo pozorovatele*“. Občané jsou podle tohoto novinářského přístupu „*činiteli, kteří*

⁴³ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *Journal of Media Innovations* [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 15-17. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562.

⁴⁴ VOAKES, Paul S. A brief history of public journalism. *National Civic Review* [online]. 2004, 93(3), 25-35 [cit. 2020-04-27]. Str. 33. ISSN 00279013. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1002/ncr.58>

⁴⁵ *Ibidem*. Str. 25.

*mohou pomoci jednat politickým představitelům (...), zlepšovat veřejnou diskuzi (...) a zkvalitnit fungování veřejného života“.*⁴⁶

Jinými slovy, úkolem civilní žurnalistiky je přimět občany, aby se podíleli na fungování demokracie. Tento novinářský přístup zakládá na tom, aby byla zpravodajská agenta tvořena „*zespoda*“ a aby jako zdroje svých příběhů a zpráv využívala i obyčejné občany.⁴⁷ Tím, že se občané sami podílí na vytváření agendy, se zvyšuje pravděpodobnost, že se novinářům podaří obnovit důvěru veřejnosti k médiím.⁴⁸

Civilní žurnalistiku lze vnímat i jinak než jen jako novinářský přístup, a to v mnoha různých kontextech. Například jako *experiment*, který se zaměřuje na to, jak novináři mohou nabourat své rutiny, které využívají vytváření zpráv. Dále jako *hnutí* skládající se ze sítě novinářů ale i dalších lidí, kteří spolupracují s nejrůznějšími platformami a *think-thanky*. Civilní žurnalistika je popisována také jako *diskuze* ohledně role médií v rámci demokracie nebo jako *výzva*, jež se zaměřuje na „*experimentální hledání po jiných formách médií*“ bez předem jasně daných cílů.⁴⁹

V civilní žurnalistice má kořeny konstruktivní žurnalistika. Tyto dva novinářské přístupy sdílejí spolu se Solutions Journalism podobné charakteristiky. A to například snahu o zlepšení společnosti. Ve všech třech novinářských přístupech je novinář více zapojený do celého zpracování novinářského výstupu. To znamená, že působí při vypravování děje jako jeho účastník, a tudíž i po zveřejnění své práce sleduje celou situaci. Při tradičních novinářských postupech si novinář spíše drží od zprávy odstup, popisuje pouze část situace a nemonitoruje její širší kontext nebo vývoj.⁵⁰

⁴⁶ GLASSER, Theodore L. *The Idea of Public Journalism*. New York: The Guilford Press, 1999. Str. 22. ISBN 1-57230-460-X.

⁴⁷ MASSEY, Brian L. Civic Journalism and Nonelite Sourcing: Making Routine Newswork of Community Connectedness. *Journalism and Mass Communication Quarterly* [online]. Association for Education in Journalism and Mass Communication, 1998, 75(2), 394-407 [cit. 2019-04-12]. Str. 394-395. ISSN 10776990.

⁴⁸ GLASSER, Theodore L. *The Idea of Public Journalism*. New York: The Guilford Press, 1999. Str. 22. ISBN 1-57230-460-X.

⁴⁹ *Ibidem*. Str. 22-23.

⁵⁰ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *Journal of Media Innovations* [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 22. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562.

2.4 Mírová žurnalistika

Mírová žurnalistika vznikla stejně jako většina předchozích novinářských přístupů v průběhu 90. let. Poprvé tento novinářský přístup popsal v roce 1997 norský profesor Johan Galtung.⁵¹ Jedná se o takový druh žurnalistiky „během kterého redaktori a editoři rozhodují o čem a jakým způsobem budou publikum informovat. Přičemž hlavním kritériem jejich rozhodování je snaha dát společnosti příležitost k tomu, aby zvážila nenásilné reakce na daný konflikt.“⁵² Pod termínem mírová žurnalistika (ang. *Peace Journalism*) se neskrývá pouze informování o míru, cílem tohoto přístupu je také podávat komplexní informace o konfliktu, publiku prezentuje také možnosti zmírnění, či vyřešení konfliktu.⁵³

Typické pro tento novinářský přístup je také to, že novináři nenahlíží na konflikt pouze jako na konfrontaci dvou stran, kdy by monitorovali pouze to, kdo vyhrává a kdo prohrává. Naopak se snaží situaci popsat jako výzvu pro to, aby bylo dosaženo lidského pokroku. Mediální obsahy spadající pod mírovou žurnalistiku informují o tom, jak se konflikt proměnil v čase a odhaluje jeho příčiny.⁵⁴

Novinář dává možnost k vyjádření se všem zúčastněným stranám, jejich výroky následně ověřuje. Zaměřuje se také na situaci lidí, které daný konflikt postihnul a upozorňuje na to, že se dopady válečného konfliktu mohou projevit kdekoliv na světě. Mírovou žurnalistiku lze chápat také jako protějšek válečné žurnalistiky. Ta naopak prezentuje konflikty jako něco, co se dotýká pouze určité skupiny lidí.⁵⁵

Z popisu mírové žurnalistiky vyplývá, že tento novinářský přístup má se Solutions Journalism společnou orientaci na řešení (vyzdvihuje mírové organizace, zaměřuje se na strukturu a kulturu mírové společnosti) a hledání příčin problémů.⁵⁶

⁵¹ WEBEL, Charles a Johan GALTUNG. Handbook of peace and conflict studies. Oxon: Routledge, 2007. ISBN 0-203-08916-2. Str. 248

⁵² LYNCH, Jake a Annabel MCGOLDRICK. Peace Journalism: Conflict & Peacebuilding. Stroud: Hawthorn Press, 2005. Str. 5. ISBN 190345850.

⁵³ WEBEL, Charles a Johan GALTUNG. Handbook of peace and conflict studies. Oxon: Routledge, 2007. ISBN 0-203-08916-2. Str. 248

⁵⁴ GALTUNG, Johan a Dietrich FISCHER. Pioneer of Peace Research. Berlín: Springer Science & Business Media, 2013. Str. 95-97. ISBN 3642324819.

⁵⁵ WEBEL, Charles a Johan GALTUNG. Handbook of peace and conflict studies. Oxon: Routledge, 2007. ISBN 0-203-08916-2. Str. 250-251.

⁵⁶ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. Journal of Media

Mírová žurnalistika se může překrývat Solutions Journalism i prospektivní žurnalistikou (viz dále). Všechny tyto novinářské přístupy, dávají možnost lidskému progresu. Mírovou žurnalistiku a Solutions Journalism spojuje dohromady také to, že obě metody příčinu konfliktu.⁵⁷

2.5 *Prospektivní žurnalistika*

Prospektivní žurnalistika je také poměrně novým novinářským přístupem, ohledně jehož přesné definice a teoretického ukotvení vedou odborníci debaty. Nicméně McIntyreová a Gyldenstedová popisují tento přístup jako „žurnalistiku zaměřenou na budoucnost“. Tento druh žurnalistiky vychází z prospektivní psychologie (viz str. 12) a snaží se čtenáře či jiné konzumenty médií přimět k tomu, aby uvažovali prospektivně (viz str. 13) a uměli vyhodnocovat různé scénáře budoucnosti. Učí je plánovat a předpovídat.⁵⁷ Novináři kladou respondentům (ale i publiku) otázky vztahující se k tomu, jak by se daly řešit stávající problémy. Zaměřují se na spolupráci, kompromisy mezi oběma stranami a na hledání společného východiska.⁵⁸

2.6 *Restorativní narativ*

Restorativní narativ je novinářský přístup, jenž se vyznačuje především silnými příběhy lidí a komunit, které zažívají složité situace. Novináři poukazují především na jejich silné stránky, díky kterým dokázali daný problém vyřešit.⁵⁹ Restorativní narativ konkrétní komunitu skrze příběh spojuje, dává lidem naději a nabízí řešení. Příběhy musí splňovat dvě kritéria: „jsou založeny na faktech, které ukazují progres, ale zároveň

Innovations [online]. 2017, 4(2) [cit. 2019-04-08]. Str. 25. DOI: 10.5617/jomi.v4i2.2403. ISSN 18945562.

⁵⁷ MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. Constructive Journalism:: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. The Journal of Media Innovations [online]. Oslo: Department of Media and Communication and Fritt at the University of Oslo, 2018, 4(2), [cit. 2018-09-05]. ISSN 1894-5562. Str. 24. Dostupné z: <https://www.journals.uio.no/index.php/TJMI/article/view/2403>

⁵⁸ Ibidem. Str. 25.

⁵⁹ What we do: Restorative Narrative. IVOH [online]. New York: mages & Voices of Hope, 2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://ivoh.org/what-we-do/restorative-narrative/>

*nevzbuzují falešnou naději a předkládají spolehlivá řešení, jež fungují díky lidské spolupráci.*⁶⁰

Některé mediální výstupy vytvořené v rámci tohoto novinářského přístupu mohou být zároveň označeny i za Solutions Journalism. Jednotlivé styly se od sebe liší ve specifických procesech a cílech, ale mohou používat stejné techniky vyprávění. Povzbuzující narativ rovněž spadá do konstruktivní žurnalistiky, protože, stejně jako Solutions Journalism, používá psychologické techniky vedoucí ke zdravější společnosti. Zprávy tak mají kromě klasických funkcí také společenský přesah. Na základě předchozích kapitol lze vnímat také rozdíl v cílové skupině publika. Restorativní narativ se zaměřuje především na určitou komunitu, Solutions Journalism většinou na celou společnost.⁶¹

3 Vývoj Solutions Journalism

Jak je zmíněno v předchozí kapitole, přístup Solutions Journalism vychází z konstruktivní žurnalistiky. Konstruktivismus se snažil do novinářské práce implementovat už tiskový magnát Joseph Pulitzer a zakladatel první univerzity se zaměřením na studium žurnalistiky Walter Williams.⁶² Termín konstruktivní žurnalistika se ale začal používat o století později. Poprvé tento žurnalistický přístup pojmenoval dánský novinář Ulrik Haagerup v roce 2008, který dnes patří k hlavním představitelům konstruktivní žurnalistiky.⁶³

V roce 1998 vydal americký magazín *U.S News & World Report* článek, jež prezentoval několik různorodých společenských problémů. K nim přidal řešení, která by mohla tyto problémy zmírnit, nebo odstranit. Redakce časopisu se tak snažila napravit „*chronickou nerovnováhu v žurnalistice*“. Těmto problémům sice tisk věnoval

⁶⁰ DAHMEN, Nicole Smith. Images of Resilience: The Case for Visual Restorative Narrative. *Visual Communication Quarterly* [online]. 2016, 23(2), 93-107 [cit. 2020-04-28]. Str. 95. DOI: 10.1080/15551393.2016.1190620. ISSN 15551393.

⁶¹ MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production. *The Journal of Media Innovations* [online]. Oslo: Department of Media and Communication and Fritt at the University of Oslo, 2018, 4(2), [cit. 2018-09-05]. ISSN 1894-5562. Str. 25. Dostupné z: <https://www.journals.uio.no/index.php/TJMI/article/view/2403>

⁶² BRO, Peter. Constructive journalism: Proponents, precedents, and principles. *JOURNALISM* [online]. 2019, 20(4), 504-519 [cit. 2020-03-08]. Str.: 505. DOI: 10.1177/1464884918770523. ISSN 14648849.

⁶³ *Ibidem*. Str. 517.

dostatečnou pozornost, chybělo ale mediální pokrytí toho, jak by se dané problémy mohly řešit.⁶⁴

Pojem Solutions Journalism se objevuje v odborné literatuře na konci 90. let. Tehdy si teoretici začali v mediálním prostoru všimnout „žurnalistického honu na řešení“, do kterého byli zapojeni novináři ze všech typů médií.⁶⁵ Jedny z prvních novin, které ve Spojených státech začali využívat přístup Solutions Journalism byly *The San Diego Union-Tribune*. Noviny začaly v devadesátých letech vydávat co dva týdny článek pracovaný právě tímto přístupem. Dalšími médii, která začala Solutions Journalism obsahy publikovat, byl americký magazín *The Nation*. Tento magazín vytvořil pro tyto články pravidelnou rubriku s názvem „*What Works*“ („*Co funguje*“).⁶⁶

V roce 1995 vznikla ve Vermontu tisková agentura s názvem *The American News Service*, jehož podnázev stálo: „*průkopník Solutions Journalims*“.⁶⁷ Agentura tento novinářský přístup aplikovala při psaní zpráv. Ty poté distribuovala do rádií, televizí i novin. Ve svých člancích agentura zaznamenávala příběhy, které by velká média přehlédla. Její redaktoři se soustředili na edukaci, příběhy jednotlivců nebo komunit. Koncept *The American News Service* začal být natolik úspěšný, že ovlivnil i vysílání televize *ABC*. Ta v srpnu 1996 dokonce změnila bodový program svého pořadu *World News Tonight*. Moderátor ukončil pořad několikrát do týdne zprávou spadající do přístupu Solutions Journalism.⁶⁸

O rok později vznikl neziskový časopis *YES! A Journal of Positive Future*.⁶⁹ Ten funguje dodnes. Jeho hlavním posláním je informovat veřejnost o tom, jak nejrůznější komunity reagují na sociální problémy. K tomu využívá přístup Solutions Journalism a

⁶⁴ BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 37. ISSN 0010194X.

⁶⁵ Ibidem. Str. 37

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 37. ISSN 0010194X.

⁶⁸ MULLENNEAUX, Lisa. And now the good news. *Innovating* [online]. 1999, 7(3), 39-44 [cit. 2020-05-02]. Str.39. ISSN 10532587. Dostupné z:

[http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=13&sid=f1b27c76-5140-48bb-97d0-](http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=13&sid=f1b27c76-5140-48bb-97d0-951ea3f9fc2d%40sdc-v-)

[951ea3f9fc2d%40sdc-v-](http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=13&sid=f1b27c76-5140-48bb-97d0-951ea3f9fc2d%40sdc-v-)

[sessmgr03&bddata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHNNoaWlmbGFuZzljcyZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=1919221&db=asn.](http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=13&sid=f1b27c76-5140-48bb-97d0-951ea3f9fc2d%40sdc-v-sessmgr03&bddata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHNNoaWlmbGFuZzljcyZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=1919221&db=asn)

⁶⁹ BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 37. ISSN 0010194X.

pozitivní žurnalistiky. Redaktoři časopisu *YES!* se snaží společenské problémy analyzovat, odhalit jejich příčiny a nabídnout čtenářům řešení, která by mohla sociální problém co nejvíce eliminovat.⁷⁰

Jak je zmíněno výše, Solutions Journalism se začal jako novinářský přístup objevovat už v průběhu 90. let. K jeho teoretickému ukotvení došlo až na konci této dekády. Novináři proto často nedokázali tento novinářský přístup správně uchopit, a tak byly jejich mediální výstupy špatně zpracované. Většinou byly odbyté a publikum pouze chlácholily. Kvůli tomu začali někteří novináři pociťovat vůči této metodě averzi a označovali ji za neseriózní. Tvrdili, že Solutions Journalism je pouze „*přehnané povzbuzování*“.⁷¹ Na to, že by novináři měli být při používání pozitivních příběhů opatrní, upozorňoval také Paul Slavin, který v 90. letech působil jako vedoucí producent společnosti *ABC News* a vedl sekci *Solutions* při vysílání hlavních večerních zpráv. Slavin přirovnával špatně zpracovaný Solutions Journalism k „*babičce, která jen pomáhá kořátkům slézt ze stromu*“.⁷²

V září roku 1997 byla rubrika *Solutions* z hlavních večerních zpráv stanice *ABC* vypuštěna. Jedním z důvodů bylo to, že výrobci pořadu měli problém najít tolik pozitivních a zároveň přínosných příběhů týdně.⁷³

Postupem času začal Solutions Journalism nabírat serióznější podobu. Stal se metodou, která dodržuje novinářské standardy, ale má do značné míry pozitivní nádech. Nejednalo se už o bulvární zprávy nebo občanskou žurnalistiku. Solutions Journalism začal být zpravodajstvím o problémech, které mají pozitivní vývoj. Jedny z prvních článků splňující tyto charakteristiky obsahovala rubrika „*Co funguje*“ v magazínu *The Nation*. Tato rubrika se začala zaměřovat na revitalizaci měst. Časopis například vydal článek o městské části Bostonu, kde rozhodovali o tom, co se bude v okolí dít, externí odborníci, kteří v daném místě nežili. Z toho důvodu jejich projekty nefungovaly. Proto se město rozhodlo dát jejich pravomoci obyčejným obyvatelům této čtvrti. Ti vytvořili

⁶⁹ Ibidem. Str. 37

⁷⁰ YES!: Solutions Journalism [online]. Seattle: Positive Futures Network, 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.yesmagazine.org/>

⁷¹ BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 38. ISSN 0010194X.

⁷² Ibidem. Str. 38.

⁷³ Ibidem. Str. 38.

sousedskou iniciativu a začali své okolí úspěšně měnit. Skupině se podařilo například odstranit nelegální skládky, zrekonstruovala prázdné byty a udělala z nich nové bydlení, pomáhala také organizovat činnosti pro mládež.⁷⁴

Na konci 90. let začali novináři vnímat přínosy Solutions Journalism, a čím dál více na něj upozorňovali, čímž se zvedl také zájem o tento novinářský přístup. V roce 1998 vydal *Columbia Journalism Review* článek o této novinářské metodě, v němž autor už přímo používal termín Solutions Journalism.⁷⁵ O rok později se pojem objevil v odborné literatuře. Použil ho australský profesor žurnalistiky Chris Lawe Davis ve článku „*Journalism, Corporatism, Democracy*“. Davis ve článku tvrdí, že využívání tohoto novinářského přístupu by mohlo vést ke zdokonalení investigativní žurnalistiky a zamezení narůstající korporatizace novinářů.⁷⁶

Solutions Journalism jako takový začali novináři využívat především v novém tisíciletí. V roce 2003 se v rámci francouzské nevládní organizace *Reporters d'Espoirs* („*Reportéři naděje*“) utvořila skupina novinářů, kteří v médiích propagovali přístup Solutions Journalism.⁷⁷ O rok později začali *Reporters d'Espoirs* každoročně udílet cenu za nejlepší novinářské počiny, jež splňují charakteristiky Solutions Journalism. Tuto cenu od samého začátku udílí společně s UNESCO.⁷⁸ Organizace dodnes spolupracuje s několika významnými francouzskými médii, jako je například *Liberation*, *Ouest-France* nebo *TF1*.⁷⁹

Solutions Journalism se začal počátkem nového tisíciletí rozvíjet i v Kanadě. V roce 2003 vznikl zpravodajský server *The Tyee*, který obsahoval rubriku s názvem *Solutions (Řešení)*.⁸⁰ O tři roky později vznikl v rámci tohoto média fond s názvem *Solutions Fellowship*. Ten získával peníze primárně od čtenářů *The Tyee*, které potom

⁷⁴ Ibidem. Str. 38-39.

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Davies, C. L. (1999). *Journalism, Corporatism, Democracy*. Media International Australia Incorporating Culture and Policy, 90(1), 53–64. <https://doi.org/10.1177/1329878X9909000108>

⁷⁷ Welcome to Reporters of Hope. [online]. Paříž: Reporters d'Espoirs, 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.reportersdespoirs.org/reporters-of-hope/>

⁷⁸ Notre Mission. Reporters d'Espoirs [online]. Paříž: Reporters d'Espoirs, 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.reportersdespoirs.org/notre-mission/>

⁷⁹ Welcome to Reporters of Hope. [online]. Paříž: Reporters d'Espoirs, 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.reportersdespoirs.org/reporters-of-hope/>

⁸⁰ About Us. The Tyee [online]. Vancouver: The Tyee, 2003 [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://thetyee.ca/About/Us/>

věnoval vybraným novinářům na podporu jejich nezávislých projektů zaměřené právě na využívání přístupu Solutions Journalism. Jejich práce zpravodajský server poté uveřejňoval na svých stránkách. Fond *Solutions Fellowship* funguje dodnes.⁸¹

V roce 2010 se objevil další projekt věnující se tomuto novinářskému přístupu. Jedná se o neziskový online magazín *Solutions*. Hlavním cílem tohoto serveru je především „poskytovat fórum pro rozvoj a diskusi kreativních nápadů, které by mohly řešit nejpálčivější problémy současnosti“. Web se tematicky zaměřuje především na sociální, ekonomické a ekologické problémy.⁸²

Dlouhou dobu bylo Solutions Journalism přehlíženo ze strany etablovaných médií. V roce 1996 používala občas ve svých večerních zprávách tento novinářský přístup stanice *ABC*, nicméně to trvalo pouze jeden rok. O té doby se mu žádné zavedené médium prakticky nevěnovalo. Až v roce 2010 začal využívat tento novinářský přístup *New York Times*. Na svých webových stránkách založil rubriku *Fixies (Opravy)*. Do té spadaly texty, jejichž autoři se zabývali hledáním řešení především společenských problémů.⁸³

Začala se přidávat i další média. Ta většinou zakládala speciální rubriku, která se tomuto přístupu věnovala. Například americký server *Huffington Post* založil tematický okruh s názvem *Good News (Dobré zprávy)*. Tam spadají optimisticky laděné zprávy, některé z nich jsou zpracované právě metodou Solutions Journalism.⁸⁴

V roce 2013 David Bornstein a Tina Rosenbergová, kteří přispívali do rubriky *Fixies* v *New York Times*, založili spolu s několika dalšími novináři neziskovou

⁸¹ Tyee Fellowships Launched. The Tyee [online]. Vancouver: The Tyee, 2003, 2006 [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://thetyee.ca/Views/2006/02/19/FellowshipsLaunched/>

⁸² About Us. Solutions [online]. New Orleans: The Solutions Journal, 2010 [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://www.thesolutionsjournal.com/about-us/>

⁸³ MCINTYRE, Karen. Solutions Journalism: The Effects of Including Solution Information in News Stories About Social Problems. *JOURNALISM PRACTICE* [online]. 2019, 13(8), 1029-1033 [cit. 2020-04-03]. Str. 2. DOI: 10.1080/17512786.2019.1640632. ISSN 17512786.

⁸⁴ Good News. Huffington Post [online]. New York: Verizon Media, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: https://search.huffpost.com/search;_ylc=X3IDMgRncHJpZANJMENIYWJGcFJpU0RrS1dOOFFIUzJBBG5fc3VnZwMxMARwb3MDMARwcXN0cgMEcHFzdHJsAzAEcXN0cmwDOQRxdWVyeQNnb29kJTlwbmV3cwR0X3N0bXADMtU4NTkyMzU0NQ--?p=good+news&fr=huffpost

organizaci *Solutions Journalism Network*.⁸⁵ Hlavním posláním této organizace je šířit praxi *Solutions Journalism*. Organizace usiluje o to, „aby měla veřejnost přístup k příběhům, které pomáhají porozumět problémům, a ukazují jejich možné řešení“.⁸⁶

Organizace *Solutions Journalism Network* také zdarma nabízí online výuku tohoto novinářského přístupu. K roku 2020 využilo těchto kurzů více než 15 tisíc novinářů z celého světa. Organizace také pomáhá zapojovat zpravodajské instituce do nejrůznějších projektů zaměřené na využívání *Solutions Journalism* nebo spolupracuje s univerzitami, na nichž se vyučuje obor žurnalistika.⁸⁷

Solutions Journalism se začalo v roce 2012 využívat další věhlasné americké médium – *Washington Post*. Ten nabídl svým digitálním předplatitelům zasílání víkendového newsletteru s názvem *The Optimist*. Jak jeho název vypovídá, jednalo se o především o optimistické příběhy, některé jsou zpracované metodou *Solutions Journalism* nebo jiným typem konstruktivní žurnalistiky. Tato rubrika má za cíl především své odběratele inspirovat.⁸⁸

4 *Solutions Journalism* a dopad na publikum

Na webových stránkách *Solutions Journalism Network* je uvedeno, že novinář může „pomocí prezentaci řešení ve svých mediálních výstupech podnítit nové uvažování u publika, lidí z praxe nebo u jiných důležitých činitelů“.⁸⁹

Touto nebo jinou podobnou otázkou se v průběhu desetiletí začali zabývat mediální teoretici. I přesto, že je *Solutions Journalism* novým novinářským přístupem, vzniklo několik výzkumů, které se zajímají, jak publikum reaguje na mediální výstupy vypracované touto metodou nebo jak *Solutions Journalism* nadále ovlivňuje lidské chování.

⁸⁵ Who we are: Our Team. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: *Solutions Journalism Network*, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/who-we-are/team>

⁸⁶ Who we are: Our Mission. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: *Solutions Journalism Network*, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/who-we-are/mission>

⁸⁷ Our Impact. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: *Solutions Journalism Network*, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/impact>

⁸⁸ HOFKIRCHNER, Wolfgang a Mark BURGİN. *The Future Information Society: Social and technological problems*. Singapore: World Scientific, 2017. Str. 408-409. ISBN 9789813108967.

⁸⁹ Our Impact. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: *Solutions Journalism Network*, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/impact>

Jeden z prvních výzkumů, který lze považovat za relevantní je z roku 2016 a přinesl informaci, že online článkům psaných metodou Solutions Journalism věnují návštěvníci webu více času, nicméně zároveň tyto texty vedou k tomu, že po jejich přečtení návštěvník daný web opustí. Další z výzkumů provedený ve stejném roce prokázal, že čtenáře spíše zaujme titulek, který navodí pocit, že článek obsahuje informaci o řešení.⁹⁰

V průběhu let bylo vypracováno několik dalších výzkumů. Ty většinou participanty rozdělili do dvou skupin. Jedné dali autoři přečíst článek, který byl zpracován přístupem Solutions Journalism a druhé skupině autoři výzkumu předložili pouhou zprávu o konkrétním problému. Pět studií potvrdilo, že texty, které byly napsané metodikou Solutions Journalims, „*vyvolávají ve čtenářích optimističtější pocity ohledně zpracovaného tématu*“. Další čtyři výzkumy prokázaly, že Solutions Journalism „*v účastnících vyvolává pocit, že oni sami i společnost jsou schopni přispět k řešení problému*“.⁹¹

Podobné studie také odhalily, že čtenáři mají po přečtení Solutions Journalism textu „*větší tendenci aktivně se zapojit do řešení problému*“. Nebo že „*se cítí být více spojeni se svou komunitou a chtějí si k tématu následně dohledat více informací*“. Některé výzkumy také přinesly zjištění, že Solutions Journalism dokáže ovlivnit názor čtenáře na daný problém zpracovaný v mediálním výstupu, nebo dokonce že dokáže změnit veřejný diskurz kolem daného problému, který společnost považuje za kontroverzní.⁹²

Další výzkum provedla v roce 2017 McIntyreová. Účastníci byli rozděleni na dvě skupiny, všichni dostali k přečtení reportáž o určitém sociálním problému. První verze reportáže o situaci pouze informovala, druhá verze reportáže byla napsána přístupem Solutions Journalism. Výzkum ukázal, že obě skupiny se po přečtení cítily o něco hůř než před přečtením článku. Nicméně skupina, která četla text zpracovaný

⁹⁰ POWERS, E. a A. CURRY. NO QUICK FIX: How Journalists Assess the Impact and Define the Boundaries of Solutions Journalism. Journalism Studies [online]. 2019, 20(15), 2237 - 2257 [cit. 2019-04-04]. Str. 5. DOI: 10.1080/1461670X.2019.1586565. ISSN 14699699.

⁹¹ Ibidem. Str. 6.

přístupem Solutions Journalism se necítila o tolik hůř než skupina, která četla pouhou zprávu o problému. Z toho vyplývá, že Solution Journalism může zmírnit negativní pocity u čtenáře, které by v něm vyvolala klasická zpráva. Z výzkumu rovněž vyplynulo, že čtenáři preferují, když článek podněcuje mimo jiné také diskuzi k danému řešení problému. Nicméně výzkum prokázal, že tento novinářský přístup nedokáže podnítit čtenáře k tomu, aby se sami podíleli na řešení podobného problému, jaký byl uveden ve článku.⁹³ Byť výzkumy z předchozích let ukázaly opak.

Studie tedy dokazují, že Solutions Journalism může ovlivnit čtenářovy postoje a pocity, ale neovlivní to, jak se budou sami po přečtení článku chovat (věnovat se dále tématu nebo se snažit sami pomoci při řešení problému). V závěru výzkumu nicméně McIntyreová dodává, že je potřeba udělat do budoucna několik dalších výzkumů ohledně toho, jak Solutions Journalism působí na příjemce. Zmiňuje, že během svého výzkumu účastníci výzkumu četli článek, který jim ona sama předložila, nicméně v běžném životě si čtenáři vybírají články podle svého uvážení. McIntyreová spekuluje, že pokud by si příjemci vybrali téma článku sami, mohl by se jeho dopad na chování čtenáře zvýšit.⁹⁴

V témže roce podnikla McIntyreová ještě jeden výzkum. Společně se Sobelovou se zabývaly otázkou, jestli mají na čtenáře větší dopad články vypracované metodou Solutions Journalism nebo texty, jejichž účelem je publikum především šokovat. Šokováním článek snáze upoutá pozornost čtenáře, což může vést mimo jiné k mobilizaci publika a zvýšit jeho akceschopnost.⁹⁵ Výsledky tohoto výzkumu ukázaly, že čtenáři se cítí lépe po přečtení Solutions Journalism článku než po přečtení šokující zprávy. Autorky této studie ale upozorňují, že výzkum byl proveden na vzorku, který nereprezentuje složení americké společnosti.⁹⁶

⁹² Ibidem.

⁹³ MCINTYRE, Karen. Solutions Journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems. *Journalism Practice* [online]. Londýn: Routledge, 2019, 17. prosince 2017, 13(1), 16-34 [cit. 2019-04-12]. Str. 14-15. DOI: 10.1080/17512786.2017.1409647. ISSN 1751-2786. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/17512786.2017.1409647?needAccess=true>

⁹⁴ Ibidem.

⁹⁵ MCINTYRE, Karen a Meghan SOBEL. Motivating news audiences: Shock them or provide them with solutions? *Communication & Society*. Navarra: Universidad de Navarra, 2017, 30(1), 39-56. Str. 41-42. DOI: 10.15581/003.30.1.39-56. ISSN 0214-0039.

⁹⁶ Ibidem. Str. 50.

Pocit, který ve člověku mediální obsah vyvolá, je velmi důležitý. Může totiž konzumenta může dále ovlivnit. Teoretici zabývající se Solutions Journalism přístupem se často odkazují na výzkumy americké profesorky psychologie Barbary Fredricksonové. Ta je autorkou teorie „Rozšiřování a budování“ (*Broaden a build theory of positive emotions*). Podle této teorie může pozitivní emoce rozšířit myšlení člověka a ovlivnit jeho jednání. Člověk se také díky těmto emocím stává kreativnějším.⁹⁷ Těmito kladnými efekty pozitivních emocí se zabývá také americká psycholožka Alice Isenová. Ta pomocí svých výzkumů dokázala, že pozitivní emoce podporují flexibilitu a efektivitu kognitivní myšlení. Zároveň pomáhají člověku přemýšlet do budoucna nebo efektivněji řešit problémy.⁹⁸

Další studie ukázaly, že pokud mediální výstup dokáže v publiku vyvolat pozitivní emoce, je větší pravděpodobnost, že upoutá jeho pozornost k hlavní myšlence zprávy, a tím pádem ho může motivovat k tomu, aby se sám zapojil do řešení problému.⁹⁹ Nebo v něm může podnítit prosociální chování. Pozitivní emoce také kromě chování člověka ovlivňují i jeho vztah k mediálnímu výstupu. Způsobují, že má k jeho tématu kladnější postoj.¹⁰⁰ Nebo že lépe dokáže zpracovat informace (třeba z právě přečteného článku).¹⁰¹

5 Kritika Solutions Journalism

Kritika tohoto novinářského přístupu se objevila už v roce 1998, a to v odborném časopisu *Columbia Journalism Review*. Autor článku upozorňuje na to, že „klasický“ novinář většinou kritizuje část nějakého celku, ale v rámci přístupu Solutions

⁹⁷ BARBARA L. FREDRICKSON. The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions. *Philosophical Transactions: Biological Sciences* [online]. 2004, 359(1449), 1367-1377 [cit. 2020-05-01]. Str. 1375 ISSN 09628436. Dostupné z: https://pdfs.semanticscholar.org/caa4/3dbd8a7edf77c7ea50e8bc202b7f019c7c1d.pdf?_ga=2.77402325.1718556099.1588273897-1918442950.1588273897

⁹⁸ ISEN, Alice M. a Johnmarshall REEVE. The Influence of Positive Affect on Intrinsic and Extrinsic Motivation: Facilitating Enjoyment of Play, Responsible Work Behavior, and Self-Control. *Motivation and Emotion* [online]. 2005, 29(4), 295-323 [cit. 2020-05-01]. Str. 319-322. DOI: 10.1007/s11031-006-9019-8. ISSN 01467239.

⁹⁹ MCINTYRE, Karen a Cathrine GYLDENSTED. Positive Psychology as a Theoretical Foundation for Constructive Journalism. *Journalism Practice* [online]. 2018, 12(6), 662-678 [cit. 2020-05-01]. Str. 670. DOI: 10.1080/17512786.2018.1472527. ISSN 17512786.

¹⁰⁰ MCINTYRE, Karen. Solutions Journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems. *Journalism Practice* [online]. Londýn: Routledge, 2019, 17. prosince 2017, 13(1), 16-34 [cit. 2019-04-12]. Str. 78. DOI: 10.1080/17512786.2017.1409647. ISSN 1751-2786.

Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/17512786.2017.1409647?needAccess=true>

¹⁰¹ Ibidem. Str.27

Journaslism je běžné naopak vyzdvihovat celek. Hrozí tedy nebezpečí, že jedna z částí instituce, programu nebo čehokoliv jiného, čemu se novinář ve článku věnuje, nefunguje dobře, a proto by si zasloužila by kritiku. Kvůli tomu, že se Solutions Journaslism zaměřuje na fungující celek, může novinář nedostatky snadno přehlédnout nebo je záměrně ignorovat.¹⁰²

Článek cituje také zpravodaje *The Washington Post* Howarda Kurtze. Ten tvrdí, že Solutions Journalism není samostatným novinářským přístupem, podle něj „*novináři informovali o řešeních problémů už dávno před tím, než někdo vymyslel rubriku s názvem Solutions*“. Kurtz také dodal, že „*používání štítku mu vadí, jelikož ve čtenářích vyvolává pocit, že jim reportér dá magický návod, jak vyřešit nějaký problém. Realita však může být matoucí*“.¹⁰³

Kritikou tohoto novinářského přístupu se *Colombia Journalism Review* věnoval i o několik let později. V roce 2014. Na svém webu zveřejnil článek s názvem „*Dobré zprávy jsou dobrým byznysem. Nikoliv všelékem žurnalistiky*“. Autorka článku Lene Bech Sillesen se věnuje výzkumům, které odhalují, že titulky, které obsahují slova jako „dobrý“ nebo „šťastný“ mají šanci zasáhnout daleko více lidí. Ve článku cituje Ariannu Huffingtonovou – zakladatelku *The Huffington Post*. Ta se vyjadřuje o tematickém okruhu *The Good News*, do něhož spadají pozitivně laděné zprávy vydané serverem. Huffingtonová přiznala, že tento typ zpráv „*není dobrý pro svět, ale především pro podnikání*“. Mluvila z vlastní zkušenosti. Sekce *Good News* měla v roce 2013 dvakrát větší návštěvnost než její jiné rubriky.¹⁰⁴

Článek ale kritizuje i další věci, které by mohly bránit správnému využívání přístupu Solutions Journalism. Za Solutions Journalism se občas vydávají obyčejné pozitivní zprávy, které na rozdíl od Solutions Journalism nedokážou vyvážit negativní zprávy. Servery, které publikují pozitivní zprávy, neprodukují zpravodajství, ale spíše

¹⁰² BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 38. ISSN 0010194X.

¹⁰³ Ibidem.

¹⁰⁴ SILLENSEN, Lene Bech. Good news is good business, but not a cure-all for journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. New York: Columbia Journalism Review, 2019, 29. 9. 2014 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://archives.cjr.org/behind_the_news/good_news_is_good_business_but.php

zábavu. Takovým příkladem je právě *The Huffington Post*, kde jsou vedle článků označené jako Solutions Journalism videa domácích mazlíčků a dětí.¹⁰⁵

Další kritika Solutions Journalism tvrdí, že tento novinářský přístup může negativně ovlivnit objektivitu novináře. Ti často píšou článek touto metodou s tím, aby publiku představili fungující řešení. Už při přípravě mediálního výstupu vědí, jak celý příběh skončí. Novinář tak může snadno přehlédnout slabé stránky daného řešení.¹⁰⁶

6 Solutions Journalism v České republice

V České republice se o popularizaci Solutions Journalism snažila několik let organizace *Ashoka*, jejíž hlavním posláním je šíření myšlenek sociálních inovátorů a následné vytváření sítě pro hybatele společensky prospěšných změn.¹⁰⁷ Po několika letech přešel projekt Solutions Journalism pod jinou neziskovou organizaci – *Transitions Online*.

6.1 Ashoka

Ashoka je organizace, která „vyhledává, propojuje a podporuje sociální inovátory“.¹⁰⁸ *Ashoka* přišla s podnětem, aby se v rámci udílení Novinářských cen vytvořila i zcela nová speciální kategorie – Solutions Journalism. Tu vytvořili společně s *Nadací Open Society Fund*, která se na udílení cen podílí a s níž uzavřela *Ashoka* už v minulosti partnerství. Prvním laureátem této ceny byl v roce 2016 Tomáš Lindner z Respektu, který cenu obdržel za sérii článků o uprchlické krizi v Německu.¹⁰⁹

Společnosti *Ashoka* se také podařilo uspořádat v České republice besedy a diskuze ohledně Solutions Journalism. V roce 2017 uspořádala organizace seminář pro

¹⁰⁵ Ibidem

¹⁰⁶ DYER, John. Is Solutions Journalism the Solution? Nieman Reports [online]. Cambridge: Nieman Foundation for Journalism at Harvard, 2019 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://niemanreports.org/articles/is-solutions-journalism-the-solution/>

¹⁰⁷ Podporujeme rozvoj společnosti. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/o-nas/>

¹⁰⁸ Jak Ashoka působí? Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/>

¹⁰⁹ Solutions Journalism - Novinářství orientované na řešení si nachází místo i v Česku. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2017/07/10/solutions-journalism-v-cr/>

novináře, na kterém vystoupil jeden z hlavních představitelů Solutions Journalism David Bornstein. V průběhu let následovalo několik dalších přednášek a seminářů, na kterých vystoupili další zahraniční novináři propagující tento přístup.¹¹⁰ V roce 2018 vyhlásila organizace *Ashoka* ve spolupráci s organizací *Transitions Online* mikro-grantový program na podporu tvorby Solutions Journalims v České republice.¹¹¹

6.2 *Transitions Online*

Transitions Online je nezisková organizace, která se zaměřuje na rozvoj nezávislé žurnalistiky, a to pořádáním školení, workshopů nebo vydáváním online magazínu. V něm se věnuje sociálním tématům, která bývají médií často přehlížena.¹¹²

Kromě těchto aktivit se *Transitions Online* věnuje šíření povědomí o Solutions Journalism v České republice. Tento proces zahájila v roce 2016, kdy v porotě při prvním ročníku udílení Novinářské ceny za Solutions Journalism zasedl ředitel *Transitions Online* Jeremy Druker. V průběhu let tyto dvě organizace spolupracovaly, V roce 2019 přešel celý projekt na popularizaci Solutions Journalism pod tuto organizaci.¹¹³

7 Solutions Journalism v českých médiích

Pro vlastní výzkum novinářského přístupu Solutions Journalism v českých médiích autorka zvolila kvalitativní výzkum. Texty napsané přístupem Solutions Journalism autorka podrobila kvalitativní obsahové analýze. Pozadí těchto obsahů doplnily polostrukturované rozhovory s jejich autory. Další rozhovory vedla autorka s lidmi, kteří s tímto novinářským přístupem seznamovali české novináře a snažili se dostat Solutions Journalism do českých redakcí (popularizátory). Na základě provedených rozhovorů vznikla případová studie. Dané výzkumné metody a sběr dat

¹¹⁰ Solutions Journalism - Novinářství orientované na řešení si nachází místo i v Česku. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2017/07/10/solutions-journalism-v-cr/>

¹¹¹ Nový mikro-grantový program podporující Solutions Journalism v ČR: Nový mikro-grantový program podporující Solutions Journalism v ČR. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2018/08/22/mikro-grant-solutions-journalism-2018/>

¹¹² About Us. Transition: Regional Intelligence [online]. Praha: TOL Education, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://www.tol.org/client/transitions/11869-about-tol.html>

¹¹³ Solutions Journalism v CEE: Transitions a žurnalistika zaměřená na řešení. *Transition: Regional Intelligence* [online]. Praha: TOL Education, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://toleducation.org/solutions-journalism/cs/sj-ve-stredni-a-vychodni-evrope/>

byly zvolené kvůli jejich charakteristikám uvedených níže. Tyto výzkumné metody a sběry dat jsou vhodné pro šetření jevů, které nebyly dosud daným oborem zkoumány.

8 Kvalitativní výzkum

Existuje mnoho možností, jak kvalitativní výzkum definovat. Disman tento typ výzkumu popisuje jako „*nenumerické šetření a interpretace sociální reality, jejíž cílem je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím*“.¹¹⁴ Podobně vymezili kvalitativní výzkum také Glaser a Corbinová, podle nich je kvalitativní výzkum „*jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statických metod a jiných způsobů kvantifikace*.“ S touto definicí ale řada metodologů nesouhlasí, a to proto, že tento typ výzkumu má i jiné charakteristiky než pouze absence čísel.¹¹⁵

Disman ve svém díle uvádí, že hlavním cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, teorií a porozumění.¹¹⁶ Stejně tak Hendl spatřuje hlavní úkol tohoto výzkumu v „*získání popisu zvláštností případů, generování hypotéz a rozvíjení teorie o fenoménech světa*“.¹¹⁷ Právě kvůli těmto vlastnostem je kvalitativní výzkum vhodnou metodou pro zkoumání Solutions Journalism v českých médiích. A to z toho důvodu, že se jedná o jev, který nebyl dosud dopodrobna zkoumán a popsán. Tato práce by tak měla přinést nové teorie a poznání o tomto novinářském přístupu. Využití kvalitativního výzkumu je v tomto případě vhodné i z toho důvodu, že umožňuje badateli popsat charakteristiky zkoumaného jevu, a poté ho reprezentovat.¹¹⁸

Formulování nových hypotéz a teorií umožňuje kvalitativnímu výzkumu induktivní logika. „Na začátku výzkumného procesu probíhá pozorování a sběr dat. Poté výzkumník pátrá po pravidelnostech existujících v těchto datech a po významu těchto dat. Formuluje předběžné závěry a výstupem mohou být nově formulované

¹¹⁴ DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. Praha: Portál, 2005. Str. 285. ISBN 80-246-0139-7.

¹¹⁵ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str.49-50. ISBN 80-7367-040-2.

¹¹⁶ DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. Praha: Portál, 2005. Str. 286. ISBN 80-246-0139-7.

¹¹⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str. 63. ISBN 80-7367-040-2.

¹¹⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 53-55. ISBN 978-80-247-3568-9.

hypotézy nebo teorie.¹¹⁹ Tento typ výzkumu nabízí i jiné výhody pro zkoumání málo prošetřených témat. Jednou z nich je flexibilita a otevřenost vůči dalším podnětům, na které může výzkumník narazit při procesu výzkumu.¹²⁰ Díky tomu může badatel během sběru dat měnit také své výzkumné otázky nebo je rozšiřovat. Sběr dat a jejich analýza probíhají současně v delším časovém úseku. Na základě analýzy se výzkumník rozhoduje, jaká data jsou pro něj podstatná. Poté opět začne se sběrem dat a jejich analýzou. Během procesu výzkumník své závěry podrobuje dalšímu přezkoumání.¹²¹ Na rozdíl od ostatních typů výzkumu dokáže kvalitativní výzkum dobře zachytit okrajové jevy a jiné drobnosti zkoumaného případu. Zkoumá totiž realitu z pohledu samotných aktérů a bere v potaz kontext jejich života.¹²² Podle sociologa Miloslava Petruska je „*předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách*“.¹²³

Co se týče zkoumaných materiálů, badatel při kvalitativním výzkumu zpracovává mnoho informací o omezeném množství aktérů. Většinou pracuje s tzv. měkkými daty. „*Ty mají z pravidla podobu dlouhých slovních výpovědí či zápisů nebo vyobrazení.*“¹²⁴ V této práci zpracovává kvalitativní výzkum data získaných při hloubkových a polostrukturovaných rozhovorech. Výzkumník musí brát v potaz také nevýhody kvalitativního výzkumu. Jako jeden z jeho nedostatků bývá uváděna malá transparentnost. Často bývá také nemožné objektivně zhodnotit, zda se badateli povedla analýza, která se nedá formalizovat.¹²⁵

8.1 Případová studie

Jednou z hlavních podob kvalitativního šetření je případová studie. Výzkumník v tomto případě detailně zkoumá a popisuje daný případ, přitom využívá co největšího množství dostupných zdrojů a může kombinovat také více výzkumných metod. Sedláková uvádí, že „*jeho cílem je porozumění zkoumanému případu a jeho*

¹¹⁹ DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. Praha: Portál, 2005. Str. 287. ISBN 80-246-0139-7.

¹²⁰ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. Str. 18-19. ISBN 978-80-7367-683-4.

¹²¹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str.49-50. ISBN 80-7367-040-2.

¹²² Ibidem.

¹²³ PETRUSEK, Miloslav. Teorie a metoda v moderní sociologii. Praha: Karolinum, 1993. Str. 129. ISBN 80-7066-799-0.

¹²⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 53-51. ISBN 978-80-247-3568-9.

individuálnímu průběhu a specifikům“.¹²⁶ Cíl této práce ale spíše odpovídá Hendlovu pohledu na hlavní úkol případové studie. Ten uvádí, že jejím účelem je zachycení složitosti daného případu a popisu vztahů v jejich celistvosti. Na každý zkoumaný objekt je nahlíženo jako na součást celého systému.¹²⁷

Tento výzkum využívá mnohopřípadové studie. Podle Hendla je tento typ studie vhodný právě pro práce, jejichž cílem je přinést nové teorie. Mnohopřípadová studie se v této práci bude týkat dohromady sedmi respondentů, kteří budou rozděleni do dvou kategorií. První kategorií budou tzv. popularizátoři Solutions Journalism v České republice. Tím je Ondřej Liška, který působil jako ředitel *Ashoky* a bývalá projektová manažerka *Ashoky* Lucie Černá. Ta se projektu Solutions Journalism věnuje dodnes, ale pod organizací *Transtitions Online*. Druhou kategorií zkoumaných případů budou čtyři novináři, kteří v letech 2016-2020 získali Novinářskou cenu za Solutions Journalism (Tomáš Lindner, Daniel Prokop, Petra Dlouhá, Nikita Poljakov).

Mnohopřípadová studie je v této práci rozdělena na tři stupně podle Yina. Prvním z nich je *explanatorní studie* (vysvětlující).¹²⁸ *Explanace* je nejvyšší úroveň zkoumání, pro které musí mít výzkumník k dispozici bližší informace o zkoumaném jevu. Pokud tomu tak není, což je případ tohoto výzkumu, musí podniknout dva nižší typy zkoumání. Tím je *explorativní* (zjišťující) a *deskriptivní* (popisující) výzkum.¹²⁹

8.1.1 Explorativní výzkum

Jedná se o první stupeň zkoumání a jeho výsledky přináší prvotní seznámení s daným problémem. Výzkumníci ho právě proto využívají k prozkoumání jevu, který ještě není dobře v daném oboru popsán.¹³⁰ Jako v případě této práce. „*Explorativní studie má za cíl prozkoumat neznámou strukturu případu a působící vztahy, definovat*

¹²⁵ Ibidem. Str. 52.

¹²⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 52. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹²⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str. 104. ISBN 80-7367-040-2

¹²⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 74-76. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹²⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 74-76. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹³⁰ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 74-76. ISBN 978-80-247-3568-9.

hypotézy, otázky, nebo dokonce navrhnout teorii a připravit tak půdu pro další výzkum. Před vypracováním tohoto výzkumu by měl badatel určit několik aspektů: „a) co se exploruje; b) účel explorační; c) kritéria, pomocí nichž je možné posoudit, zda je explorační úspěšná.“¹³¹

Explorativní výzkum v této práci plní roli předvýzkumu. Bude zjišťovat etablovanost a vývoj Solutions Journalism v České republice. Je nutné seznámit se s kontextem problému a jeho aspekty. Výsledky tohoto výzkumu a poznatky z něj získané budou využity při dalších krocích případové studie. Účelem této explorační je zjistit, jak se novinářský přístup etabloval v českých redakcích. Z těchto získaných informací bude možné dále popsat souvislosti v jakých vznikaly texty, které budou zkoumané při obsahové analýze, a zároveň poskytnout teoretický základ pro následný deskriptivní výzkum.¹³²

Explorační čerpá z dat získaných při hloubkovém rozhovoru s popularizátory Solutions Journalism v České republice. Získané informace budou složité jako kontext pro další stupně výzkumu.

Explorativní výzkum bude úspěšný v případě, že bude možné určit teorii:

- Jak se Solutions Journalism etabloval v českých redakcích
- Jakou roli sehráli v procesu organizace *Ashoka* a *Transition Online*
- Důvod vzniku Novinářské ceny
- Dalšího vývoje Solutions Journalism v České republice

8.1.2 Deskriptivní výzkum

Druhým krokem je deskriptivní (popisný) výzkum, který se snaží o vyobrazení jevu. „*Vede k popisu charakteristik jevu, jak vypadá či probíhá, s čím souvisí nebo jak se mění v čase.*“¹³³ Výzkumník u tohoto výzkumu musí stanovit: „a) účel popisu; b) úplný, ale realistický seznam témat, jejichž deskriptivní zpracování bude znamenat

¹³¹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str. 110. ISBN 80-7367-040-2

¹³² Ibidem.

¹³³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 74-76. ISBN 978-80-247-3568-9.

přijatelný popis toho, co se zkoumá; c) témata, která budou považována za základní“¹³⁴
Právě deskriptivní výzkum je důležitý pro explanační studii. Nelze totiž vysvětlit něco, co není dobře dopodrobna popsáno.¹³⁵

Účelem deskriptivního výzkumu v této práci je popsat, jak popularizace Solutions Journalism v České republice ovlivnila práci českých novinářů v rámci tohoto novinářského přístupu. Deskriptiva se zaměří především na pozadí vzniku článků, které byly oceněné Novinářkou cenou za Solutions Journalism. Bude popisovat, jak novináři k tomuto přístupu došli a zda pro zpracování témat účelně volili formu Solutions Journalism. Tyto okruhy pomůžou potvrdit nebo vyvrátit stanovenou hypotézu: „*V České republice vznikala tvorba spadající pod Solutions Journalism, ale novináři při tvorbě textu často netušili, že tento přístup využívají.*“

Data pro vypracování této analýzy vychází z polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi novináři, kteří vyhráli Novinářskou cenu za Solutions Journalism v letech 2016 až 2020. Cílem deskriptivního výzkumu je popsat následující témata:

- Jakým způsobem se dozvěděli novináři o Solutions Journalism
- Proč si daný přístup vědomě či nevědomě zvolili
- Zda novináři věděli, že texty zpracovávají postupem Solutions Journalism
- Jakou a budoucnost vidí v tomto novinářském přístup

8.1.3 Explanatorní výzkum

Hlavním úkolem této metody je „*vysvětlit případ tím, že badatel rozvede jednotlivé příčinné řetězce, které lze u případu identifikovat*“.¹³⁶ „*Explanace by měla vést k porozumění. Na jejím základě můžeme predikovat možné varianty vývoje jevu, jestliže nastanou určité podmínky.*“ Tento typ případové studie využívá už existující teorie a snaží se vytyčit nové. Zaměřuje se na pravidelnost a zákonitost daného jevu.¹³⁷

¹³⁴ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str. 110. ISBN 80-7367-040-2

¹³⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 76. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹³⁶ Ibidem. Str.110.

¹³⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Str. 76. ISBN 978-80-247-3568-9.

Tato studie bude čerpat z předchozích dvou výzkumů, snaží se v nich hledat pravidelnosti. Na základě jejich výsledků se bude snažit vysvětlit procesy ohledně etablování Solutions Journalism v českých médiích. Explanace se bude snažit o pochopení zkoumaného jevu, vytvoření nových teorií a zodpovězení dalších výzkumných otázek, které vznikly při explorativním a deskriptivním výzkumu:

- Zda na novináře zafungovala Novinářská cena jakožto nástroj pro šíření povědomí o Solutions Journalism
- Zda bylo povědomí o Solutions Journalism jednotlivých novinářů ovlivněno ročníkem vyhlášení Novinářských cen
- Zda se shoduje vize novinářů a popularizátorů Solutions Journalismu ohledně budoucnosti tohoto novinářského přístupu v České republice
- Zda vnímají popularizátoři a novináři překážky při etablování tohoto novinářského přístupu v českých redakcích.

8.1.4 Kvalitativní obsahová analýza

Cílem obsahové analýzy podle Schreierové je „*systematicky popsat význam daného materiálu v určitých ohledech, který musí badatel blíže specifikovat*“.¹³⁸ Jedná se o metodu, jež je velmi subjektivní, flexibilní a pomáhá zjednodušit data. Správně provedené kvalitativní analýza může dosahovat vysoké validity.¹³⁹

Na rozdíl od kvantitativní obsahové analýzy ale pracuje badatel pouze s několika texty, což je i případ toho výzkumu. Data jsou poté roztržena do jednotlivých kategorií. Tyto kategorie poté badatel využívá při kódování skrze detailní četby daných textů.¹⁴⁰ Při vypracovávání kvalitativní obsahové analýzy je velmi důležitá systematicklost.

¹³⁸ SCHREIER, Margarit. *Qualitative Content Analysis in Practice*. Londýn: SAGE Publications, 2012. Str. 3-6. ISBN 978-1-84920-592-4.

¹³⁹ SCHREIER, Margarit. *Qualitative Content Analysis in Practice*. Londýn: SAGE Publications, 2012. Str. 3-6. ISBN 978-1-84920-592-4.

¹⁴⁰ FORMAN, Jane a Laura DAMSCHRODER. *Qualitative Content Analysis*. Amstrdam: JAI Press, 2007. Str. 40-41. ISBN 978-0-7623-1266-5.

Nejdříve musí badatel vytvořit kódovací rámec. Materiál je nutné rozdělit na kódovací jednotky. Kódovací rámec je možné přizpůsobovat v procesu výzkumu.¹⁴¹

V této studii bude provedena analýza několika textů, za které jejich autoři obdrželi novinářskou cenu za Solutions Journalism. Obsahová analýza bude především zkoumat, zda tyto texty dodržují základních pět kritérií, která stanovila *Solutions Journalism Network* (viz str. 6). Pokud je dané texty neobsahují, bude proveden pokus o jejich zařazení do jednoho z novinářských přístupů, které jsou příbuzné Solutions Journalism a jsou rovněž dopodrobna popsány v teoretické části (viz str.13).

8.2 Metodologie

8.2.1 Hlubkový rozhovor

Hlubkový rozhovor (neboli narativní, biografický či neformální rozhovor) je jedena z forem kvalitativního sběru dat. Někteří autoři ale tento typ rozhovoru popisují spíš jako nástroj, který data tvoří a generuje.¹⁴²

Hlavním úkolem u tohoto typu rozhovoru je získat informace ohledně jednání dotazovaných, jejich motivů chování a postojů. Jedná se o takový druh rozhovoru, který je velmi podobný běžné komunikaci. Nejdříve se stanoví jedna otázka a rozhovor pak plyne volně dále. Je velmi nestandardizovaný a neformální. Výzkumník tak může získat velmi spontánní výpovědi.¹⁴³ Jednou z výhod tohoto typu rozhovoru je individualizace otázek, pomocí kterých může výzkumník navázat hloubkovou komunikaci. Tento typ rozhovoru se využívá při výzkumech dosud nezmapovaného problému.¹⁴⁴ Z toho důvodu je hlubkový rozhovor vhodnou metodou sběru dat při tomto výzkumu. Badatel má možnost skrze hlubkový získat dostatečné množství informací o jevu, který nebyl dosud dostatečně prošetřen a získá tak prvotní data, s nimiž může dále pracovat. Tento typ sběru dat vyl použít při prvním kroku případové studie. Hlubkové rozhovory byly vedeny s hlavními popularizátory přístupu Solutions Journalism v České republice, kteří

¹⁴¹ SCHREIER, Margarit. *Qualitative Content Analysis in Practice*. Londýn: SAGE Publications, 2012. Str. 15. ISBN 978-1-84920-592-4.

¹⁴² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Str. 210-213. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹⁴³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Str. 210-213. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹⁴⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 175. ISBN 80-7367-040-2.

se zasloužili o to, že se tento novinářský přístup dostal do Česka. Konkrétně se jedná o bývalého ředitele organizace *Ashoka* Ondřeje Lišku a projektovou manažerku *Transition online* Lucii Černou.

8.2.2 Polostrukturovaný rozhovor

Polostrukturovaný rozhovor (neboli rozhovor s návodem) někteří autoři označují za jeden ze dvou typů hloubkového rozhovoru.¹⁴⁵ Naopak jiní autoři ho vnímají jako formu rozhovoru, která má určité charakteristiky jak standardizovaného, tak hloubkového rozhovoru a kombinuje jejich výhody.¹⁴⁶

Polostrukturovaný rozhovor spočívá ve vytvoření návodu, do něhož výzkumník shromáždí důležité okruhy témat, která s respondentem během interview probere. Není ale důležité jejich pořadí, ani to, jakým způsobem během rozhovoru podstatné informace získá.¹⁴⁷ Jedná se o poměrně flexibilní metodou sběru dat. Respondent má možnost mluvit volně o tématu a dále ho rozvíjet. Výzkumník tak může získat informace, se kterými před uskutečněním rozhovoru nepočítal, některé otázky výzkumníka tak vnikají přímo při rozhovoru. I přes otevřenost rozhovoru, poskytuje tato metoda výzkumníkovi rozhovor korigovat a zamezit tomu, aby se respondent odchyloval od tématu.¹⁴⁸

Pro vedení polostrukturovaného rozhovoru je důležité vymežit výzkumný problém a stanovit hlavní a vedlejší témata, kterými se má výzkumník s respondentem v průběhu rozhovoru zabývat. Ta musí zapadat do účelu výzkumu, který určuje celý proces rozhovorů.¹⁴⁹ Tento typ metody sběru dat byl při práci využit až při druhém kroku případové studie, kdy provedené hloubkové rozhovory poskytly první data. Další rozhovory s novináři, kteří v letech 2016 až 2020 vyhráli novinářskou cenu za *Solutions Journalism*, proto nemusely být tolik otevřené. Navíc bylo potřeba zjistit informace k užším tematickým okruhům než při hloubkových rozhovorech.

¹⁴⁵ ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. Str. 160. ISBN 978-80-7367-313-0.

¹⁴⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Str. 210. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹⁴⁷ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 174. ISBN 80-7367-040-2

¹⁴⁸ ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. Str. 15. ISBN 978-80-210-6382-2.

Polostrukturované rozhovory byly vedeny s Tomášem Lindnerem, Danielem Prokopem, Petrou Dlouhou a Nikitou Poljakovem. Ještě před provedením rozhovoru bylo sestaveno několik tematických okruhů, ohledně kterých byli výherci Novinářské ceny za Solutions Journalism dotazováni. Konkrétně se jedná o témata:

- Pozadí vzniku článku, za který obdrželi Solutions Journalism
- Předchozí povědomí novináře o Solutions Journalism
- Redakce novináře a Solutions Journalism
- Budoucnost Solutions Journalism v České republice
- Vliv získání ocenění na další tvorbu novináře

9 Výsledky případové studie

Případová studie se prošetřovala několik případů a skládala se ze tří částí. Ty jsou dopodrobna rozebrány v následujících kapitolách.

9.1 *Explorativní výzkum*

Explorativní výzkum se věnoval především etablování Solutions Journalim v Českých médiích. Na základě hloubkových rozhovorů s popularizátory tohoto novinářského přístupu v České republice byly ustanoveny tematické okruhy.¹⁵⁰ Do kterých byly tříděny získané informace. Ty nadále posloužily jako východisko pro následující výzkum.

9.1.1 *Solutions Journalism v České republice*

Novinářský přístup Solutions Journalism se dostal do České republiky skrze organizaci *Ashoka*, která podporuje sociální inovátory. Ředitelem této organizace byl od roku 2015 Ondřej Liška. Když nastoupil do své funkce začal přemýšlet o tom, jak tyto sociální inovátory v České republice podpořit. V roce 2015 tak provedl hloubkovou sondu ohledně toho, s jakými největšími překážkami se sociální inovátoři v České republice setkávají. Jednou z nich bylo nízké povědomí o společenských a sociálních inovátorech. Chyběly informace o tom, kdo jsou a co přináší společnosti. Proto začal

¹⁴⁹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. Str. 172-174. ISBN 80-7367-040-2

¹⁵⁰ Kompletní přepis rozhovoru s Ondřejem Liškou a Lucií Černou (Ashoka a Transitions Online) viz příloha č. 1 a 2

Ondřej Liška se svým týmem hledat možnosti, jak zvýšit povědomí o lidech, kteří dokázali něco změnit a proměňují společnost k lepšímu.

Začal pátrat u sociálních inovátorů, kteří spadají pod *Ashoku*. Používá se pro ně označení „*Ashoka Fellow*“. Jedním z nich se David Bornstein – novinář, který se zaměřuje na téma změn ve společnosti a je jedním ze zakladatelů Solutions Journalim. Tento novinářský přístup, zaujal Lišku právě kvůli tomu, že spojuje informace o existujících řešeních nejrůznějších problémů a rigorózní žurnalistkou. Ondřej Liška se rozhodnul Solutions Jorunaslism etablovat v České republice. Podle svých slov zvažoval několik možností: „*Mohl jsem založit heslo na wikipedii s tím, že kdo chce, tak si to najde. Pak mě napadlo, že bychom to mohli udělat obráceně. Jinými slovy použít Solutions Journalism k šíření Solutions Journalism.*“¹⁵¹ Liška se tedy v roce 2016 rozhodnul založit zvláštní cenu za Solutions Jorunaslism, ta se udílela v rámci Novinářských cen. Oslovil Roberta Bosche z *Open Society Fund*, která Novinářské je uděluje. Jednalo se tehdy o zvláštní cenu, to znamená, že kdokoliv z novinářů nominovaných do jiných kategorií Novinářské ceny mohl tuto cenu za Solutions Journalism vyhrát, pokud jeho nominovaný text splňoval kritéria tohoto novinářského přístupu. Liška zařídil také prostředky na financování této kategorie, ty poskytla *Ashoka*. Výherce získal zhruba 20 tisíc korun.

O rok později přišla do *Ashoky* Lucie Černá, která tam začala působit jako projektová manažerka. Jeden z prvních projektů, který měla na starost, bylo právě šíření Solutions Jorunaslism v České republice.

9.1.2 *Ashoka, Transitions Online a Solutions Journalism*

Z předchozí podkapitoly vyplývá, že se Solutions Journalism dostal do České republiky především díky organizaci *Ashoka*. V roce 2017 skončil v *Ashoce* tehdejší ředitel Ondřej Liška, a tudíž celý projekt Solutions Journalism převzala naplno Lucie Černá. Pod tuto organizaci projekt spadal do roku 2019. Poté přešel podle původního plánu pod organizaci *Transitions Online*.

¹⁵¹ Kompletní přepis rozhovoru s Ondřejem Liškou (*Ashoka*) viz příloha č. 2

Ashoka je organizace, která se zaměřuje na určité projekty, a poté a pomůže autorům s jejich realizací. Projekty pod sebou nekumuluje, snaží se je předat nějaké jiné organizaci. V případě Solutions Journalism to byla právě organizace *Transitions Online*, jejíž ředitel Jeremy Druker je zároveň *Ashoka Fellow* a zasedal v porotě už při udílení zvláštních cen za Solutions Journalism a také v porotě, která rozhoduje o udílení grantů. S projektem přešla do *Transitions Online* v roce 2019 také Lucie Černá. *Transitions Online* je organizace, která má vhodné parametry pro tento projekt, a to především proto, že vydává magazín, tudíž má vlastní médium. Zároveň se jedná o tréninkovou organizaci, která pořádá školení pro studenty. V magazínu tak může Solutions Journalism texty vydávat a rovnou na ně odkazovat. Editor magazínu také zasedá v porotě pro udílení mikrograntů na podporu Solutions Journalism. *Transitions Online* je navíc regionální organizace, a tak je možné předávat zkušenosti ohledně tohoto novinářského přístupu dále do Evropy.

9.1.3 Vývoj Solutions Journalism

Lucie Černá společně s Ondřejem Liškou vymysleli strategii, jak tuto metodu šířit mezi českými novináři a vymysleli tři pilíře, na nichž celý projekt stojí. Prvním pilířem je tvoření povědomí o tomto novinářském přístupu. Čeští novináři neznali pojem Solutions Journalism. *Ashoka* tedy začala do České republiky zvat špičkové novináře ze zahraničí, mezi nimi byli i držitelé Pulitzerovy ceny. Součástí tohoto pilíře bylo také předávání Novinářských cen v této kategorii. Výherce druhého ročníku si cenu převzal přímo od Davida Bornsteina, toho do České republiky pozval Ondřej Liška. „Řekl jsem mu, že musí přijet do Česka, že tady ve Střední Evropě moc potřebujeme, aby se tento přístup uchytil. (...) Pozval jsem ho, ať přijede předat druhou Novinářskou cenu za Solutions Journalism. (...) A ho překvapilo, že vůbec někde mimo Spojené státy o tomto novinářském přístupu ví.“

„Součástí strategie bylo každý rok nebo jednou za pár let přivést do Česka špičky Solutions Journalism. Udělat s nimi semináře a provést je redakcemi, seznámit je s šéfredaktory a studenty.“ Po Davidovi Bornsteinovi pozvala *Ashoka* do České republiky také Davida Boardmana, který přes dvacet let pracoval jako vedoucí editor v *Seattle Times* a noviny pod jeho vedením získali několik Pulitzerových cen. Následovali další novináře, kteří využívají Solutions Journalism: Kathleen Thire, Tina Rosenberg

nebo Samantha McCann. Podle Lucie Černé se právě setkání českých redaktorů se zahraničními novináři setkalo s velkým ohlasem.

Druhý pilíř stojí především na pořádání workshopů a školení v rámci tohoto novinářského přístupu. Cílem bylo, aby čeští novináři nejen poslouchali, ale především to, aby sami dělali český Solutions Journalism. Tak jsme jim *Ashoka* nabídla možnost si tento typ novinářiny v praxi vyzkoušet. První workshopy se konaly v roce 2018. A vedly ho novinářky ze Solutions Journalism Network Samantha McCann a Nina Fasciaux.

Třetí pilíř je podle Lucie Černé nejdůležitější. Zaměřuje se především na podporu domácí produkce. Proto vyhlásila Transitions Online mikro-granty. Ty byly důležité pro podporu domácích novinářů píšících v rámci Solutions Journalism hned z několika důvodů. „*Mikro-granty totiž redukují novinářům rizika z vkročení do něčeho neznámého. Navíc je to dobrý důvod pro skeptické šéfy.*“¹⁵² Dále je podle Černé potřeba brát v potaz to, že Solutions Journalism je kvalitní žurnalistika, a pokud jí má novinář dělat, potřebuje čas.

Granty financovala *Ashoka*. První ročník mikro-grantů vyhlásila na podzim roku 2018. Další v únoru a na jaře příštího roku. Počet novinářských žádostí o grant se vždy pohyboval mezi jedenácti až dvanácti žádostmi. Posun ale Lucie Černá spatřuje, především v kvalitě jednotlivých návrhů. „*Je čím dál těžší vybírat. (...) Hlásí se lidé, kteří o to mají opravdu zájem a tomu konceptu rozumí.*“

Mikro-grant v prvním kole získal Nikita Poljakov (Economia), který vypracoval projekt Nejsi sám. Dalším výhercem byla Lucie Fialová (Deník N). Před prvním vyhlášením mikro-grantů se konalo pouze jedno kolo workshopů. Podle slov Černé bylo tedy málo „proškolených novinářů“. Při druhém kole mikro-grantů už v porotě chyběl prvek ze Solutions Journalism Network. Grant získal Tomáš Nídr (Reportér), Kateřina Zemanová ze (Seznam Zprávy) a Tereza Engelová (Hlídací pes). Ve třetím kole získala grant Zdeňka Kovaříková (Ekolist), Fatima Rahimi (Deník Referendum) a Jan Novotný (Euro).

¹⁵² Kompletní přepis rozhovoru s Lucií Černou (*Transitions Online*) viz příloha č.

Jeden novinář, který grant získal svou práci na Solutions Journalism článku přerušil. Jednalo se o Tomáše Rákose (Aktuálně). Jiní výherci grantů ještě své texty neodevzdali. Podmínkou pro získání grantu je účast na workshopu. A to z toho důvodu, že workshop zaručí kvalitu výsledného příspěvku.

Při prvním udílení mikro-grantů (září 2018) rozhodoval o přidělení financí ředitel Transitions Online Jeremy Druker, Lucie Černá jako projektová manažerka Solutions Journalism v České republice a manažerka *Solutions Journalism Network* Nina Fasciaux. Ve druhém kole udílení grantů (červen 2019) v zasedla v porotě jen Černá a Druker. A to z toho důvodu, že „*si byli jistější, že můžou už sami rozhodnout správně.*“ V posledním ročníku vyhlášení mikro-grantů (únor 2020) přibyl v porotě také editor magazínu *Transitions Online*.

Porota při vybírání návrhů, které by mohly získat grant vytvořila tři kategorie. Tou první je tzv. „*Solutions ready*“. Tam spadají návrhy projektů, které splňují všechna kritéria Solutions Journalism. Další kategorie je pro návrhy na články, jež mají potenciál splnit kritéria Solutions Journalism. S autory takovýchto článků lidé z projektu Solutions Journalism vedou debatu a snaží se novináře nasměřovat k tomu, aby návrh mohl naplnit kvality tohoto novinářského přístupu. Do třetí kategorie spadají návrhy, které porota rovnou označí za nedostatečné.

Transitions Online plánuje do budoucna s vyhlásováním grantů přestat. Nejspíš bude vyhlášeno už jen jedno poslední kolo mikro-grantů na konci léta 2020.

9.1.4 Novinářská cena

První Novinářská cena za kategorii Solutions Journalism byla udělena v roce 2016 Tomášovi Lindnerovi (Respekt) za sérii článků o uprchlické krizi v Německu. Porota na tuto cenu nominovala také další dva novináře, a to Ondřeje Nezbedu (Lidové

noviny) za jeho text s názvem *Jak dobře mluvit o smrti* a Danielu Tauberovou (Olomoucký deník) za článek *Obce plánují proměnu krajiny. Vlastní půdou*.¹⁵³

Při prvním ročníku žádný z nominovaných nevěděl, že se jim podařilo napsat něco v rámci tohoto novinářského přístupu. Do té doby se v České republice o Solutions Journalism prakticky nic nevědělo. Cílem prvního ročníku nebylo hledat nejperfektnější příklad Solutions Journalism ale něco, co se tomuto přístupu alespoň trochu přiblíží. Podle Lucie Černé se „*Tomášovi Lindnerovi se podařila napsat hned ze začátku pěkná ukázka Solutions Journalism a hned napoprvé se podařilo vybrat pěkný reprezentativní výstup*“.¹⁵⁴

Druhou cenu za Solutions Journalism vyhrál Daniel Prokop (*Právo*) za sérii článků s názvem „Úvod do praktické sociologie“. Dále byl nominován Jan Cibulka (*Český rozhlas*), ten uskutečnil projekt *Mapa pražského horka* a Daniela Vrbová (*Český rozhlas*) za práci *Zaostřeno na cizince*. Cenu přijel na pozvání Ondřeje Lišky předat zakladatel Solutions Journalism David Bornstein.

Potřetí byla novinářská cena za Solutions Journalism udělena v roce 2018. Tehdy se změnilo obsazení v porotě. Poprvé v ní zasedla Lucie Černá. Hledání Solutions Journalism textů přirovnala k hledání jehly v kupce sena. Vybírání vítěze probíhalo dle jejich slov tak, že porotci udělali nejdříve předvýběr ale to, co vybrali neodpovídalo kritériím Solutions Journalism. A tak začala Černá s dalšími porotci hledat nanovo ze všech textů přihlášených do Novinářské ceny.

Při druhém kole hledání se podařilo objevit článek od Tomáše Lindnera „*Běženci jdou do výroby*“. Členové poroty váhali, zda by měl Lindner získat cenu za Solutions Journalism podruhé. „*Říkali jsme si, nemůžeme to dát zase Lindnerovi, ale on*

¹⁵³ HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Novinářská cena za Solutions Journalism: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2020, 13. 5 2016 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

¹⁵⁴ HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Solutions Journalism - novinářství orientované na řešení nachází své místo i v Česku: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2020, 10. 7. 2017 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

*to zase opravdu splnil. (...) Článek byl jednoduše dobrý, tak jsme si řekli, že to Tomášovi dáme zase.*¹⁵⁵

Při loňském čtvrtém udílení cen za Solutions Journalism bylo stejné obsazení poroty jako v roce 2018. Cenu za Solutions Journalism vyhrála Petra Dlouhá (*Finmag*) za text „Pomůžu Ti zažít slast“. I v tomto roce ale byli novináři málo proškolení a články psali intuitivně. Při třetím ročníku byla ještě uděleno zvláštní ocenění za Solutions Journalism. To získal Michal Poláček (Olomoucká redakce MF Dnes) za text „Zelená oáza vedle vyschlých polí“. Zvláštní ocenění udělila porota z toho důvodu, že nenašla další článek napsaný v rámci Solutions Journalism, který by zařadila do třetice nominovaných jako v minulých letech.

Pátý ročník ceny za Solutions Journalism byl přelomový v tom, že se ze zvláštní kategorie stala regulérní cena. To znamená, že se už nevybíralo z textů přihlášených do jiných kategorií, ale novináři se mohli sami do této kategorie přihlásit. Podle Černé ne vždy porotci vybrali adekvátní texty, sami totiž konceptu Solutions Journalism nerozuměli a považovali za tento přístup všechny články o sociálních problémech. Transitions Online čekalo na vhodný moment, kdy udělat ze zvláštní ceny regulérní kategorii. Rozhodování záviselo na tom, zda už novináři mají povědomí o tomto novinářském přístupu, aby se přihlásilo dost adekvátních prací a projektů. „*Nakonec se ukázalo, že správný čas na vyhlášení samostatné kategorie skutečně nastal.*“ První regulérní cenu za Solutions Journalism vyhrál Nikita Poljakov (Aktuálně.cz) za projekt „Nejsi sám“. Změnilo se také složení poroty, Lucie Černá v ní působila už pouze jako garant kvality. Jelikož začala organizace, pod kterou pracuje, udílet mikro-granty, mohlo dojít ke střetu zájmu.

9.1.5 Budoucnost Solutions Journalism v České republice

Po mikrograntech má Transitions Online v plánu tematické výzvy. Organizace zvažuje také propojení s nějakou nadací, jedná se totiž o formu spolupráce, která je ve Spojených státech běžná. A rozvíjí se pomalu už i v České republice. Nikita Poljakov (Economia) navázal spolupráci s nadací České spořitelny a společně vytváří projekt zaměřený na vzdělávání s názvem „Chytré Česko“.

¹⁵⁵ Komplettní přepis rozhovoru s Lucií Černou (*Transitions Online*) viz příloha č. 1

V budoucnu by měla *Transitions Online* fungovat jako garant kvality a dodavatel potřebného mentoringu, třeba do jednotlivých redakcí, a to i v regionech.

Spolupráci plánuje organizace také s univerzitami. Cílem je přinést znalosti o tomto novinářském přístupu na katedry žurnalistiky a vyškolit několik pedagogů, aby se na univerzitě udělala potřebná základna. Novinářský přístup Solutions Journalism už proniknul na Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy. Seminář vede Lucie Černá a Veronika Macková.

Do roku 2023 by *Transitions Online* chtěla dosáhnout toho, aby v každém médiu byla založena Solutions Journalism rubrika nebo aby se tento novinářský přístup stal standardní částí redakční strategie. Podle Lucie Černé by se měl stát přirozenou součástí agendy jako třeba sportovní rubrika.

Transtitions Online má taky ambice přenést Solutions Journalism za hranice České republiky. Přeshraniční spolupráce

9.2 Deskriptivní výzkum

Většina laureátů novinářské ceny při rozhovoru přiznala, že poznali novinářský přístup Solutions Journalism, až ve chvíli, kdy byli nominováni do této kategorie. Jedinou výjimkou byl Nikita Poljakov. Ten se o Solutions Journalism dozvěděl skrze setkání s Tinou Rosenberg a Lucií Černou z organizace *Ashoka*.

Stejně jako on, tak i ostatní novináři zaznamenali Solutions Journalism v zahraničních médiích, často si ale formu textu nespojili s názvem. Tomáš Lindner popsal, že o přístupu Solutions Journalism znal ještě před tím, než vyhrál novinářskou cenu dostal časopis Respekt, v němž Tomáš Lindner působí nabídku přetisknout sérii článků ze Solutions Journalism Network. Lindner se dokonce se svým kolegou Petrem Třešňákem vybírali, které z nabídnutých článků budou přeloženy a otištěny. Dále se ale touto metodou nezaobíral. Jediný, kdo nezaznamenal Solutions Journalism před nominací na Novinářskou cenu vůbec je Petra Dlouhá.

Většina novinářů zvolila Solutions Journalism u svých textů náhodou. K nevědomému zvolení metody je vedlo mnoho různých důvodů. Například Tomáš Lindner se snaží ve článcích popsat kromě problému také práci na jeho řešení a zasazovat zprávy do kontextu. Tak tomu bylo i v roce 2015, když připravoval sérii článků o tom, jak se Německo vypořádává s uprchlickou krizí. *„Naprostá většina českých médií se soustředila na spektakulární obrázky lidí, kteří připluli do Evropy. Proto mi přišlo zajímavé, jít o krok dál a popisovat, jak německá společnost reaguje konstruktivně a jakým způsobem zachází s takovou výzvou,“*¹⁵⁶ popsal své přemýšlení nad texty Lindner. U svého druhého vítězného textu *Běženci jdou do výroby* přemýšlel Lindner nad tím, co se dá dělat, aby se žilo lépe uprchlíkům v zemích, které přímo sousedí s místy občanských válek. Poté se dostal k informacím o chystané reformě ohledně uspořádání uprchlických táborů v Jordánsku. *„Říkal jsem si, že pokud to bude v Jordánsku dobře fungovat, tak vzniká model, který bude přenositelný i do jiných zemí, což se tak děje. Podobný pokus s organizací uprchlických táborů dělá třeba i Etiopie,“* líčil Tomáš Lindner své myšlenkové pochody. U obou jeho článků si ale forma byla ovlivněna tématem daného textu.

Daniel Prokop zvolil Solutions Journalism také nevědomky, a to především kvůli zjednodušujícímu společenskému diskurzu ohledně sociálních problémů a tomu, jak je novináři popisovali. V roce 2012 podle jeho slov většina novinářů orientována pravicově a převládaly názory, že tehdejší socioekonomická situace je v České republice dobrá, a že si pouze někteří lidé stěžují, což je taková česká národní povaha. Podle Prokopa takové myšlenky šířila například strana TOP09 a některá média. *„Chtěl jsem psát proti tomu – analyticky. Všechno to jsou rekonstrující texty. (...) Druhotná inspirace byla v tom, že jsem často někde přečetl nějakou informaci, a ta nebyla pravdivá. Proto jsem se následně snažil daný problém argumentačně prozkoumat.“*¹⁵⁷

Novinářku Petru Dlouhou nenápadně přivedlo k Solutions Journalism také samotné téma jejího textu. Zabývala se službou sexuální asistence pro lidi s postižením. *„Prvotním východiskem mého textu bylo představit službu, která nabízí řešení jistého problému – tím je souvislost se Solutions Journalism zřejmá, ale to jsem tehdy ještě*

¹⁵⁶ Kompletní přepis rozhovoru s Tomášem Lindnerem (Respekt) viz příloha č. 3

*nevěděla. Nechala jsem se vést tématem. Nepostupovala jsem podle žádné novinářské metody.*¹⁵⁸

Jediný, kdo si Solutions Journalism zvolil záměrně byl Nikita Poljakov. Jedním z důvodů, proč se rozhodnul Solutions Journalism vyzkoušet byly pocity, které u něj vyvolal projekt *Chudé Česko*. Ten vznikl v roce 2018, zaměřuje se na chudobu v České republice. Když se projekt zveřejnil, dostavily se u Poljakova deprese. „*Chudé Česko bylo o tom, že situace v České republice je špatná, a že nikdo vlastně neví, jak z toho ven.*“ Poljakov se dozvěděl, že Solutions Journalism takovéto pocity nevyvolává. Naopak ho zaujaly příznivé dopady na publikum, doslechl se, že „*články vypracované tímto přístupem mají větší čtenost a vyvolávají větší interakci se čtenářem. Důležité bylo ale i samotné téma. Bylo pro mě zajímavé popsat prevenci mužských sebevražd a vyzkoušet tak Solutions Journalism*“.

Co se týče zařazení Solutions Journalism do tvorby jednotlivých novinářů, tak každý z nich se staví k tomuto novinářskému přístupu jinak, a záleží i na postupu novináře, podle kterého formu pro daný článek volí. Kupříkladu Tomáš Lindner při rozhovoru přiznal, že se nikdy při psaní textu nezamýšlel nad tím, jaký novinářský přístup nebo žánr změní. To se nezměnilo ani po tom, co vyhrál cenu za Solutions Journalism. „*Když jsem připravoval vítězné reportáže, tak jsem k nim jako k Solutions Journalism nepřistupoval. A ani do teď k nim tak nepřistupuji. (...) Nedává mi moc smysl uvažovat nad jednotlivými žánry nebo formáty. Myslím si, že si každé téma o nějaký přístup samo řekne,*“ přiznal se Lindner.

Petra Dlouhá se už více než rok novinářině nevěnuje. Ale připouští, že Solutions Journalism je pro ni výzva a inspirace do budoucna, až se vrátí do redakce. „*Těžko říct, jestli s tím budu nějak cíleně pracovat, ale samozřejmě už mám o Solutions Journalism povědomí, je možné, že se to do mé práce nějak promítne. Vždycky pro mě ale bude rozhodující zaujetí pro téma,*“ přemítala o své tvorbě Dlouhá.

Naopak Solutions Journalism ovlivnil budoucí tvorbu Nikity Poljakova i Daniela Prokopa. Prokop tvrdí, že všechny jeho články napsané po roce 2016, jsou více

¹⁵⁷ Komplettní přepis rozhovoru s Danielem Prokopem (Právo) viz příloha č. 6

¹⁵⁸ Komplettní přepis rozhovoru s Petrou Dlouhou (Finmag) viz příloha č. 5

orientované na řešení. Solutions Journalism zakomponoval také do své knihy *Slepé skvrny*, která je zaměřena na současné sociální problémy České republiky. I když Prokop už více než rok nevydal žádný článek, aktuálně připravuje studii ohledně vzdělávání a vědomostí. Právě tam by chtěl Solutions Journalism využít, a to v případě medializace výzkumu. Projekt připravuje dohromady s nadací České spořitelny. Konkrétní detaily zatím nezná ani sám Prokop, nicméně je možné, že se studie připojí k projektu *Chytré Česko*. Ten se zabývá kvalitou českého vzdělávání a je zpracován Solutions Journalism. Jeho vedoucím je Nikita Poljakov. Projekt je aktuálně v polovině. Na webu už je zveřejněný popis problémů. „*Připravujeme část, která bude celá v rámci Solutions Journalism. Bude to asi 15 článků, které budeme vydávat v průběhu příštího půl roku. Inspirovali jsme se Seattle Times. Je to takový internetový hub, který se věnuje dobré praxi na školách,*“¹⁵⁹ popsal Poljakov hlavní myšlenku rozsáhlého projektu.

Poljakov chce využít Solutions Journalism i u dalšího plánovaného projektu. Ten se bude týkat sociologických typů lidí, naváže tak na projekt serveru *iRozhlas.cz* z roku 2019. Ten se zaměřoval na strukturu české společnosti po sametové revoluci. Podílel se na něm také Daniel Prokop.¹⁶⁰ „*Budu se snažit popsat, kdo jsou ti lidé, z jednotlivých sociologických skupin. Proč jsou takoví? Můžou se shodnout na některých tématech, přestože jsou na opačném spektru škály? Chci spojovat protipóly. Jít o krok dál,*“ plánuje Poljakov.

9.3 Explanativní výzkum

Většina dotazovaných novinářů si neuvědomovala, že vypracovali články v rámci Solutions Journalism. Jediný novinář, který psal svůj vítězný text se záměrem vytvořit Solutions Journalism obsah byl Nikita Poljakov. Ten je zároveň posledním výhercem Novinářské ceny za Solutions Journalism, obdržel ji v roce 2020. Hlavní hypotézu této práce: „*V České republice vznikala tvorba v rámci Solutions Journalism, ale novináři o tom často netuší*“, lze potvrdit. Ovšem důležitou jednotkou je v tomto případě čas. Ještě do roku 2019 novináři, kteří vyhráli cenu za Solutions Journalism nepsali své texty záměrně tímto přístupem. Výzkum tak přináší teorii, že: „*Do té doby,*

¹⁵⁹ Komplettní přepis rozhovoru s Nikitou Poljakovem (Aktuálně) viz příloha č. 4

¹⁶⁰ PROKOP, Daniel, Paulína TABERY, Martin BUCHTÍK, Tomáš DVOŘÁK a Matouš PILNÁČEK. Rozdělení svobodou: Česká společnost po 30 letech. Praha: Radioservis, 2019. Str. 5-8. ISBN 978-80-88286-08-0.

než se stala Novinářský cena za Solutions Journalism regulérním oceněním, nikoliv pouze zvláštní kategorií, novináři nepsali svůj obsah v rámci Solutions Journalism záměrně.“

Na základě předchozích dvou výzkumů lze ustanovit ještě jednu teorii týkající se Novinářské ceny: *„Založení kategorie Solutions Journalism při udílení Novinářských cen stalo účinným nástrojem k rozšíření povědomí o tomto novinářském přístupu“*. Co se týče přednášek zahraničních novinářů, tak ty na novináře nezafungovaly jako udělení cen. Žádný z dotazovaných novinářů se o Solutions Journalism nedozvěděl skrze přednášku některého z novinářů. Většina novinářů přiznala, že jako formu zaznamenali Solutions Journalism v zahraničních médiích, ale až s nominací na cenu za Solutions Journalism si spojili formu a název, z této informace lze vytvořit teorii, že *„Obsah Solutions Journalism tedy vznikl v České republice dříve, než se tento přístup v českých redakcích oficiálně etabloval. S cenou byl tento novinářský přístup tedy pojmenován“*.

Explorativní a deskriptivní studie přinesla také informace ohledně budoucnosti Solutions Journalism v Českých médiích. Na jejich základě lze uvést teorii, že *„je velmi pravděpodobné, že se bude Solutions Journalism vyskytovat v českých médiích i nadále“*. Žádný novinář nevyvrátil, že v budoucnu metodu Solutions Journalism při své práci nevyužije. Někteří novináři a Lucie Černá spojují budoucnost Solution Journalism s nástupem mladých novinářů do redakcí. Starší generace novinářů, kteří zastávají vedoucí funkce novému přístupu spíše brání.

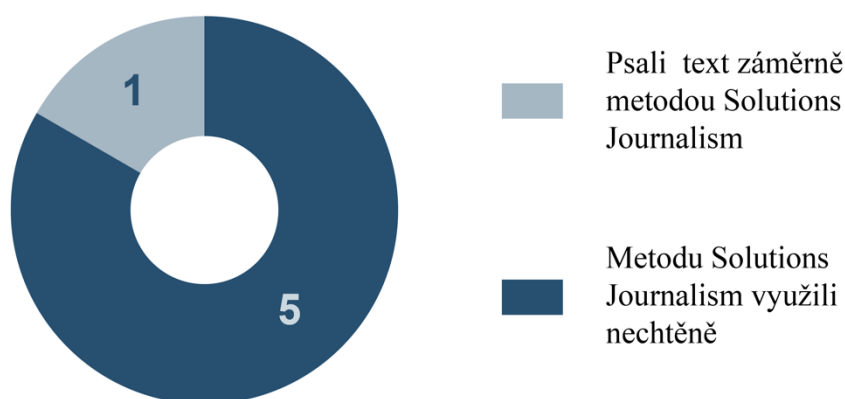
Černá při rozhovoru sdělila, že Solutions Journalism v České republice naráží na to, že v řídicích pozicích redakcí sedí starší lidé, kteří stojí na starém paradigmatu toho, jak má vypadat obsah médií. *„Solutions Journalism jim hází do zažité praxe vidle. Tento novinářský přístup je vlastně pro spoustu lidí velmi revoluční myšlenka,“* vysvětlovala Černá svůj pohled na chod redakcí. Podobný názor má i Nikita Poljakov. Ten měl podle slov Černé výhodu v tom, že je mladý, a ještě k tomu byl ve vydavatelství Economia na vyšší pozici. Poljakov tvrdí, že pro něj opravdu nebylo složité v redakci prosadit Solutions Journalism. Důvodem bylo to, že měl za sebou už dva úspěšné projekty. Přiznal ale, že některým starším kolegům musel Solutions Journalism a jeho princip systematicky vysvětlit. Měli totiž připomínky. *„Redakční práce je velmi rutinní. Pořád děláte to samé. Pokud jste editor, pořád dokola jenom*

opravujete články. Musel jsem vysvětlovat, proč je potřeba to udělat jinak. Proč nestačí jen popsat problém. Proč to tam teprve začíná,“ přiblížil Poljakov. Se zvolenou formou textu neměl v redakci ani Tomáš Lindner. Připustil ale, že „jiné“ přístupy rezonují u mladších novinářů, kteří chápou, že nestačí pouze popisovat problémy. „*Právě ta generační změna je možná cesta, jak trochu víc takového novinářského přístupu do médií dostat. (...) Mladí tvůrci budou postupně stárnout, a tak i dostávat více prostoru nebo se dostanou do řídicích funkcí. Takže takhle by se mohl tenhle přístup více rozšířit,*“ předpokládal Lindner. Daniel Prokop spoléhá na mladší generaci novinářů především ohledně pokrývání společenských problémů, které se Solutions Journalism úzce souvisí. „*Trošku mě mrzelo, když se v roce 2018 řešily exekuce a insolvence. Například Česká televize se o tohle téma zajímala daleko méně, než bych čekal. Ale myslím si, že se to mění, že si mladší redaktori už spoustu věcí uvědomují.*“

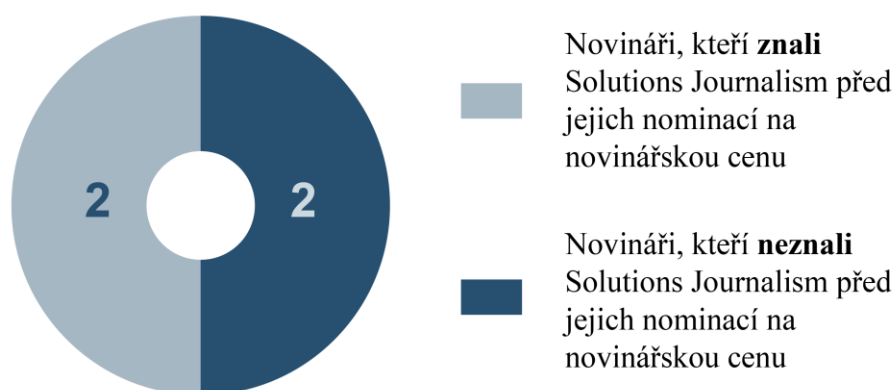
Solutions Journalism se bude v České republice etablovat dále také z toho důvodu, že se naplňují vize *Transitions Online*. „*Mám představu, že se spojíme třeba s nějakou nadací (...) a bude třeba chtít, aby média přinesla nějaké články o osvědčených strategiích a výstupech v rámci zaměření dané nadace. (...) My budeme dodávat garanci kvality a mentoring,*“ představuje si Černá. Vydavatelství *Economia* už takový projekt chystá, jmenuje se „Chytré Česko“. *Economia* uzavřela partnerství s nadací České spořitelny, *Transitions Online* dohlíží na kvalitu.

9.4 Grafické znázornění mnohopřípadové studie

Záměr použití Solutions Journalism u vítězných článků

Povědomí laureáta cen za Solutions Journalism o tomto novinářském přístupu

10 Výsledky obsahové analýzy

Obsahová analýza byla provedena u novinářských textů, za něž autoři vyhráli Novinářskou cenu za Solutions Journalism. V některých případech se jednalo o samostatné články (Petra Dlouhá, Tomáš Lindner), v dalších případech autoři cenu získali za sérii článků (Tomáš Lindner, Daniel Prokop) nebo za celý projekt (Nikita Poljakov).

U sérií a projektů nastal problém ohledně toho, které z jednotlivých textů k obsahové analýze vybrat. Jelikož se projekt Nikity Poljakova skládal ze čtyř samostatných textů, které na sebe navazovaly, bylo potřeba provést analýzu celého projektu. U sérií článků na sebe texty navzájem nenavazují, nebylo potřeba tedy analyzovat všechny texty ze série. Na základě počtu článků v projektu Nikity Poljakova byly vybrány čtyři texty ze série o uprchlické krizi v Německu od Tomáše Lindnera i ze série Daniela Prokopa „Úvod do praktické sociologie“. Články ze série obou autorů byly očíslovány vzestupně podle měsíců, kdy byly vydané. (Nejstarší článek z ledna daného roku byl označen číslem jedna.) Čtyři články, na nichž byla provedena obsahová analýza, byly vyselektovány náhodně pomocí internetového generátoru čísel.

10.1 Tomáš Lindner - Série o uprchlické krizi v Německu (2015)

Série o uprchlické krizi v Německu se skládala z několika článků, pomocí kterých autor mapoval a analyzoval to, jak se Německo vypořádává s uprchlickou krizí. Pomocí těchto článků popsal českému publiku také příklady úspěšných řešení na institucionální a individuální úrovni.¹⁶¹

10.1.1 Willkommen

Tomáš Lindner ve svém článku s názvem „Willkommen“¹⁶² popisuje, jak německá společnost ztratila strach z uprchlíků. Už výběrem tématu splnil první kritérium Solutions Journalism. Na začátku textu uvádí konkrétní příklady kladných

¹⁶¹ HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Novinářská cena za Solutions Journalism: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2020, 13. 5 2016 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

¹⁶² LINDNER, Tomáš. Willkommen: Jak Němci ztratili strach z uprchlíků. Respekt. Praha: Economia, 2015, 25(36).

reakcí německých občanů na migranty. Tyto příklady lze částečně vnímat jako důkazy pro to, že německý způsob integrace funguje, ačkoliv žadatelů o azyl mělo do Německa v roce 2015 přijet dvakrát více, než se očekávalo. Navíc v době vzniku článku chyběla Německu místa v ubytovacích střediscích a regionům docházely finance určené k péči o uprchlíky. Němci se přitom ještě v 90. letech migrace obávali.

Autor uvádí, co ke změně postojů Němců vedlo. Prezentuje několik bodů, které vedly k vybudování přívětivého přístupu německých občanů vůči běžencům. Prvním je rétorika německé kancléřky Angely Merkel, jež obyvatele ujišťovala, že země migrační krizi zvládne. Tomuto tvrzení Merkelové pomáhají také média. Ta uveřejňovala příběhy lidí, kteří migrantům pomáhali. Aktivita jednoho člověka tak motivovala druhého a vše bylo podpořeno pozitivním přístupem německých politiků. Ti vyjadřovali hrdost a dále Němce povzbuzovali.

Dále Lindner v textu vysvětluje, jak se Německu povedlo, že jeho obyvatelé uvažují globálně. Zmínil například studentské výměny, zahraniční stáže nebo to, že se na tamějších školách a v médiích klade velký důraz na mimoevropské zpravodajství. Cizinci se také stali pravidelnými hosty v televizních debatách, potomci přistěhovalců jsou aktivní v komunální politice a angažují se i v kultuře. Proto Němci lépe rozumí událostem, dobře se orientují a cítí se jistější.

I když Lindner vysvětluje důvody, proč se Němci staví k běžencům přívětivě, nelze je považovat za splněné kritérium, jelikož jsou příliš obecné. Chybí podrobnosti ohledně toho, jak řešení funguje a chybí také průkaznější důkazy o tom, že jednotlivá konkrétní řešení fungují. Zmíněné pozitivní reakce Němců nejsou pro Solutions Journalism dostatečné.

Část článku se věnuje také menšině německé společnosti, která běžence v zemi odmítá. Většinou se jedná o Němce z bývalého východního bloku. Výše zmíněné postupy tedy nefungují u všech obyvatel. Tím autor splňuje další kritérium Solutions Journalism, a to připuštění nedostatků daného řešení. Konkrétně uvádí útoky na ubytovny migrantů.

Německu kromě bytových kapacit chybí podle článku také personál, například úředníci, kteří zpracovávají žádosti o azyl nebo učitelé schopní pracovat s dětmi z jiných kultur. Poptávka je v souvislosti s migrací také po zaměstnancích tajných služeb. I pro tyto problémy hledal Lindner řešení. Ta jsou však postavená na představách politiků do budoucna. Nepřináší tedy důkazy o tom, že by tato řešení fungovala.

Článek splňuje pouze dvě kritéria Solutions Journalism. Popisuje problém, který se v Německu objevil a doplňuje ho informací, jak ho vyřešili (politická rétorika, školství, media). Další kritéria text nesplňuje. Zbytek řešení je orientovaných na budoucnost. Článek je na pomezí Solution Journalism a prospektivní žurnalistikou.

10.1.2 Reportáž ze země, která přijala milion uprchlíků

Německo čelilo migrační krizi. I když Merkelová v roce 2015, kdy migrační krize začal, tvrdila, že její země vše zvládne, spousta domácích i zahraničních politiků o jejích slovech pochybovala. Případné nezvládnutí migrační krize navíc mohlo otrávit stabilitou Německa. Do země navíc proudilo v roce 2015 tolik běženců, že byly navýšeny původně stanovené kvóty. Migrační krize mohla v Německu vyvolat sociální problémy v daleko větší míře, tak se ale nestalo. Stát krizi zvládnul a Lindner vysvětluje proč a jak. Zaměřil na to, jak se s uprchlíky vypořádávají tři odlišná místa v Německu: konzervativní bavorské městečko, kosmopolitní metropole na jihozápadě země a město v postkomunistickém východním Německu.¹⁶³

U všech případů prezentuje řešení, jakým způsobem se daná města snaží migranty začlenit do běžného chodu města. Líčí příběh šéfkuchaře z bavorského městečka Fischen im Allgäu, který zaučuje syrské uprchlíky. Prezentuje pozitivní roli komunikace mezi vedením města a obyvatel. Vedení bavorského města pořádalo setkání s občany, ptalo se na jejich obavy. Ty se ale nenaplnily. Setkání pokračují i po tom, co přijeli uprchlíci do města, právě tyto diskuze zabránily vyvolání nejistoty a strachu u místního obyvatelstva. Jedná se o jednoduchý postup, který lze snadno aplikovat kdekoli jinde na světě. Způsob, jak se vypořádat s migrační krizí a popis, jak řešení funguje, obsahuje také příklad z metropole Stuttgart. Do tohoto města přichází uprchlíci

¹⁶³ LINDNER, Tomáš. Reportáž ze země, která přijala milion uprchlíků. Respekt. Praha: Economia, 2015, 25(47).

už od 50. let. Řešení tedy pochází už z dřívější doby, ale jeho účinky se projevují i dnes. Jedná se tedy už o ověřený recept, který funguje a je replikovatelný. Někdejší starosta Stuttgartu zabránil vzniku cizineckých ghatt, a to tak, že v žádném městském domě nesmělo bydlet více než 30 procent imigrantů. Cizinci jsou tak rozprostřeni po celém městě. Tento způsob aplikovalo vedení města i v roce 2015. Další způsob, jak Stuttgart integruje uprchlíky je systém, kdy se jeden starousedlík pravidelně v kontaktu s jedním uprchlíkem a pomáhá mu. Řešení našlo i postkomunistické město Halle. Tam ubytovali běžence v nejluxusnějším hotelu v centru města. Spolková vláda si budovu k tomuto účelu pronajala na tři roky. Uprchlíci tak nejsou na okraji ale přímo v centru dění, kousek od běžných lidí. I přes tento krok došlo v případě Halle k proměně města, jako u většiny měst spadajících pod bývalé východní Německo. Ve městě se zvýšil zájem o kurzy sebeobrany i o nákup pepřových sprejů. Jako limit německých řešení by se dalo považovat právě město Halle za příklad. Ze článku vyplývá, že v oblasti postkomunistického východního Německa fungují řešení daleko hůř. Východní Německo je také nejčastějším místem, kde dochází k útokům na ubytovny uprchlíků.

Limity daných řešení také Lindner uvádí v předchozích dvou příkladech. Co se týče bavorského města Fischen im Allgäu, tak tam řešení naráží na to, že někteří běženci se nedokázali naučit obstojně německy a nejsou dochvilní. Někteří obyvatelé navíc neztratili z migrantů strach ani po roce. Naopak to, že řešení funguje je dokázáno pozitivními výpověďmi místních obyvatel nebo faktem, že policie za celou dobu neřešila ve města žádný problém spojený s uprchlíky. V Stuttgartu se projeví hranice řešení tím, že došlo bydlení. Některé běžence museli přesunout do tělocvičen nebo do budovy bývalé nemocnice, i když to nebylo v plánu. Nicméně to, Stuttgartský návod na začleňování uprchlíků funguje dokazuje nejen to, že už ho úspěšně vyzkoušeli v minulosti, ale i fakt, že město nezměnilo svůj charakter. Text *Reportáž ze země, která už přijala milion uprchlíků* splňuje veškerá kritéria Solutions Journalism. Díky své orientaci na jednotlivá města v Německu, která se navzájem od sebe liší, lze tento text zařadit také pod restorativní narativ.

10.1.3 Pozor, uprchlíci

Autor si v textu pokládá otázku, proč Česká republika odmítá přijmou uprchlíky, když tak v minulosti dvakrát udělala. Poprvé v polovině 90. let, kdy na naše území

přišlo tři a půl tisíce běženců z Bosny, převážně muslimů. Většina z nich v České republice zůstala. Druhým případem je konec 90. let, kdy po další válce na Balkánu přišlo tisíc uprchlíků z Kosova. Tehdejší vláda pro ně pronajala penziony a jiná zařízení po celé republice. Oba dva případy Česká republika zvládla. Tehdejší výzva byla srovnatelná se situací v 90. letech. Už pouze na tomto krátkém úseku Lindner popisuje ve stručnosti způsob, jakým Česká republika tehdejší migrační vlnu zvládla.¹⁶⁴ A mohla by řešení znovu zopakovat – potřetí. Výpovědi tehdejších migrantů, kteří popisují, jak se o ně tehdejší vláda postarala, přináší důkaz o úspěšnosti řešení.

Řešení, se kterým má už Česká republika zkušenost naráží na to, že Češi měli v roce 2015 z migrantů obavy. Jednalo se o především obyvatele, kteří s uprchlíky přicházeli zřídka do styku. Tento strach v sobě ale Češi neměli zakořeněný, spíš se jednalo o důsledek tehdejšího diskurzu o migrantech. Dalším důvodem takového smýšlení je to, že Češi mají nízké národní sebevědomí a sami sebe hodnotí negativně. To se může přenést na do pohledu českých politiků na své voliče. Vrcholní politici navíc obyvatelům České republiky tehdejší situaci nevysvětlovali.

Situaci v České republice Lindner dává do protikladu s místem, které se nachází kousek od českých hranic. Bavorsko má stejný počet obyvatel jako Česká republika. V průběhu roku 2015 přijalo před 60 tisíc běženců, a to i přesto že se nejedná o multikulturní oblast. Do Česka jich přišlo pouze čtyři sta.

V Bavorsku vzniklo několik sdružení pomáhajících uprchlíkům. Narostl také počet dobročinných aktivit. V celém Bavorsku je tolik místních sdružení, že jejich přesný počet není znám. Těchto činností si všímají média. Ta rozšiřují povědomí o těchto počinech mezi německým obyvatelstvem. Další řešení, které Bavorsko využívá je systém přidělování žadatelů o azyl do jednotlivých okrsků. Ty mají pro migranty připravená volná lůžka. Bývají ubytováni v penzionech a na dalších místech. Někteří investoři začali skupovat prázdné budovy, opravovat je a za úplatu je poté poskytují státu jako ubytování pro uprchlíky. V Bavorsku se také během přijímá uprchlíků zlepšila komunikace úřadů s občany. I to pomohlo, že obyvatelé mají k běžencům vřelejší přístup. V minulosti se o jejich příchodu dozvěděli pozdě.

¹⁶⁴ LINDNER, Tomáš. Pozor, uprchlíci Respekt. Praha: *Economia*, 2015, 25(26).

V případě přijímání uprchlíků demonstruje Lindner na bavorském města Geisenhausen. V minulosti se tam konaly protesty proti zřízení azylových domů. Pak ale přijeli první běženci a protesty utichly. Nezvýšila se ani kriminalita. Autor doplňuje text o výpověď ředitele německé řemeslnické komory, ten tvrdí, že běženci jsou pracovití a chtějí se v Německu uchytit. Někteří lidé se ale stále bojí, zatím také nevznikla mezi uprchlíky a starousedlíky přátelství. Z negativního postoje obyvatel se stal prozatím neutrální. Tato řešení se navíc nedostala ještě do celého Bavorska. Ještě pořád se v této oblasti vyskytují obce, kde se komunikace mezi úřady a obyvateli zadrhává. Řešení tedy může ztroskotat na neochotě vedení jednotlivých obcí.

I v tomto případě Lindner zmínil několik jednoduchých příkladů občanského aktivismu i institucionálních kroků, které pomáhají nejen samotným azylantům k tomu, aby se v Německu integrovali a zároveň zbavily německé obyvatele obav z migrační vlny. Zmíněná řešení lze aplikovat i v jiných oblastech (třeba právě v České republice) a jsou podpořena důkazy o jejich funkčnosti. Zároveň Lindner upozorňuje, že ne ve všech Bavorských oblastech jsou takové postupy zaběhnuté, navíc nezaručují přátelský vztah mezi běženci a původními obyvateli. Z popisu článku vyplývá, že Lindner splnil všechna kritéria Solutions Journalism. Sociální problém ohledně strachu z uprchlíků rozebírá na úrovni České republiky a doplňuje ho o německé řešení. Ve stručnosti přednáší recept, proč dané řešení funguje. Důkazy o funkčnosti východiska doplňuje pomocí hodnocení odborníků a obyčejných občanů. Nechybí ani poslední kritérium Solutions Journalism – uvedení limitů řešení.

10.1.4 Historická zkouška

Článek popisuje, jak Němci překonávají problémy týkající se integrace uprchlíků z Blízkého východu. Většina vrcholných německých politiků vnímala tehdejší situaci jako výzvu. I když se do řešení migrační krize v Německu zapojovaly desetitisíce dobrovolníků, v září 2015 začal v Německu stoupat počet lidí, kteří se obávali, že danou situaci země nezvládne. Průzkumy také ukazovaly klesající popularitu Angely Merkelové. Německá města se navíc v té době začala potýkat s nedostatkem bytů, které

by mohli migrantům poskytnout a začala tak vyvlastňovat nepoužívané prostory, a to i proti vůli majitelů. Začaly také přibývat potyčky mezi uprchlíky na ubytovnách.¹⁶⁵

Tato situace nastala navzdory tomu, že Německo zařídilo řadu systémových změn, které pomohly azylanty přijímat. Jedním z nich je propojení úřadu práce a úřadu zabývající se migranty. Země začala také omezovat ekonomickou migraci. Úspěšná je i repatriace občanů z Německa zpět do vlasti.

Dále se text zabývá popisem kritiky kancléřky Angely Merkelové ze strany jejich politických soků. Na rozdíl od předchozích článků vyznívá tento text velmi negativně. Autor na konci textu zdůrazňuje, že účinnost změn, které Německo zavedlo, závisí na spolupráci zbytku Evropy. Merkelová v té době prosazovala spravedlivé přerozdělení uprchlíků mezi jednotlivé země.

Tento text nesplňuje ani jedno z kritérií Solutions Journalism. I když uvádí několik kroků, které Německo v rámci migrační krize podniklo, autor dostatečně nevysvětluje, jak a proč fungují. Na závěr uvádí způsob, jak by se mohl problém vyřešit, nejedná se ale o už fungující řešení, ale pouze o návrh. Tento text ale splňuje jeden z rysů konstruktivní žurnalistiky, jako například to, že zasazuje problémy do kontextu a snaží se odhalit jejich původ. Jedná se spíše o popis politického problému

10.2 Daniel Prokop – Úvod do praktické sociologie (2016)

Texty Daniel Prokopa rozkrývají pozadí témat, jež v té době hýbala celou veřejností. Autor je velmi podrobně rozebírá na základě dostupných dat, která dokáže díky svému sociologickému vzdělání srozumitelně zpracovat.¹⁶⁶

10.2.1 Pomůže povinný rok ve školce?

Autor prezentuje výsledky dlouhodobého amerického výzkumu, jež ukazují, že kvalitní předškolní vzdělání zvyšuje u dětí ze sociálně znevýhodněných skupin šanci na

¹⁶⁵ LINDNER, Tomáš. Historická zkouška. *Respekt*. Praha: Economia, 2015, 25(43).

¹⁶⁶ HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Solutions Journalism - novinářství orientované na řešení nachází své místo i v Česku: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2020,

lepší budoucnost. Podle studie tyto děti mohou dosáhnout vyššího vzdělání a získat dobré zaměstnání. Jedinci také v dospělosti páchají méně kriminálních činů a nejsou závislí na sociálních dávkách. Tuto pasáž lze považovat za plnění prvního kritéria Solutions Journalism. Autor prezentuje řešení společenského problému.¹⁶⁷

Podle textu i v Česku přibývá lidí žijících na okraji společnosti ve vyloučených lokalitách s malou možností uplatnit se na trhu práce. Na základě výsledků výzkumu by tedy bylo možné daný problém vyřešit tím, že začnou děti z českých vyloučených lokalit chodit do školky. „*Problémem Česka je, že dětem ze sociálně vyloučených oblastí se předškolního vzdělání nedostane vůbec. Přitom školka u nic může snížit hendikep daný vyrůstáním v chudobě a v méně podnětném prostředí.*“ Toto tvrzení dokládá autor daty výzkumu OSN a hledá důvod tohoto problému. Prokop uvádí, že sociálně znevýhodnění lidé nevidí ve vzdělání důležitost a často mají strach z nepřátelského prostředí. Roli hrají i finanční důvody. Česká vláda se snažila v té době zavést povinný předškolní rok, ten by měl vyrovnat rozdíly mezi dětmi z jednotlivých poměrů ještě před příchodem na základní školu. Prokop touto informací nabízí způsob, jak by se dalo řešení uplatnit, orientuje se ale na budoucnost. A uvádí také nedostatky úmyslu českých politiků: Podle výsledků amerického výzkumu by děti z vyloučených lokalit měly začít chodit do mateřských škol co nejdříve. Jeden rok nestačí.

Prokop píše v jednom odstavci, že situaci by mohlo pomoci zvýšení kapacit veřejných školek a omezení nákladů souvisejících s předškolním vzděláváním. Doporučuje také vytvoření speciálních předškolních programů v ohrožených lokalitách. Tato řešení jsou ale pouhými návrhy. Autor ale neuvádí jasný příklad osvědčeného řešení, které by děti z vyloučených lokalit dostaly do mateřských školek. Spíše popisuje kruh, ze kterého se prozatím české děti ze slabších sociálních skupin nedokážou vymanit. Autor nabízí řešení sociálního problému, které se orientuje do budoucna, a tudíž nesplňuje podmínku ověřeného zavedeného řešení. Tento text proto nelze považovat za Solutions Journalism.

10. 7. 2017 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

¹⁶⁷ PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Pomůže povinný rok ve školce? Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-pomuze-povinny-rok-ve-skolce-339776>

10.2.2 **Soumrak státu. Daňové ráje – brzda Třetího světa**

Daňové úniky neobírají pouze stát, ale poškozují také Třetí svět. Danil Prokop vysvětluje proč, vše opět dokládá statistickými údaji. Neblahý vliv daňových úniků si veřejnost navíc často ani neuvědomuje, jelikož se média tomuto tématu nevěnují. Prokop navíc upozorňuje, že úniky velkých daní legitimizují úniky na mikroúrovni, což má dopad na veřejné zdroje a služby poskytované státem. Článek je především popisem „*spirály rozkladu legitimacy demokratického státu*“.¹⁶⁸

Prokop upozorňuje na problém, který způsobuje jiný sociální problém, a to chudobu v zemích Třetího světa. Pozornost ale poutá spíše na nedostatečnou efektivitu výběru „velkých daní“, což nespadá do kategorie sociálních problémů. Vysvětluje, jaké má dopady a hledá jeho příčiny. Nedostal se ale ke zmiňovanému „kroku navíc“, kdy by pro obsáhle popsany problém hledal řešení a snažil se vysvětlit, jaké dané řešení funguje. Tento článek nesplňuje ani jedno z kritérií Solutions Journalism.

10.2.3 **Sociální bydlení dlužíme i dětem**

Daniel Prokop opět na základě dat představuje sociální problém. Velká část českých rodin žije v nedostatečném bydlení. „*Nekvalitní bydlení přímo souvisí s problémy našich potomků se zdravím, ve škole i v řadě dalších oblastí, což stojí státní rozpočet nemalé prostředky.*“ Toto tvrzení je podpořeno výsledky několika výzkumů. Článek vysvětluje, jakých chyby vláda způsobila v minulosti, a proto se v České republice rozšířily vyloučené chudinské lokality. Řešení popisuje uvádí autor hned v prvním odstavci a jedno větou: „*začít brát politiku sociálního a dostupného bydlení vážně.*“ Problém se sociálním bydlením by měla v budoucnu vyřešit koncepce Ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁶⁹

¹⁶⁸ PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Soumrak státu. Daňové ráje – brzda Třetího světa. Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-soumrak-statu-danove-raje-brzda-tretiho-sveta-349201>

¹⁶⁹ PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Sociální bydlení dlužíme i dětem. Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-socialni-bydleni-dluzime-i-detem-40000959>

Ani tento článek nesplňuje kritéria Solutions Journalism. Autor dále novou koncepci Ministerstva práce a sociálních věcí nerozvádí, ani nevysvětluje, jak bude fungovat a jak by ji právě mohli využít lidé, kteří v nekvalitním bydlení žijí. Autor mohl najít příklady toho, jak takové situace řešili v zahraničí, místo toho jen detailně popisuje, jaký vliv má nedostatečné bydlení na děti. Text spíše spadá kategorie konstruktivní žurnalistiky, a to kvůli své orientaci na budoucnost a širokému kontextu problému. Díky uvedení faktu, že se Ministerstvo práce a sociálních věcí problémem zabývá a řeší ho, může text u čtenáře zmírnit negativní pocity z přečteného textu.

10.2.4 Trumpova revoluce?

Článek na základě datových údajů přináší informace o tom, do jaké míry pomohl Donaldu Trumpovi k vítězství v prezidentských volbách americký volební systém. Trump totiž obdržel menší počet hlasů. Kromě složitého a nespravedlivého mechanismu voleb se autor zabývá také tím, čím si Trump získal hlasy, které mu vynesly v prezidentských volbách vítězství. Popisuje také uvažování tamější společnosti. A naopak zmiňoval, co jeho protikandidátce Hilary Clintonové uškodilo.¹⁷⁰

I v tomto případě se nejedná Solutions Journalism, nýbrž o důkladnou analýzu faktorů, které pomohli Trumpovi k prezidentskému křeslu, nejedná se tedy o sociální problém. Navíc není uvedeno žádné řešení.

10.3 Tomáš Lindner – Běženci jdou do výroby (2017)

Reportáž z Jordánska popisuje jedno z možných řešení uprchlické krize. Tím je dohoda s názvem „*Jordan Compact*“. Jordánsko vydá dvě stě tisíc pracovních povolení pro uprchlíky ze sousední Sýrie a zajistí místo v základních školách pro syrské děti, které jsou v zemi. Za to dostane velkou mezinárodní pomoc a možnost výhodných půjček u světové banky. Evropská unie také podepsala s Jordánskem obchodní dohodu, na základě které zboží vyrobené v jordánských firmách zaměstnávajících běžence, získá

¹⁷⁰ PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Trumpova revoluce? Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-trumpova-revoluce-40016363>

bezcelní přístup na evropský trh. Díky těmto krokům dává Evropa možnost Syřanům žít kvalitní život kousek od své vlasti a nepodnikat nebezpečnou cestu přes moře.¹⁷¹

Zamezí se tak sociálnímu problému, který se vyskytuje v uprchlických táborech. Lidé se tam nudí a jsou při tom závislí na pomoci. Přestože jsou některé z jordánských uprchlíků jedny z nejlépe naplánovaných. Uvnitř uprchlického tábora je hřiště, škola nebo nemocnice. Lidé jsou ale odříznutí od okolního světa. Nemohou pracovat ani se přestěhovat. Za zdmi táborů tak často vyrůstá generace bez perspektivy.

Autor v textu také vysvětluje, proč dané řešení funguje. Řešení pomůže zadluženému Jordánsku i migrantům. To se totiž mohou snáze vrátit do vlasti. Navíc náklady na uprchlickou péči jsou mnohonásobně nižší než v Evropě. V textu je také jasně vysvětleno, jak celý systém „*Jordan Compact*“ funguje.

Řešení ale má několik slabin. Pracovní povolení se vztahuje jen na manuální práci. To znamená, že lépe placená místa jsou pro běžence nedostupná. Někteří řešení kritizují také kvůli tomu, že vytvořená pracovní místa ve fabrikách nevrátí běžencům důstojnost. Další skeptické hlasy uvedené v textu tvrdí, že Jordánsko není pro investory příliš atraktivní.

Další kritéria Solutions Journalism, splňuje Lindner v podkapitole *Plán a skutečnost*. V několika odstavcích přináší důkazy o tom, že vytváření pracovních míst pro uprchlíky v Jordánsku funguje. Po zavedení „*Jordan Compactu*“ už šest firem požádalo o vývoz podle těchto nových pravidel. Nicméně autor přiznává, že hodnotit do jaké míry je toto řešení úspěšné bude možné až za několik let. Důkazů o jeho funkčnosti není ve článku mnoho, což je jediná slabina tohoto textu. Experiment v té době nebyl osvědčený v praxi. Z rozhovoru s Tomášem Lindnerem ale vyplývá, že zvolil dobrý příklad. „*Říkal jsem si, že pokud to bude v Jordánsku dobře fungovat, tak vzniká model, který bude přenositelný i do jiných zemí, což se i děje. Podobný pokus dělá už i Etiopie.*“ Text obsahuje splňuje všechna kritéria Solutions Journalism.

¹⁷¹ LINDNER, Tomáš. Běženci jdou do výroby. Respekt. Praha: Economia, 2017, 27(23).

10.4 Petra Dlouhá – Pomůžu Ti zažít slast (2018)

Hendikepovaní lidé potřebují sexuální prožitky jako každý ostatní. Jejich potřeby ale často tlumili v ústavech léky. S jejich sexuálními projevy si často neví rady ani jejich opatrovníci nebo rodiče. Veřejnost často na mentálně postižené nahlíží jako na děti a sex je proto u nich nemístný. Tito lidé neumí se svojí sexualitou pracovat, vůbec si ji totiž neuvědomují. „*Někteří se ukájejí nevhodně, masturbují na skupinových sezeních, sexuálně napadají ostatní nebo upadají do depresí a začnou nenávidět své tělo.*“¹⁷² Hendikepovaní neumí své potřeby sami naplňovat.

Mentálně postiženým lidem by mohla pomoci sexuální asistence. Ta v Česku působí několik let. Právě tuto službu Dlouhá ve svém textu popisuje jako možné řešení pro lidi s hendikepem. Službu v České republice provozuje organizace Rozkoš bez rizika, která vyškolila několik profesionálek. Spolek Freya zase pracovnícím nabízí potřebné know-how a rady. V několika odstavcích Dlouhá popisuje, jak služba funguje. Přináší informace o etickém kodexu nebo o tom, jak probíhá komunikace s hendikepovanými lidmi. Objasňuje, tak služba funguje a jaké překážky musí sexuální asistentky s klienty řešit. Dlouhá se ale spíše než na popis problému soustředí na popis řešení a důkazy o tom, že funguje.

Ve článku jsou uvedeny citace několika lidí. Především asistentek, jež se se čtenáři dělí o zpětnou vazbu. „*Od pečovatelky svého klienta vím, že díky asistenci přestal obtěžovat své spolubydlící v chráněném bydlení,*“ sděluje ve článku jedna ze sexuálních asistentek a další dodává: „*Volal mi starší pán a do telefonu plakal. Děkoval, že jsme tu službu zavedli, prý si vůbec nedovedeme představit, jaké to bylo, když musel sexualitu u svého autistického syna řešit sám.*“ Pomocí těchto uvedených citací Dlouhá splnila kritérium Solutions Journalism ohledně prezentace důkazů, že řešení funguje a této službě může využít kdokoliv s tělesným či mentálním postižením. Text navíc může pomoci vyřešit podobnou situaci buď přímo lidem trpící hendikepem nebo jejich okolí.

¹⁷² DLOUHÁ, Petra. Pomůžu Ti zažít slast. Finmag.cz [online]. Praha: Partners media, 2018 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/kaleidoskop/334960-pomuzu-ti-zazit-slast>

V textu Dlouhá upozorňuje i na slabiny daného řešení. Pro lidi na invalidním důchodu je tato služba poměrně velkým zásahem do rozpočtu. Navíc zatím chybí sexuální asistenti – muži. Často se také stává, že se klienti so svých asistentek zamilují, i na tuto možnost jsou ale sexuální pracovnice připraveny. Článek Petry Dlouhé splňuje veškerá kritéria Solutions Journalism.

10.5 Nikita Poljakov – Nejsi sám (2019)

Projekt Nikity Poljakova publikovaný na serveru Aktuálně se skládá ze čtyř textů, které na sebe navzájem odkazují. Projekt je sice hodnocen jako celek, nejdříve ale byla provedena obsahová analýza jednotlivých textů.

10.5.1 Muži končí sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy. Neumí mluvit o svých problémech

První z textů uvádí čtenáře do problému, pro který Poljakov hledá řešení v průběhu dalších tří textů. Muži v České republice páchají sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy, a to z toho důvodu že neumí mluvit o svých problémech. Rozdíl je také v tom, že se ženy obvykle obklopují širším okruhem blízkých. Muži také hůř než ženy zpracovávají emoce. Dalšími faktory mužských sebevražd je tradiční pojetí maskulinity. Muži také často při depresích sáhnou po alkoholu, v opilosti se k nim dostaví sebevražedné sklony snáze. Nejčastěji muži skončí svůj život oběšením, otravou nebo skokem z mostu nebo pod vlak. Objevují se i případy, kdy muži proti sobě obrátí zbraň. V Česku spáchá sebevraždou ročně až 1500 lidí, drží se tak nad průměrem Evropské unie.¹⁷³

V České republice také prozatím chybí prevence sebevražd, v zahraničí už se snaží sebevraždám předcházet. Přesná čísla ohledně sebevražd v České republice chybí. Čin se často schová za nehodu, třetina až polovina sebevražd zůstává neodhalena. Popis problému je protkán příběhem jednoho z mužů, který o sebevraždě několikrát uvažoval. Pavel přišel o práci, začal mít deprese, přestal si rozumět s rodinou a měl problémy najít

¹⁷³ POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Muži končí sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy. Neumí mluvit o svých problémech. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-1-kapitola/r~f7e34ad82ab411e996370cc47ab5f122/>

si zaměstnání nové. Pomoc našel až u odborníků, ke kterým pravidelně dochází. I když je v tomto případě řešení muže uvedeno, chybí o něm další detaily. V textu je to pouhá strohá informace. Nicméně jeho výpovědi přináší důkazy, že odborníci mohou mužům, již mají podobné problémy, pomoci.

Na dalším příběhu ilustruje Poljakov, jak jsou vztahy pro člověka s depresemi důležité. Petr se pokusil o sebevraždu třikrát, vždycky mu ale pomohli kamarádi. „*Stačí čas od času zpráva na Messengeru: Žiješ? Jseš v pohodě? I zdánlivě malé věci pomáhají.*“ I tento příběh vnáší do článku charakteristiku Solutions Journalism. Na základě této výpovědi přináší text čtenáři poznání, že i on může jednoduchou zprávou nebo svým zájmem odradit člověka ze svého okolí od sebevraždy.

Jako další řešení jsou v textu uvedena krizová centra, ta ale podle textu fungují až jako poslední možnost. Lidé tam docházejí v největší zoufalosti. Text také přináší informaci, že v České republice v době vydání článků vznikala centra prevence jako například centra duševního zdraví. Poljakov zmínil, že vědci z Národního ústavu duševního zdraví v době vzniku článku sestavovali strategický plán. I když se jedná o řešení, jedná se o budoucnost. Je ale podpořeno zkušeností ze Švédska, kde prevence sebevražd funguje.

Text končí poutáním na další článek, ve kterém autor slibuje prezentaci úspěšných řešení. Tento článek plní funkci prvního kroku Solutions Journalism. Na základě statistik vysvětluje problém a odhaluje jeho příčiny.

10.5.2 V cestě stojí plot. Skočit pod vlak je těžší, když musí člověk přelézt překážku

Text se zabývá otázkou, jak mohlo dojít ke snížení počtu sebevražd, při který muži skončí svůj život skokem pod vlak. K tomuto způsobu sebevraždy se uchyluje až 20 procent sebevrahů. Studie ale dokazují, že sebevrahům ve skoku pod vlak mohou zabránit o jednoduché bariéry.¹⁷⁴

¹⁷⁴ POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: V cestě stojí plot. Skočit pod vlak je těžší, když musí člověk přelézt překážku. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-2-kapitola/r~7d47ffb83bfc11e98a200cc47ab5f122>

Autor uvádí, že se podobný způsob prevence plánují odborníci i v Česku. Zábrany by měly stát na místech, ze kterých lidé často skáčou pod vlak. Zároveň upozorňuje, že v České republice už na jednom rizikovém místě zábrany stojí. Jedná se o Nuselský most. Několikametrový plot tam je už od roku 2007, přelézt přes něj zkoušelo jen pár jedinců. Poljakov tak přináší informaci o tom, že dané řešení, které rozebírá i dále v textu se už ukázalo jako úspěšné. Nicméně podotýká, že se nikdo nezabýval tím, zda přibyly sebevraždy v okolí.

Vědci z ústavu pro duševní zdraví chtějí v budoucnu společně se správou železničních cest mapovat riziková místa na tratích a tam vybudovat bariéry. Na nich by navíc měla být vyobrazena čísla na krizovou pomoc. V době přípravy článku se ale správa železničních cest soustředila především na oplocení míst, kde je nebezpečí srážky chodců s vlakem. Sám autor vyjadřuje, že není jisté, kdy k realizaci plánu dojde.

Text uvádí také limity daného řešení, čímž splňuje další kritérium Solutions Journalism textu. *„Ani bariéry ale nemohou vyřešit vše. Pokud odradí sebevraha od činu na jednom místě, může je obejít a skočit pod vlak jinde.“* Z toho důvodu musí odborníci sledovat, zda se počet sebevražd nezvýšil na nějakém jiném místě v okolí.

Ve článku je uvedeno jako příklad úspěšného řešení Japonsko. Tam bariéry zamezují sebevrahům skočit pod vlak i ve stanicích metra už několik let. Opatření už z Japonska převzala i Kodaň, autor touto informací dokazuje, že řešení je možné replikovat i v Evropě. Tokio dokonce plánuje zábrany vybudovat na všech stanicích metra. Skleněné ploty snížilo počet sebevražd skokem pod vlak o 76 procent. Sebevraždy navíc nepřibyly na těch stanicích metra, kde zábrany ještě nestály. Podle článku nelze vyloučit, že si lidé nevybrali jiný způsob sebevraždy. Autor u japonského řešení tedy předkládá důkazy o tom, že bariéry ve stanicích metra fungují. Vysvětluje jak a proč, argumenty podkládá statistickými údaji. Ale také uvádí nedokonalosti daného prevence sebevražd a přiznává, že není jisté, zda sebevrazi nezvolili jiný způsob skoncování se smrtí. Článek nabízí řešení nejrozumnějším institucím, které by se chtěla zabývat prevencí sebevražd skokem pod vlak. Tento článek splňuje kritéria Solutions Journalism.

10.5.3 Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd

Většina lidí, kteří se pokusí o sebevraždu, je převezena do psychiatrické léčebny. Ta ale všem nepomáhá. Problém je ilustrován na muži, který se v minulosti předávkoval prášky. Vladimír tam strávil několik týdnů, poté byl propuštěn a musel čelit problémům, kvůli kterým se o sebevraždu pokoušel. Návrat do reality nezvládnul a v psychiatrické léčebně skončil znovu.¹⁷⁵

Vladimír své problémy vyšel až když začal docházet do Centra duševního zdraví. Právě toto zařízení je ve článku Poljakova prezentováno jako vhodné řešení. Po celé republice takováto centra vznikají. Od psychiatrických léčeben se liší v několika ohledech. Pracovníci center mají na klienty více času, baví u nich neléčí jen depresi ale i jejich následky. Článek také zmiňuje další důvody, proč a jak Centra duševního zdraví fungují. Popisuje složení týmu odborníků, vysvětluje způsob péče těchto center.

Prezentované řešení je podpořeno také důkazy o tom, že tato zařízení fungují. Článek zahrnuje příběh člověka, který takové zařízení navštěvuje a popisuje, jak konkrétně mu pomohlo. Dále také uveden příklad ze zahraničí, konkrétně ze Švédska. Tato země měla v minulosti problém s velkým počtem sebevražd, poté někdejší švédská vláda prosadila program na prevenci sebevražd, jehož nejdůležitější částí je právě sekundární péče o pacienty propuštěné z psychiatrických léčeben. Počet sebevražd se ve Švédsku znatelně snížil.

Autor nezapomněl v textu uvést také limity daného řešení. Pomoc center se ne vždy dostane k lidem, kteří jejich pomoc potřebují. Důvodem je malé povědomí o těchto zařízeních. Pracovníci center tak své klienty sami vyhledávají. Pacienty o centrech jakožto o sekundární péči neinformují ani psychiatrické léčebny. Navíc ne všichni lidé, kteří se pokusili o sebevraždu se do center dostanou. Pracoviště, která jsou v Česku nová jsou určena především pro pacienty s depresí a schizofrenií. Pokud se

¹⁷⁵ POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-3-kapitola/r~f308a6883fff11e9be22ac1f6b220ce8/>

někdo ocitnul v psychiatrické léčebně kvůli pokusu o sebevraždu a k činu ho vedla „jen“ těžká životní situace, do centra se nedostane. Lékaři mu doporučí psychoterapii.

Článek nabízí čtenáři informace, které může využít v případě, že se sám ocitl v podobné situaci. Tento text splňuje všechna kritéria Solutions Journalism.

10.5.4 Jak chlapy naučit otevřít se. Říct si o pomoc je snazší než spáchat sebevraždu

Článek se zabývá řešením problému, jenž byl popsán už v prvním článku z celého projektu: „*Za velkým počtem mužských sebevražd je podle expertů právě to, že nehledají odbornou pomoc a krizové situace i psychické problémy řeší sami.*“¹⁷⁶ V Česku sice existují krizová centra i tísňové linky, ale muži se jednoduše stydí zavolat.

Stejně jako předchozí texty, tak i tento obsahuje příběh člověka, jenž se s výše uvedeným problémem potýkal. Pomohla mu *Liga otevřených mužů*. Právě na jeho příběhu Poljakov demonstruje to, že organizace může sloužit jako dobrá prevence. Poljakov popsal, jak organizace v Česku funguje. *Ligu otevřených mužů* vedou psychologové a terapeuti. Ti pořádají semináře, na nichž se schází skupina neznámých mužů a mluví o svých problémech. Skupina se schází několikrát do roka. Organizace pomáhá mužům problémy řešit právě díky tomu, že jim dává prostor hovořit svých problémech s cizími lidmi. To funguje podle odborníků lépe, než rozpravy s přáteli či lidmi z okolí, většinou totiž neumí být objektivní.

Řešení je ale pro omezenou skupinu mužů, a to z toho důvodu, že taková organizace je v České republice pouze jedna. Důkazem o tom, že kurzy této organizace fungují dokládá kromě osobního příběhu také to, že jsou stále obsazené. Nedostatkem tohoto řešení je také poměrně vysoká cena za jeden kurz. Tím, že jsou mínusy daného řešení ve článku vedeny, splnil text další kritérium Solutions Journalism.

¹⁷⁶ POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-4-kapitola/r~8c9c0c50441411e9b2a00cc47ab5f122/>

Autor zakomponoval do článku také příklady toho, jak neschopnost mužů komunikovat řeší v zahraničí. Například v Austrálii před několika lety běžel v televizi pořad s názvem *Man Up (Vzmuž se)*. Ten měl muže přimět k tomu, aby se svěřili se svými problémy a nebáli se říct si o pomoc. Ve Velké Británii byla zavedena tísňová linka pouze pro muže. Britové, kteří uvažují o sebevraždě se podle článku mohou obrátit také na on-line chat. Všechny příklady jsou kampaně cílené na určitou skupinu. To že fungují dokazují uvedené výsledky výzkumu.

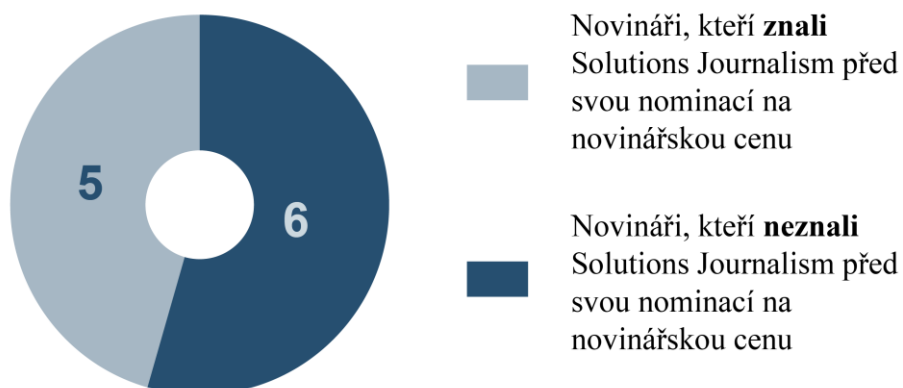
Poslední text z projektu „Nejsi sám“ lze také označit za Solutions Journalism. Splňuje všechna kritéria tohoto novinářského přístupu. Článek obsahuje důkazy o tom, že zvolené řešení funguje. Vysvětluje, jakým způsobem a uvádí důvody proč tomu tak je. Vše je podloženo osobním příběhem člověka nebo výpověďmi odborníků. Kromě kladných stránek daného řešení nechybí ani popsání proč v některých případech nefunguje. Stejně jako v předchozích textech se může s uvedeným příběhem ztotožnit čtenář, který si tak díky článku může sám v nesnázích pomoci.

10.6 Shrnutí výsledků

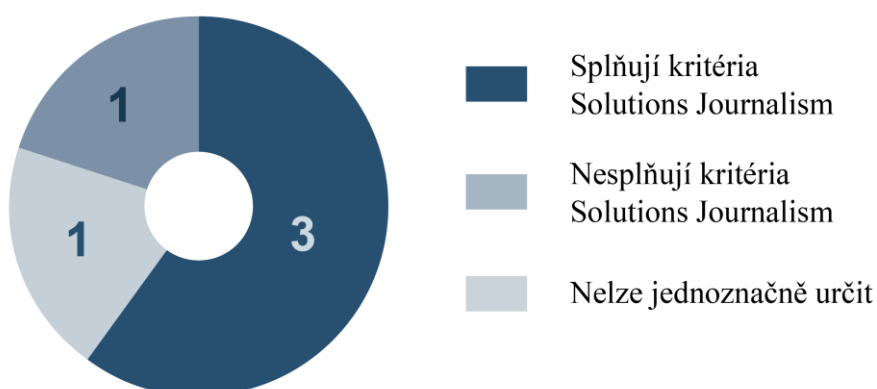
Na výsledky kvalitativní obsahové analýzy lze nahlížet z hlediska dvou úrovní. Tou první je úroveň jednotlivých článků a tou druhou je úroveň sérií. Ve dvou ročnících (2016 a 2017) byla Novinářská cena za Solutions Journalism udělena za sérii článků, které na sebe vzájemně nenavazovaly. V roce 2020 získal tuto cenu autor projektu, jehož články na sebe vzájemně odkazovaly, proto se na něj v obou případech interpretace výsledků nahlíží jako na celek. Ve dvou případech byl novinář oceněn za jednotlivý text. Za této podmínky většina jednotlivých textů nespĺňuje podmínky Solutions Journalism. Pokud se ale budou výsledky vyhodnocovat na úrovni sérií, většina oceněných obsahů splňují kritéria Solutions Journalism (viz grafy níže). Pod jiný přístup spadající pod konstruktivní žurnalistiku nespadal žádný z textů. Pouze jeden splňoval některé z charakteristik Prospektivní žurnalistiky.

10.7 Grafické znázornění výsledků obsahové analýzy

Výsledky obsahové analýzy interpretované na úrovni článků

Výsledky obsahové analýzy interpretované na úrovni oceněných jednotek

Výsledky obsahové analýzy

		1	2	3	4	5	Solutions Journalism
	Série článků o uprchlické krizi v Německu						
2016	Willkommen	✓	x	✓	x	✓	x
Tomáš Lindner	Reportáž ze země, která už přijala milion uprchlíků	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Pozor uprchlíci	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Historická zkouška	x	x	x	x	x	x
	Úvod do praktické sociologie						
2017	Pomůže povinný rok ve školce?	✓	x	x	x	✓	x
Daniel Prokop	Soumrak státu. Daňové ráje - brzda Třetího světa	x	x	x	x	x	x
	Sociální bydlení dlužíme i dětem	✓	x	x	x	x	x
	Trumpova revoluce?	x	x	x	x	x	x
2018	Běženci jdou do výroby	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tomáš Lindner							
2019	Pomůžu Ti zažít slast	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Petra Dlouhá							
	Nejsi Sám						
2020	Muži končí sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy. Neumí mluvit o svých problémech	✓	x	x	x	x	x
Nikita Poljakov	V cestě stojí plot. Skočit pod vlak je těžší, když musí člověk přelézt překážku	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Jak naučit chlapy otevřít se. Říct si o pomoc je snazší než spáchat sebevraždu	✓	✓	✓	✓	✓	✓

1. Řešení sociálního problému

Pokud mediální výstup nepopisuje řešení sociálního problému, nejedná se o Solutions Journalism. Východisko by mělo být vysvětleno v kontextu problému. Autor by měl zdokumentovat jeho příčiny, které většinou vedou k nalezení efektivního řešení.

2. Jak řešení funguje?

Autor obsahu vysvětluje jak a proč dané řešení funguje.

3. Důkazy o funkčnosti řešení

Solutions Journalism text dokazuje efektivitu daného řešení a přináší o ní důkazy. Autor by neměl přeceňovat řešení, která fungují jen krátkou dobu a jejich funkčnost je podepřena pouhými výpověďmi svědků.

4. Přináší znalost

Solutions Journalism přináší čtenářům znalost, kterou oni sami můžou využít, pokud řeší podobný problém. Mediální obsah nelze označit za Solutions Journalism, pokud publikum jen inspiruje.

5. Nedokonalosti řešení

Autor kromě důkazů o tom, že řešení funguje musí uvést také limity daného řešení a jeho slabé stránky

Závěr

V úvodu práce je uvedeno několik jejích cílů. Nicméně nejpřekvapivější zjištění přinesla mnohopřípadová studie. Podle jejích výsledků většina novinářů, kteří obdrželi Novinářskou cenu za Solutions Journalism, nevyužili tento novinářský přístup při přípravě vítězného textu vědomě. Většina Solutions Journalism neznala. Práce tak přináší teorii, že: *„Do doby, než se stala Novinářská cena za Solutions Journalism regulérním oceněním, nikoliv pouze zvláštní kategorií, držitelé této ceny nezpracovávali svůj vítězný obsah v rámci Solutions Journalism záměrně.“* Vzhledem k výše uvedeným informacím došlo k potvrzení hypotézy: *„V České republice vznikala Solutions Journalism tvorba, ale novináři při tvoření textu často netušili, že tuto metodu používají“*.

Na základě výzkumu této práce byla také vytvořena teorie ohledně toho, jak se Solutions journalism dostal do podvědomí českých novinářů. Polovina novinářů, kteří vyhráli Novinářskou cenu v kategorii Solutions Journalism se o tomto novinářském přístupu dozvěděli až potom, co byli do kategorie nominováni. Kategorii Solutions Journalism při udílení Novinářských cen založila v roce 2016 organizace *Ashoka* společně s organizací *Open Society Fund*. Důvodem, proč *Ashoka* usilovala o popularizaci tohoto novinářského přístupu v České republice byl ten, že v té době neexistovalo v České republice povědomí o sociálních inovátorech a aktivních občanech, které *Ashoka* podporuje. Právě Solutions Journalism se na tyto příběhy těchto lidí často zaměřuje. Pomocí těchto poznatků lze stanovit teorii, že *„založení kategorie Solutions Journalism při udílení Novinářských cen se stalo účinným nástrojem k rozšíření povědomí o tomto novinářském přístupu.“*

Co se týče vývoje Solutions Journalism, tak i v tomto ohledu práce uvádí informace ohledně toho, jak se tento novinářský přístup v českých médiích etabloval a jaké nástroje k tomu *Ashoka* a *Transitions Online* zvolily. *„Proces zavedení Solutions Journalism v českých médiích lze rozdělit do tří pilířů. Tím prvním je vytvoření povědomí o tomto novinářském přístupu. Pro tento krok se hlavním nástrojem stala Novinářská cena za Solutions Journalism a přednášky zahraničních ambasadorů tohoto novinářského přístupu. Druhý pilíř je zaměřen na proškolení českých novinářů ohledně Solutions Journalismu. Organizace Ashoka a Transitions Online proto uspořádaly*

několik Solutions Journalism workshopů. Třetím pilířem je podpora domácí produkce. Z toho důvodu vyhlásila Ashoka a Transitions Online několik mikro-grantových programů.“

Nelze jednoznačně určit jeden důvod, proč si novináři tento novinářský přístup „nechtěně“ zvolili. Novináři často uváděli více argumentů, některé se ale opakovaly. Tomáš Lindner a Petra Dlouhá si metodu Solutions Journalism neúmyslně zvolili, jelikož si to údajně vyžádalo samotné téma, jež pokrývali. Jako další uvedl Lindner a spolu s ním také Daniel Prokop nespokojenost s tím, jak do té doby média konkrétní události pokrývala.

Podle informací získaných z rozhovorů s popularizátory tohoto novinářského přístupu a novinářů lze také nastínit další vývoj Solutions Journalism v České republice. Záměrem organizace *Transitions Online* je, aby každá redakce měla novináře, který se bude na Solutions Journalism zaměřovat a aby se tento novinářský přístup vyučoval na univerzitách v České republice. Budoucnost Solutions Journalism v České republice spojují popularizátoři i většina dotazovaných novinářů s nástupem mladších novinářů do redakcí, a to z toho důvodu že starší generace novinářů spíše etablování tohoto novinářského přístupu v redakcích brání. Na základě výsledků mnohopřípadové studie lze stanovit teorii, která zní: „*Je velmi pravděpodobné, že se Solutions Journalism bude v českých médiích vyskytovat i nadále.*“ Důvodem pro toto teorii je také zjištění, že většina zpovídaných novinářů označila Solutions Journalism za výzvu nebo inspiraci pro budoucnost. Žádný z novinářů nevyloučil, že tuto metodu už nikdy nevyužije při své budoucí práci.

Druhou částí výzkumu bylo provedení kvalitativní obsahové analýzy pěti mediálních obsahů, za které byla udělena Novinářská cena za Solutions Journalism. Co se týče jejich výsledků, lze je vyhodnotit na dvou úrovních tou první je úroveň jednotlivých článků a tou druhou je úroveň sérií. Ve dvou ročnících (2016 a 2017) byla Novinářská cena za Solutions Journalism udělena za sérii článků, které na sebe vzájemně nenavazovaly. V roce 2020 získal tuto cenu autor projektu, jehož články na sebe vzájemně odkazovaly, proto se na něj v obou případech vyhodnocování hodnocení nahlíží jako na celek. Ve dvou případech byl novinář oceněn za jednotlivý text.

Za této podmínky většina jednotlivých textů nesplňuje podmínky Solutions Journalism. Pokud se ale budou výsledky vyhodnocovat na úrovni sérií, většina oceněných obsahů splňuje kritéria Solutions Journalism.

Kromě výše uvedených výsledků výzkumu přináší diplomová práce také velké množství informací, které mohou být využity při dalším výzkumu tohoto novinářského přístupu v českém mediálním prostředí. Práce s názvem „Solutions Journalism“ v českých médiích zkoumala téma pouze kvalitativními metodami výzkumu, jejichž nedostatkem je, že výsledky jsou ovlivněné pohledem výzkumníka. Z toho důvodu by bylo vhodné, provést na základě nových poznatků, které přináší tato práce další výzkum kvantitativního charakteru. Budoucí výzkumy by se mohly zabývat tím, zda v průběhu let rostl počet Solutions Journalism obsahů v Českých médiích nebo provést dotazníkové šetření, které by prozkoumalo, jaké procento novinářů v České republice tento novinářský přístup zná a záměrně ho využívá.

Summary

The introduction of the thesis lists several of their objectives . However, the most surprising finding was the multi-case study. According to result from the study, most journalists that received the Award for Solutions Journalism did not consciously use this journalistic approach while preparing the winning text. Most of them had no knowledge of the Solutions Journalism. The thesis brings the theory that: "Until the Award for Solutions Journalism became a regular award, not just a special category, the holders of this award did not process their winning content within the Solutions Journalism intentionally." The original hypothesis stating that: "In the Czech Republic the Journalism creation is being established, however, journalists often have no idea of using it, while creating a text.", can be confirmed.

Based on the research itself , a theory was also created regarding the method of how Solutions journalism got into the subconsciousness of Czech journalists. Half of the journalists who won the Award for Solutions Journalism learned about this journalistic approach only after being nominated for the category. The Solutions Journalism category was founded in 2016 by the *Ashoka* organization, together with the Open Society Fund at the Journalist Awards. The reason why *Ashoka* sought to popularize this journalistic approach in the Czech Republic was that at that time there was no awareness in the Czech Republic about the social innovators and active citizens that *Ashoka* supports. It is Solutions Journalism that often focuses on people and their stories. Using this knowledge, the theory can be established that "the establishment of the Solutions Journalism category at the Journalist Awards has become an effective instrument for raising awareness of this journalistic approach."

As for the development of Solutions Journalism, in this respect the work has also brought new theory of how this journalistic approach has established itself in the Czech media and what tools *Ashoka* and Transitions have chosen to use . "The process of introducing Solutions Journalism in the Czech media can be divided into three pillars. The first is to create awareness of this journalistic approach. The main tool for this step was the Award for Solutions Journalism and lectures by foreign ambassadors of this journalistic approach. The second pillar focuses on training Czech journalists on Solutions Journalism. *Ashoka* and Transitions Online therefore organized several

Solutions Journalism workshops. The third pillar is the support of domestic production. That's why *Ashoka* and *Transitions Online* have announced several micro-grant programs. "

It cannot be conclusively determined why journalists "inadvertently" chose this journalistic approach.. Journalists often made more arguments, but some are being repeated. Tomáš Lindner and Petra Dlouhá unintentionally chose the Solutions Journalism method, as it allegedly required the very topic they covered. Lindner, along with Daniel Prokop, also stated dissatisfaction with the way the media had until then covered specific events.

According to the information obtained from interviews with popularizers of this journalistic approach and journalists, it is also possible to outline the further development of Solutions Journalism in the Czech Republic. The intention of *Transitions Online* organization is for each newsroom to have a journalist who will focus on Solutions Journalism, and the journalistic approach to be taught at universities in the Czech Republic. The future of Solutions Journalism in the Czech Republic is connected by popularizers and most of the interviewed journalists with the arrival of a younger generation of journalists in the newsrooms. The theory of this dissertation on Solutions Journalism is: "It is very likely that Solutions Journalism will continue to appear in the Czech media." The reason for this theory is also the finding that most interviewed journalists described Solutions Journalism as a challenge or inspiration for future. None of the journalists ruled out that they would never use this method again in their future work.

The second part of the research was to perform a qualitative content analysis of five media contents, for which the Journalist Award for Solutions Journalism was awarded. As far as their results are concerned, they can be evaluated on two levels, the first is the level of individual articles and the second is the level of series. In two years (2016 and 2017), the Journalist Award for Solutions Journalism was awarded for a series of articles that did not follow each other. In 2020, the award was given to the author of the project, whose articles referred to each other, so in both cases the evaluation and assessment are seen as a whole. In two cases, the journalist was awarded for an individual text.

Použitá literatura

10.8 Knihy:

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-246-0139-7.

FLICK, Uwe, Erns VON KARDORFF a Ines STEINKE. *A companion to qualitative research*. 2. Londýn: SAGE Publications, 2005. ISBN 0-7619-7375-3.

FORMAN, Jane a Laura DAMSCHRODER. *Qualitative Content Analysis*. Amsterdam: JAI Press, 2007. ISBN 978-0-7623-1266-5.

GALTUNG, Johan a Dietrich FISCHER. *Pioneer of Peace Research*. Berlín: Springer Science & Business Media, 2013. ISBN 3642324819.

GLASSER, Theodore L. *The Idea of Public Journalism*. New York: The Guilford Press, 1999. ISBN 1-57230-460-X.

HAAGERUP, Ulrik. *Constructive News: Why negativity destroys the media and democracy? And how to improve journalism of tomorrow*. Curych: InnoVatio Publishing, 2014. ISBN 978-3-906501-07-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOFKIRCHNER, Wolfgang a Mark BURGİN. *The Future Information Society: Social and technological problems*. Singapore: World Scientific, 2017. ISBN 978-981-3108-96-7.

LYNCH, Jake a Annabel MCGOLDRICK. *Peace Journalims*. Gloucestershire: Hawthorn Press, 2005. ISBN 978-1-907359-47-7.

LYNCH, Jake a Annabel MCGOLDRICK. *Peace Journalism: Conflict & Peacebuilding*. Stroud: Hawthorn Press, 2005. ISBN 190345850.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Slovník žurnalistiky: Výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

PETRUSEK, Miloslav. *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-799-0.

RITZER, George. *Handbook of social problems: A Comparative International Perspective*. Californie: SAGE Publications, 2004. ISBN 0-7619-2610-0.

ROSENBERRY, Jack a Burton ST. JOHN III. *Public Journalims 2.0: The Promise and Reality of a Citizen-Engaged press*. Oxon: Routledge, 2010. ISBN 0-203-87677-6.

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

SANDER, David a Klaus SCHERER. *Oxford Companion to Emotion and the Affective Sciences*. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-856963-3.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejúčinnější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.

SELIGMAN, Martin E. P. *Opravdové štěstí pozitivní psychologie v praxi*. Praha: Ikar, 2003. Str. 9-10. ISBN 80-249-0293-1.

SELIGMAN, Martin E. P. *Vzkvétání: nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody*. Brno: Jan Melvil, 2014. ISBN 978-80-87270-95-0.

SCHREIER, Margarit. *Qualitative Content Analysis in Practice*. Londýn: SAGE Publications, 2012. ISBN 978-1-84920-592-4

SLEZÁČKOVÁ, Alena. *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3507-8.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

WEBEL, Charles a Johan GALTUNG. *Handbook of peace and conflict studies*. Oxon: Routledge, 2007. ISBN 0-203-08916-2.

10.9 Články:

AITAMURTO, Tanja a Anita VARMA. The Constructive Role of Journalism. *Journalism Practice* [online]. Londýn: Routledge, 2018, 19. května 2018, 12(12), [cit. 2019-08-08]. DOI: 10.1080/17512786.2018.1473041. ISSN 1751-2794. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/predmety/index.php?id=3cd5ee0aab0a48239518fd14e21ce8ab&tid=&do=download&did=163374&kod=JJM265>

BARBARA L. FREDRICKSON. The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions. *Philosophical Transactions: Biological Sciences* [online]. 2004, 359(1449), 1367-1377 [cit. 2020-05-01]. Str. 1375 ISSN 09628436. Dostupné z: https://pdfs.semanticscholar.org/caa4/3dbd8a7edf77c7ea50e8bc202b7f019c7c1d.pdf?_ga=2.77402325.1718556099.1588273897-1918442950.1588273897

BENESCH, Susan. The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. 1998, 36(6), 36-39 [cit. 2020-03-09]. Str. 37. ISSN 0010194X.

BRO, Peter. Constructive journalism: Proponents, precedents, and principles. *JOURNALISM* [online]. 2019, 20(4), 504-519 [cit. 2020-03-08]. DOI: 10.1177/1464884918770523. ISSN 14648849.

DAHMEN, Nicole Smith. Images of Resilience: The Case for Visual Restorative Narrative. *Visual Communication Quarterly* [online]. 2016, 23(2), 93-107 [cit. 2020-04-28]. Str. 95. DOI: 10.1080/15551393.2016.1190620. ISSN 15551393.

Davies, C. L. (1999). Journalism, Corporatism, Democracy. *Media International Australia Incorporating Culture and Policy*, 90(1), 53–64. <https://doi.org/10.1177/1329878X9909000108>
eld. *ISOJ Journal*. Austin: Knight Center for Journalism in the Americas, 2018, 8(1), 33-52. Str. 40. ISSN 2328-0700.

FINK, Katherine a Michael SCHUDSON. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *Journalism*. California: SAGE Publishing, 2014, 15(1), 3-20. Str. 5. DOI: 10.1177/1464884913479015. ISSN 14648849.

Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. DOI: <http://dx.doi.org/10.1037/0003066X.56.3.218>

FREDRICKSON, Barbara L. Extracting meaning from past affective experiences: The importance of peaks, ends, and specific emotions. *Cognition* [online]. 2000, 14(4), 577-606 [cit. 2020-04-09]. Str. 602. DOI: 10.1080/026999300402808. ISSN 02699931.

GILBERT, Daniel T. a Timothy D. Wilson. Prospection: Experiencing the Future. *Science* [online]. 2007, 317(5843), 1351-1354 [cit. 2020-04-09]. Str. 1353. DOI: 10.1126/science.1144161. ISSN 00368075. Dostupné z: <https://science.sciencemag.org/content/317/5843/1351>

HERMANS, Liesbeth a Cathrine GYLDENSTED. Elements of constructive journalism: Characteristics, practical application and audience valuation. *Journalism* [online]. 2019, 20(4), 535-551 [cit. 2020-05-02]. DOI: 10.1177/1464884918770537. ISSN 14648849. Dostupné z: <https://journals-sagepubcom.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1177/1464884918770537>

HERMANS, Liesbeth a Cathrine GYLDENSTED. Elements of constructive journalism: Characteristics, practical application and audience valuation. *Journalism* [online]. 2019, 20(4), 535-551 [cit. 2020-04-18]. Str. 536, DOI: 10.1177/1464884918770537. ISSN 14648849.

ISEN, Alice M. a Johnmarshall REEVE. The Influence of Positive Affect on Intrinsic and Extrinsic Motivation: Facilitating Enjoyment of Play, Responsible Work Behavior, and Self-Control. *Motivation and Emotion* [online]. 2005, 29(4), 295-323 [cit. 2020-05-01]. Str. 319-322. DOI: 10.1007/s11031-006-9019-8. ISSN 01467239.

LINDNER, Tomáš. Běženci jdou do výroby. *Respekt*. Praha: *Economia*, 2017, 27(23).

LINDNER, Tomáš. Historická zkouška. *Respekt*. Praha: *Economia*, 2015, 25(43).

LINDNER, Tomáš. Pozor, uprchlíci *Respekt*. Praha: *Economia*, 2015, 25(26).

LINDNER, Tomáš. Reportáž ze země, která přijala milion uprchlíků. *Respekt*. Praha: *Economia*, 2015, 25(48).

LINDNER, Tomáš. Willkomen: Jak Němci ztratili strach z uprchlíků. *Respekt*. Praha: *Economia*, 2015, 25(36).

McIntyre, Karen. *Constructive Journalism: The Effects of Positive Emotions and Solution Information In News Stories*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina at Chapel Hill Graduate School, 2015. Str. 9. <https://doi.org/10.17615/g6sg-8p47>

MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. *Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production*. *The Journal of Media Innovations* [online]. Oslo: Department of Media and Communication and Fritt at the University of Oslo, 2018, 4(2), str. 26 [cit. 2018-09-05].

ISSN 1894-5562. Dostupné z:

<https://www.journals.uio.no/index.php/TJMI/article/view/2403>

MCINTYRE, Karen a Catharine GYLDENSTED. Positive psychology as a theoretical foundation for constructive journalism. *Journalism Practice* [online]. Londýn:

Routledge, 2018, 12(6), 662-678 [cit. 2018-09-09]. DOI:

10.1080/17512786.2018.1472527. ISSN 1751-2794. Str. 664. Dostupné z: [https://www-tandfonline-](https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/17512786.2018.1472527?needAccess=true)

[com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/17512786.2018.1472527?needAccess=true](https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/pdf/10.1080/17512786.2018.1472527?needAccess=true)

MCINTYRE, Karen a Kyser LOUGH. Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the field. *ISOJ Journal*. Austin: Knight Center for Journalism in the Americas, 2018, 8(1), 33-52. Str. 40. ISSN 2328-0700.

MCINTYRE, Karen a Meghan SOBEL. Motivating news audiences: Shock them or provide them with solutions? *Communication & Society*. Navarra: Universidad de Navarra, 2017, 30(1), 39-56. Str. 39. DOI: 10.15581/003.30.1.39-56. ISSN 0214-0039.

MCINTYRE, Karen Elizabeth a Rhonda GIBSON. Positive News Makes Readers Feel Good: A 'Silver-Lining' Approach to Negative News Can Attract Audiences. *Southern Communication Journal* [online]. 2016, 81(5), 304-315 [cit. 2019-04-08]. Str. 313. DOI: 10.1080/1041794X.2016.1171892. ISSN 19303203.

MCINTYRE, Karen. Solutions Journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems. *Journalism Practice* [online].

Londýn: Routledge, 2019, 17. prosince 2017, 13(1), 16-34 [cit. 2019-04-12]. DOI:

10.1080/17512786.2017.1409647. ISSN 1751-2786. Dostupné z:

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/17512786.2017.1409647?needAccess=true>

MULLENNEAUX, Lisa. And now the good news. *Innovating* [online]. 1999, 7(3), 39-44 [cit. 2020-05-02]. ISSN 10532587. Dostupné z:

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=13&sid=f1b27c76-5140-48bb-97d0-951ea3f9fc2d%40sdc-v-sessionmgr03&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHN0aWlmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkey1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=1919221&db=asn>

PERÉZ, Francisco Seoane. Prospective journalism redux: The new life of political magazines in the digital age. *International Journal of Media and Cultural Politics* [online]. Bristol: Intellect, 2016, 12(3) [cit. 2018-09-09]. DOI:

10.1386/macp.12.3.357_1. ISSN 20400918. Dostupné z:

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=da2984bf-0549-49d3-a995-129ff9294251%40sessionmgr120>

POWERS, E. a A. CURRY. NO QUICK FIX: How Journalists Assess the Impact and Define the Boundaries of Solutions Journalism. *Journalism Studies* [online]. 2019, 20(15), 2237 - 2257 [cit. 2019-04-04]. Str. 5. DOI: 10.1080/1461670X.2019.1586565. ISSN 14699699.

PULA, Peter. Generative Journalism Provokes New Life. *AI Practitioner* [online]. 2020, 22(1), 7-13 [cit. 2020-04-27]. Str. 7. DOI: 10.12781/978-1-907549-42-7-2. ISSN 17418224.

VOAKES, Paul S. A brief history of public journalism. *National Civic Review* [online]. 2004, 93(3), 25-35 [cit. 2020-04-27]. ISSN 00279013. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1002/ncr.58>

10.10 Akademické práce:

MCINTYRE, Karen Elizabeth. *Constructive Journalism: The effects of positive emotions and solution information in news stories*. Chapel Hill, 2015. Disertační práce. University of North Carolina. Vedoucí práce Rhonda Gibson.

10.11 Webové stránky:

About Us. Solutions [online]. New Orleans: The Solutions Journal, 2010 [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://www.thesolutionsjournal.com/about-us/>

About Us. *The Tyee* [online]. Vancouver: The Tyee [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://thetyee.ca/About/Us/>

Co je Solutions Journalism. *TOL Education* [online]. Praha: Transitions o.s., 2020 [cit. 2020-07-14]. Dostupné z: <http://toleducation.org/solutions-journalism/cs/co-je-sj/>

Conducting Interviews for a Solutions-Oriented Story? Learning Lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/conducting-interviews-for-a-solutions-oriented-story>

DLOUHÁ, Petra. Pomůžu Ti zažít slast. *Finmag.cz* [online]. Praha: Partners media, 2018 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/kaleidoskop/334960-pomuzu-ti-zazit-slast>

DYER, John. Is Solutions Journalism the Solution? Nieman Reports [online]. Cambridge: Nieman Foundation for Journalism at Harvard, 2019 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://niemanreports.org/articles/is-solutions-journalism-the-solution/>

Finding a Solutions-Oriented Story: Introduction: Introduction. *Solutions Journalism Network*[online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/finding-introduction>

Good News. Huffington Post [online]. New York: Verizon Media, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: https://search.huffpost.com/search;_ylc=X3IDMgRncHJpZANJMENIYWJGcFJpU0RrS1dOOFFIUzJBBG5fc3VnZwMxMARwb3MDMARwcXN0cgMEcHFzdHJsAzAEcXN0cmwDOQRxdWVyeQNnb29kJTlwbmV3cwR0X3N0bXADMTU4NTkyMzU0NQ--?p=good+news&fr=huffpost

HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Novinářská cena za Solutions Journalism: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. *Ashoka* [online]. Praha: Ashoka, 2020, 13. 5 2016 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

HOŘEJŠOVÁ, Pavlína. Solutions Journalism - novinářství orientované na řešení nachází své místo i v Česku: Novinářství, které sleduje odpovědi na společenské výzvy. *Ashoka* [online]. Praha: Ashoka, 2020, 10. 7. 2017 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2016/05/13/novinarska-cena-za-solutions-journalism/>

Introduction: How do I know it's Solutions Journalism? Learning lab [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-27]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/chapters/introduction/sections/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

Jak Ashoka působí? Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/>

New Washington Post newsletter delivers optimism to readers' inboxes. *Washington Post* [online]. Washington: Washington Post, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/pr/wp/2014/09/18/ivoh-org-new-washington-post-newsletter-delivers-optimism-to-readers-inboxes/>

Notre Mission. Reporters d'Espoirs [online]. Paříž: Reporters d'Espoirs, 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.reportersdespoirs.org/notre-mission/>

Nový mikro-grantový program podporující Solutions Journalism v ČR: Nový mikro-grantový program podporující Solutions Journalism v ČR. Ashoka [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/2018/08/22/mikro-grant-solutions-journalism-2018/>

Our Impact. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/impact>

Podporujeme rozvoj společnosti. *Ashoka* [online]. Praha: Ashoka, 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ashoka-cee.org/czech/o-nas/>

POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: 10.5.3 Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd. *Aktualne.cz* [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-2-kapitola/r~7d47ffb83bfc11e98a200cc47ab5f122/>

POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd. *Aktualne.cz* [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-3-kapitola/r~f308a6883fff11e9be22ac1f6b220ee8/>

POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Každý nepatří do léčebny. Jak péče na míru pomáhá snižovat počet sebevražd. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-4-kapitola/r~8c9c0c50441411e9b2a00cc47ab5f122/>

POLJAKOV, Nikita. Nejsi sám: Muži končí sebevraždou čtyřikrát častěji než ženy. Neumí mluvit o svých problémech. Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2019 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsi-sam-1-kapitola/r~f7e34ad82ab411e996370cc47ab5f122/>

PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Pomůže povinný rok ve školce? Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-pomuze-povinny-rok-ve-skolce-339776>

PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Sociální bydlení dlužíme i dětem. Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-socialni-bydleni-dluzime-i-detem-40000959>

PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Soumrak státu. Daňové ráje – brzda Třetího světa. Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-soumrak-statu-danove-raje-brzda-tretiho-sveta-349201>

PROKOP, Daniel. Úvod do praktické sociologie: Trumpova revoluce? Novinky.cz [online]. Praha: Borgis, 2016 [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/clanek/uvod-do-prakticke-sociologie-trumpova-revoluce-40016363>

Reporting ‘the whole story’: 9 good questions with David Bornstein of Solutions Journalism Network. *American Press Institute* [online]. Arlington, Virginie: American Press Institute, 2018, 15. ledna 2014 [cit. 2018-08-23]. Dostupné z: <https://www.americanpressinstitute.org/publications/good-questions/moving-toward-whole-story-9-good-questions-david-bornstein-solutions-journalism-network>

SCOTT, Caroline. Why solutions journalism can help news organisations improve their reporting manual. *Journalism.co.uk* [online]. London: Mousetrap Media, 2018, 10. února 2016 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <https://www.journalism.co.uk/news/why-solutions-journalism-can-help-news-organisations-improve-their-reporting-/s2/a609016/>

SILLENSEN, Lene Bech. Good news is good business, but not a cure-all for journalism. *Columbia Journalism Review* [online]. New York: Columbia Journalism Review, 2019, 29. 9. 2014 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://archives.cjr.org/behind_the_news/good_news_is_good_business_but.php

Solutions Journalism - novinářství orientované na řešení si nachází své místo i v Česku. *Ashoka* [online]. Praha: Ashoka, [2015], 10. července 2017 [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://ashoka-ccc.org/czech/2017/07/10/solutions-journalism-v-cr/>

Steps to Creating a Solutions Story. *Solutions Journalism Network* [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/basic-reporting/steps-to-creating-a-solutions-story>

SUKHARCHUK, Daria. What makes a successful solutions journalism story? *International Journalists Network* [online]. Washington: International Center for Journalists, 2018, 18. dubna 2017 [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://ijnet.org/en/blog/what-makes-successful-solutions-journalism-story>

Tyee Fellowships Launched. *The Tyee* [online]. Vancouver: The Tyee, 2003, 2006 [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <https://thetyee.ca/Views/2006/02/19/FellowshipsLaunched/>
Welcome to Reporters of Hope. [online]. Paříž: Reporters d'Espoirs, 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://www.reportersdespoirs.org/reporters-of-hope/>

WENZEL, Andrea, Daniela GERSON a Evelyn MORENO. Engaging Communities Through Solutions Journalism. *Columbia Journalist Review* [online]. New York: Columbia Journalism Review, 2019 [cit. 2019-09-07]. Dostupné z: https://www.cjr.org/tow_center_reports/engaging_communities_through_solutions_journalism.php

What is Constructive Journalism? *Constructive Journalism: Journalism for Tomorrow* [online]. Århus: Constructive Institute/Aarhus University, 2019 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://constructiveinstitute.org/Constructive-Journalism.67.aspx>

What is Solutions Journalism? These four ingredients are all it takes. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2017, 6. 3. 2017 [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/what-is-solutions-journalism-c050147bb1eb>

What we do: Restorative Narrative. *IVOH* [online]. New York: mages & Voices of Hope, 2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://ivoh.org/what-we-do/restorative-narrative/>

Who we are: Our Mission. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/who-we-are/mission>

Who we are: Our Team. Solutions Journalism Network [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.solutionsjournalism.org/who-we-are/team>
YES! Solutions Journalism [online]. Seattle: Positive Futures Network, 2019 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.yesmagazine.org/>

Základní manuál: Jak se pozná Solutions Journalism? *Learning lab* [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/cs/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

Základní manuál: Jak se pozná, že NEJDE o žurnalistiku zaměřenou na řešení? *Learning lab* [online]. New York: Solutions Journalism Network, 2018 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/cs/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-not-solutions-journalism>

11 Seznam příloh

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Lucií Černou (*Transitions Online*)

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Ondřejem Liškou (*Ashoka*)

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Tomášem Lindnerem (*Respekt*)

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Nikitou Poljakovem (*Aktuálně*)

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Petrou Dlouhou (*Finmag*)

12 Přílohy

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Lucií Černou (*Transitions Online*) ze dne 30. 4. 2020

Solutions Journalism jev České republice už téměř pět let. Aktuálně působíte jako manažerka projektu při organizaci *Transitions Online*, který se snaží do České republiky tento novinářský přístup přinést. Jakou roli jste sehrála v tom, že Solutions Journalism etabloval v českých redakcích?

S tím, že se Solutions Journalism dostal do Česka, jsem neměla prakticky vůbec nic společného. Někdy na jaře 2017 jsem nastoupila do Ashoky, a právě jeden z prvních úkolů, který jsem měla bylo připravit, byla návštěva Davida Bornsteina, jenž měl přijet do Prahy předat druhou zvláštní cenu za Solutions Journalism. Pomáhala jsem také připravit první Solutions Journalism workshop pro české novináře, a tak jsem se vlastně i já setkala poprvé s tímto novinářským přístupem. Sama bych se popsala jako někdo, kdo měl celý projekt na starost. Samozřejmě jsem ale měla kolegy, se kterými jsem všechno konzultovala. Samotným iniciátorem je Ondřej Liška, který byl ředitelem české pobočky Ashoka.

Jakou roli tedy sehrála v procesu etablování Solutions Journalism v českých redakcích organizace Ashoka?

Ashoka je takový podpůrný element. Tato organizace si projekty nekumuluje. Funguje spíše jako porodní bába. Někde zmerčí nějaký nápad, pomůže mu na svět, chvíli ho opečovává, a mu hledá náhradní péči. Třeba nějakou jinou organizaci, které by ten projekt přesunula. My jsme do projektu šli vehementně, protože jsme věděli, komu to máme předat. A ten někdo byl Jeremy Druker a jeho organizace Transition Online. V organizaci Transition Online pracuji nyní. Do organizace jsem přešla společně s Transition Online. A Jeremy Druker je také Ashoka Fellow (sociální inovátor).

Jak se tedy dostal Solutions Journalism České republiky? Dneska už se jedná o známý pojem, ale kde jsou počátky procesu?

David Bornstein, který je dneska jedním z hlavních představitelů Solutions Journalism, se v roce 2015 stal Ashoka Fellow. Ondřej Liška se dozvěděl i něm i o novinářském přístupu, jenž propaguje. Podařilo se mu s Davidem Bornsteinem spojit a prozkoumat o

čem ta novinářská metoda je. Koncept Solutions Journalism ho nadchnul a hned pomyslel na to, že by bylo skvělé přednést tuto metodu českým novinářům. Domluvil se tedy s *nadací Open Society Fund*, jež v České republice zaštiťuje Novinářské ceny, že založí speciální cenu za Solutions Journalism. Ashoka se stala partnerem těchto novinářských cen, finančně *Open Society Fund* přispívala, a pomohla ji vzniknout. V roce 2016 se udílela první cena.

A pak jsem do toho až přišla já a převzala celý projekt. S Ondřejem Liškou jsme pochopili, že pokud to chceme dělat vážně a opravdu tuto metodu do Česka přinést, musíme to dělat systematicky. Začali jsme do Česka zvat novináře především z Ameriky, kteří se věnovali přístupu Solutions Journalism. Například Davida Bornsteina, jenž se v roce 2017 zúčastnil předávání druhé ceny za Solutions Journalism.

Přednáškou Davida Bornsteina jsme některé novináře oslovili, ale to nestačilo. Bylo potřeba mít nějakou strategii, vědět odkud kam kráčíme a čeho chceme dosáhnout. To byl moment, kdy jsme se rozhodli, že vystavíme nějaký program na podporu Solutions Journalism v České republice.

Pro jakou strategii jste se tedy rozhodli? Jaký byl ten plán, jak do České republiky dostat tento novinářský přístup?

Naše strategie stojí na třech pilířích. Tím prvním je tvoření nějakého povědomí o tom konceptu jako takovém. V České republice už jsme za tím, že je pojem Solutions Journalism nikdo nezná. Před několika lety to ale byla úplná novinka. Bylo moc důležité rozšířit o konceptu povědomí. Došli jsme k závěru, že je důležité tady zvat do Česka špičkové novináře, od kterých čeští novináři převezmou myšlenku, že je Solutions Journalism super. Je něco jiného, když Vám to řeknu já, a když to řekne držitel Pulitzerovy ceny.

Takže po Davidovi Bornsteinovi jsme tady pozvali Davida Boardmana, který šéfoval před dvě dekády *Seattle Times*, pod jeho vedením noviny získaly několik Pulitzerů. Je to jeden z nejuznávanějších investigativních novinářů ve Spojených státech. Zároveň působí jako ambasador Solutions Journalismu. Pak jsme pozvali Kathleen Thire, Tinu Rosenberg a další. Snažili jsme se na pravidelné bázi toto téma přinášet a přidávat k tomu něco nového, to se setkalo s velkým ohlasem. Lidi totiž zajímá, když má někdo

za jménem přivlastek držitel Pulitzerovy ceny. To je tedy první pilíř: posilování vědomí o tom konceptu.

Jenže cílem nebylo, aby čeští novináři o Solutions Journalism jenom poslouchali, ale především to, aby čeští novináři sami produkovali český Solutions Journalism. Tak jsme jim nabídli možnost si to zblízka osahat. Druhý pilíř je tedy trénink nebo nějaké školení. Rozhodli jsme se dát jim možnost proškolit se v té metodě, prodiskutovat to. Začali jsme tedy s workshopy.

Třetí pilíř je nejdůležitější. Zaměřuje se na domácí produkci. Chtěli jsme podpořit novináře v tom, aby Solutions Journalism zkusili. K tomu sloužili mikro-grantové programy, pomocí kterých jsme chtěli novinářům zredukovat rizika z neznámého. Navíc je to dobrý důvod pro skeptické šéfy. Nebylo to extra moc peněz, žádné statisíce, ale taky to nebyly tři stovky. Nechtěli jsme vysílat nějaký signál, že Solutions Journalism se dá dělat jen s obrovskými penězi. Zároveň je ale potřeba brát v potaz, že je to kvalitní žurnalistika a ta jednoduše potřebuje čas.

Uskutečnilo se také několik ročníků předávání cen za Solutions Journalism. Ty se začaly udílet v roce 2016. Letos bude udělena pátá cena za Solutions Journalism.

Proměnilo se nějak udílení ceny?

Při prvním ročníku udílení cen za Solutions Journalism nominovaní nevěděli, že se jim podařilo napsat něco v rámci tohoto novinářského přístupu. Protože do té doby, se o této metodě v Česku nevědělo. Cílem prvního ročníku nebylo hledat nejperfektnější příklad Solutions Journalismu, ale alespoň něco, co se tomu blíží. Zkrátka šlo o to ukázat, že to jde. První ročník cenu vyhrál Tomáš Lindner. Psal sérii článků o tom, jak se Německo vyrovnává s přílivem uprchlíků. Někteří novináři mají Solutions Journalism v povaze a nechtějí popisovat jen problémy, ale i řešení. Tomášovi Lindnerovi se podařilo napsat fakt krásnou ukázkou Solutions Journalism reportáže. To bylo velké štěstí, že se vlastně hned napoprvé podařilo vybrat pěkný reprezentativní výstup.

Když jsem se ho pak ptala, jak k tomu dospěl, tak uvedl přesně ty myšlenkové pochody, které vedly samotné zakladatele k vytvoření toho přístupu. Ti lidi, kteří postupně přicházejí k Solutions Journalism, mají ten příběh velmi podobný. Prostě je nebaví psát jenom o tom, co nefunguje a způsobovat tak lidem ještě větší depresi.

Druhou cenu v roce 2017 přijel předat David Bornstein. S Ondřejem Liškou jsme zjistili, že udílení cen a výborným nástrojem pro rozšíření povědomí o Solutions Journalism. Když novináři neví, co to je, tak minimálně je to nová kategorie je přílaka si o tom něco zjistit.

Ještě v roce 2019 se za Solutions Journalism udílela zvláštní cena. To znamená, že se do ní nenominuje, ale vybírá se z ostatních novinářských kategorií. Porotci měli za úkol nominovat něco, co by se mohlo blížit Solutions Journalism. Což ale nefungovalo úplně ideálně. Sami porotci totiž netušili, co to ten Solutions Journalism je, takže tam nominovali úplně všechno, co se jenom otřelo okolo nějakého sociálního problému. Musím říct, že druhý ročník té ceny není úplně reprezentativní. Série, která novinářskou cenu vyhrála, je skvělá, ale nespĺňuje kritéria Solutions Journalism. Myslím, že nebylo ani moc z čeho vybírat.

Ve třetím ročníku (2018) jsem měla skvělou příležitost být v porotě. A tam jsem pochopila, jak je to těžké. Protože jsem se potkala s příklady fakt skvělé žurnalistiky, která byla ale z většiny jen o problémech. A řešení tam nebylo. Jednalo se o špičkové reportáže, kde by ten Solutions Journalism skvěle seděl jako další kapitola.

Takže hledat v Česku Solutions Journalism bylo velmi obtížné. Byli jsme v porotě dost zoufalí. Nejdříve udělali porotci nějaký předvýběr, jenže to, co nominovali vůbec Solutions Journalism nebyl. Takže jsme se na všechny články podívali znova. Obsahy těch textů jsme odhadovali z anotace.

Pak se nám podařilo opět objevit článek od Tomáše Lindnera, který se jmenuje „Běženci jdou do výroby“. Ten byl o programu, který je v Jordánsku, a dává pracovní příležitosti uprchlíkům, Říkali jsme si, že to nemůžeme dát znova Lindnerovi, ale on to opravdu zase splnil. Ten jeho text splňoval téměř vše, asi by to jen chtělo, aby ten projekt byl ve větší fázi pokročilosti. Důkazy o daném řešení byly ještě čerstvé, ale byly tam, stejně jako ostatní kvality. Článek byl jednoduše dobrý, tak jsme si řekli, že si to Tomáš asi zaslouží podruhé.

Loni jsem byla také v porotě Objevili jsem tam docela zářný příklad Solutions Journalismu od Petry Dlouhé redakce Finmag. Článek s názvem: „Pomůžu Ti najít slast“, který se zabývá sexuální asistencí pro hendikepované lidi. Pořád jsme byli ve fázi, kdy výherci novinářské ceny za Solutions Journalism neměli žádný trénink, a tudíž napsali výherní texty intuitivně. Petra Dlouhá se ve svém textu zaměřuje jenom na reakci na ten problém. Píše o tom, že je nějaký zajímavý přístup, který řeší daný nedostatek a vysvětluje, jak funguje. Popisuje i slabé stránky toho řešení a ukazuje také to, kdy přestává fungovat. Petra Dlouhá také vůbec netušila, že napsala Solutions Journalism.

Loni ale dostal zvláštní ocenění za Solutions Journalism Michal Poláček. Jak je možné, že měla kategorie najednou dva vítěze?

Našli jsme dva super články. Jeden od Petry Dlouhé, což byl jasný vítěz, a potom ten další od Michala Poláčka. Jenže nám chyběl nějaký do třetice, aby byli tři nominovaní jako každý rok. Tak jsme Michalovi dali zvláštní ocenění. Jeho článek je teda hodně „z rychlíků“, ale kvality Solutions Journalism obsahuje.

A co letošní ročník? Ceny za Solutions Journalism se budou udělovat už popáté. Nastanou nějaké změny?

Letos už v porotě nebudu kvůli možnému střetu zájmu. Protože jsme začali poskytovat autorům mikro-granty, tak bychom si mohli ocenit svůj článek. Ale budu tam jako garant kvality. To znamená, že mám něco jako právo veta. Takže pak se pak se společně kolegy podívám na nějaký užší výběr.

Letos už to taky není zvláštní cena, ale regulérní kategorie. Už teď můžu říct, že do ní bylo nominováno docela dost věcí. Dlouho jsme se zabývali tím, kdy je pro to ten vhodný moment udělat z toho tu samostatnou kategorii, aby se nominovalo hodně článků. A ukázalo se, že ten správný čas opravdu nastal. Letos je z čeho vybírat. Kdyby to byla samostatná kategorie hned na začátku, tak se tam asi nikdo nepřihlásí, nebo by tam byly jen samé nesmysly.

Dalo by se tedy říct, že v České republice už je dostatečné povědomí o Solutions Journalism?

Rozhodně je povědomí o Solutions Journalism v České republice usazené. Vidím to už na letošním ročníku Novinářské ceny za Solutions Journalism. Spousta věcí je výborných, rozhodně bude z čeho vybírat. Určitě to není taková z nouze cnost jako v minulých letech. I tak se ale přihlásila spousta článků, které jsou úplně mimo.

Přesto, že už v porotě pro ceny ta Solutions Journalism nejste, hraje při jejich udělování poměrně velkou roli. Jak probíhalo to vaše vzdělávání ohledně této novinářské metody?

Troufám si říct, že jsem měla tu nejlepší školu. A to proto, že jsem trávila hromadu času s hosty, kteří zde do České republiky přijeli. Vždycky měli takové malé Středoevropské turné, a já jsem je na cestách doprovázela. Navštívila jsem s nimi většinou další dvě nebo tři země. Se všemi těmi lidmi jsem tedy cestovala po těch regionech a jejich přednášku jsem slyšela jednou nebo dvakrát v Praze, a potom ještě několikrát to samé v Maďarsku, Rakousku nebo Polsku. Navíc jsem měla jsem příležitost probírat Solutions Journalism přímo s přednášejícími večer u piva nebo večere. Byl to velmi intenzivní kurz od těch nejlepších učitelů v tomto oboru. Proto mám to sebevědomí o sobě říct, že tomu konceptu rozumím, jelikož jsem za ty roky nasbírala spoustu znalostí.

Zmínili jste, že jste začali vyhlašovat také mikro-grantové programy pro novináře, kteří by se chtěli věnovat Solutions Journalism. Pozorujete, že by se nějak zvýšil zájem v průběhu let? Hlásí se o granty více lidí než na začátku?

Ashoka si podala žádost o grant. Ten jsme získali, a tak jsme v roce 2018 vyhlásili první ročník mikrograntů. Počet žádostí o granty se nezvyšuje, je jich pořád okolo jedenácti až dvanácti, ale návrhy jsou čím dál kvalitnější. Zkrátka je čím dál těžší vybírat. Ten posun tedy nevidím v kvantitě, ale spíše kvalitě. Hlásí se lidé, kteří o to mají opravdu zájem, a navíc tomu konceptu rozumí.

U prvního kola mikro-grantů jsme měli velké štěstí, že se přihlásil Nikita Poljakov, který měl dobré téma a velkou motivaci. Nechal si od nás poradit. Udělal opravdu výborný projekt „Nejsi sám“, který se zabývá sebevraždami mužů v České republice. Tím pádem jsme získali skvělý příklad, což je důležité. Potřebujeme mít lokální příklady, nemůžeme se pořád odkazovat na americké články, protože mají jiné kontexty.

Podpořit tuzemskou produkci Solutions Journalism bylo smyslem vyhlášení mikro-grantových programů. V prvním kole mikro-grantů jsme měli malé množství proškolených novinářů. Před tím se uskutečnilo pouze jedno kolo workshopů.

Porota u mikro-grantů se s časem proměňovala. Ze začátku tam bylo několik lidí z *Ashoky* Jeremy Druker za *Transiton Online* a Nina Fasciaux, jež působí jako managerka *Solutions Journalism Network*. Uchazeči museli napsat anotaci v angličtině. Ty potom Nina prohlédla., poté schválila texty, které jsme my před tím vybrali. Měli jsme tak potvrzení přímo z organizace *Solutions Journalism Network*, tedy od lidí, kteří Solutions Journalism opravdu rozumí.

V tom druhém kole udílení mikro-grantů jsem byla v porotě jen já, ředitel *Transitions Online* Jeremy Ducker a šéfredaktor magazínu *Transition*. Na rozdíl od prvního kola už tam nebyl člověk ze *Solutions Journalism Network*. Byli jsme si jistější, že si to můžeme rozhodnou sami správně, tak jsme se osamostatnili. A letos se k nám přidal i editör magazínu *Transitions*, který je expertem na Solutions Journalism. Novinkou také je, že ty nejlepší články, které vzniknou v rámci těch mikrograntů přeložíme do angličtiny a zveřejníme na webu *Transitions Online*, proto je potřeba i editorský pohled na text.

Při druhém kole mikrograntů bylo poměrně těžké vybírat, kdo grant získá. Nakonec ho obdržel Tomáš Nídr z časopisu *Reportér*. Článek už vyšel v dubnovém čísle časopisu. Nídr v textu popisoval, jak Chile bojuje s nadměrnou konzumací cukru. Je to výborný text, ale preferujeme spíše ty, které se soustředí na Českou republiku nebo Střední Evropu. Proto asi nebude zveřejněn v magazínu *Transition*.

Několikrát jste zasedla v porotě při udílení mikro-grantů. Jak jste vybírali ten nejlepší projekt?

Při vybírání návrhů, které by grant mohly dostat, se řídíme podle několika kategorií. Do té první tzv. „Solutions ready“. spadají návrhy projektů, jež jsou jasnými příklady Solutions Journalims. Další kategorie je pro články, u nichž cítíme potenciál, to znamená, že návrh projektu má nějakou ambici, ale že novinář odpověděl na něco trochu jiného, než jsme potřebovali. Ale z návrhu je poznat, že by se to ještě dalo na Solutions Journalism dotáhnout. S takovým novinářem se pobavíme a doptáme se na

několik věcí. Hned vidíme, jestli je ten novinář mimo, nebo se společně opravdu dobereme Solutions Journalism. Někdy stačí novináře jen správně nasměrovat. A pak se nám samozřejmě dostanou i návrhy, u kterých už od začátku vidíme, že nemají smysl. Loni v létě už to bylo lepší, protože jsme měli další skupinu „proškolených novinářů“. Skupina lidí, kteří mají nějaké povědomí o tomto novinářském přístupu se zvětšuje. Počet přihlášek je plus mínus pořád stejný, co je ale důležité, začala se zvyšovat kvalita. Workshopy jsou pokaždé plné – úplně novými lidmi z nejrůznějších redakcí.

Všechny články, na které novináři získali grant už vyšly?

Ještě ne. Dokonce jeden ani nedopadl. Jednalo se o Tomáše Rákose a jeho text o participativním rozpočtu. I s tím se musí počítat. Jeho téma bylo zajímavé, ale mělo hodně nedostatků. Další projekt se zase pozdržel. Jedná se o Lucii Fialovou, která má skvělé téma, takže doufám, že to dopadne dobrým článkem o inkluzi. Našla moc pěkný příklad zavedení inkluze ze školy na severu Čech.

Jaké jsou podmínky pro to, aby mohl novinář grant obdržet?

Směřujeme k tomu, aby tady v České republice přímo vznikaly Solutions Journalism práce. Proto jsme nastavili pravidlo, že podmínkou pro získání grantu je účast na workshopu. Ten je hodně důležitý. Účastí na workshopu se zvyšuje kvalita příspěvků.

V Česku proběhlo několik kol školení Solutions Journalism. Jak probíhal úplně první workshop?

Na to první workshop přijela ze *Solutions Journalism Network* Samantha McCann a Nina Fasciaux, které celé školení připravily a vedly. Až potom jsem školení převzala já. Po prvním workshopu se konalo první kolo mikro-grantů. Z toho vzešel třeba skvělý projekt Nikity Poljakova „Nejsi sám“.

Takže se workshopů zúčastnili už i zkušení novináři? Nikita Poljakov působil jako zástupce šéfredaktora Hospodářských novin.

Nikita Poljakov na přednášku nemohl jít. Ale měl o Solutions Journalism opravdu zájem. Místo workshopu jsme se spolu sešli na schůzce.

Pozorujete, že by v Česku dělal Solutions Journalism i nějaký novinář, který třeba nezískal mikro-grant?

Jeden novinář z Českého rozhlasu přišel na školení, ale nemohl se přihlásit o mikro-grant, protože je z veřejnoprávního média. Přesto zpracoval pomocí Solutions Journalism téma šikany na školách.

Vrátila bych se ještě na začátek. Uvedla jste, že nyní už projekt Solutions Journalism spadá pod organizaci *Transitions Online*. Podle čeho jste vybírali organizaci, pod níž se projekt přesune?

Transitions Online je organizace, která má perfektní parametry pro Solutions Journalism. Ředitel *Transitions Online* Jeremy Druker je navíc už dlouholetým Ashoka Fellow v České republice. *Transitions Online* je regionální organizace ve Střední Evropě a má tedy potenciál přenášet know-how dále. Zároveň je dlouholetým lídrem v rámci přinášení nějakých nových mediálních přístupů, například ohledně boje s dezinformacemi atd. *Transitions Online* je také unikátní tým, že má oba dva elementy potřebné k rozšíření Solutions Journalism v České republice. Jednak má magazín – takže nějaké médium a novinářskou praxi, a zároveň je to tréninková organizace. Dělá různá školení pro studenty, pro novináře a jiné lidi z těchto oblastí. Což je geniální kombinace, protože ve svém magazínu může Solutions Journalism články vydávat, a potom na ně odkazovat další novináře. S Jeremym jsme se od začátku bavili, že by iniciativy týkající se Solution Journalism přešly k *Transitions Online*. Od začátku jsme počítali s tím, že jim projekt předáme.

Říkáte, že *Transitions Online* je organizace ve Střední Evropě, ze které by se mohlo know-how přenášet do dalších zemí v regionu. Můžete tuto ambici více popsat?

Česko je asi nejprogresivnější zemí Střední a Východní Evropy. Co se týče Solutions Journalism, tak se to tady učíme, a potom bychom chtěli *know-how* přenášet do dalších zemí. A už se tak děje, akorát se nám všechno kvůli koronaviru pozastavilo. Aplikujeme stejnou strategii, jen ji trochu modifikujeme a přizpůsobujeme dané zemi. Už máme nějaký balíček zkušeností, který zahraničním partnerům prezentujeme. Víme, co se osvědčilo, víme, kde jsme se spálili. A to jak ve spolupráci s novináři, tak co se týče mentoringu.

Na jaké země se zaměřujete? Kde byste chtěli Solutions Journalism etablovat?

Zaměřujeme se například na Bělorusko nebo Ukrajinu. Ale také na bližší země, třeba Polsko nebo Maďarsko, tam je to ale z jistých důvodů docela komplikované.

Na začátku jste říkala, že jste s Ondřejem Liškou vytvořili tři pilíře strategie pro to, aby se v České republice rozvinul Solutions Journalism. V jaké fázi teď tato metoda v České republice je?

Jde vidět, že jsme za těch pět let prošli obrovský kus cesty. Máme tady několik skvělých příkladů českého Solutions Journalismu, máme tady novináře, kteří se k tomuto přístupu aktivně a hrdě hlásí, vidí v tom hodnotu. Už to zkrátka není nový koncept, teď vnímáme Českou republiku v rámci Solutions Journalism jako takovou laboratoř. Tady už nemusíme kázat základy, ale můžeme si hrát. Když se někdo chce něco o Solutions Journalismu přiučit, pošlu mu odkazy na videa, stránky nebo ho pozvu přímo na školení. Naše aktivita je financována z peněz Norů a ti chtějí vidět výsledky. Aby pořád dokolečka nefinancovali to samé. Musíme ukázat, že přístup je u nás udržitelný. Zhodnotila bych to, že v Česku jsme na konci fáze, kdy jsme se zaměřovali na mikro-granty. Asi bude ještě jedna výzva v tohoto rámci léta. Jinak jsme v Česku z tohoto hlediska nainvestovali dost. To ale neznamená, že se odsud stáhneme, jen by se měl změnit způsob podpory. Chtěli bychom vyzkoušet tematické výzvy, ale to ještě není úplně vymyšlené.

Co pojmem tematické výzvy myslíte?

Mám představu, že se spojíme třeba s nějakou nadací, která má jako hlavní téma o marginalizované skupiny. Média by poté přinesla nějaké články nebo reportáže o osvědčených strategiích a výstupech v rámci zaměření dané nadace. V Americe už redakce běžně spolupracují s neziskovkami nebo nadacemi. My bychom dodávali redakci, která by se s nadací spojila, garanci kvality a mentoring.

Myslíte, že může v České republice něco takového fungovat?

Ano, už se to děje. V nakladatelství *Economia* vytvořili projekt „Chytré Česko“. Mediální dům navázal partnerství s nadací České spořitelny, jejíž hlavní hodnotou je vzdělávání. Za vzor si vzali právě *Education Lab* v *Seattle Time*. Chtějí tak podpořit nejen Solutions Journalism, ale i kvalitní žurnalistiku a vzdělávání. Co se týče tohoto

projektu jsme ve fázi druhého kroku, novináři nyní budou hledat v České republice funkční modely z oblasti vzdělávání.

Co dále *Transitions Online* v rámci *Solutions Journalism* plánuje?

Chtěli bychom navázat spolupráci přímo s redakcemi. Redakce by vymyslela projekt a *Transitions Online* by k tomu udělal odborné vedení, aby vše dopadlo dobře.

Důležitá je také spolupráce s vysokými školami. Aspekt práce s budoucími novináři je také velmi důležitý, jsou totiž mnohem tvárnější a otevřenější. Mladí novináři taky nějak přirozeně tíhnou k tomu, že chtějí psát o tom, co funguje než o tom, co nefunguje. Právě v Seattlu vznikl první kurz *Solutions Journalism* na vysoké škole. David Boardman ze *Solutions Journalism Network* mi říkal, že nemají problém ten kurz naplnit, tam je vždycky plno.

Začali jsme tedy spolupracovat s Fakultou sociálních věd Karlovy univerzity a je to skvělé. Máme v kurzu dvacet studentů, přihlásilo se jich ale více, než jsme čekali. Do kurzu se tak nedostali všichni zájemci. Studenti pracují v týmech po dvou a přišli se skvělými tématy. Cílem toho kurzu není vytvořit kohortu super *Solutions Journalism* novinářů, ale dát studentům příležitost se na té škole seznámit s jedním z dalších přístupů žurnalistiky, který potom mají v repertoáru a můžou ho v budoucnu použít. Kurz vedu já a Veronika Macková. Mým cílem je přinést to *know-how* na tu katedru a nějakým způsobem tam vyškolit několik pedagogů, nebo alespoň jednoho, který to předá dalším, a na škole se tak vytvoří základna *Solutions Journalism*. Chtěla bych ještě proniknout na Masarykovou univerzitu v Brně, i tam se totiž vyučuje špičková žurnalistika. Novináři na českých školách nejsou trénováni k tomu, aby hledali řešení. Jsou vedeni k tomu, aby odhalovali problémy, protože to je princip investigativní žurnalistiky.

Když jste projekt *Solutions Journalism* v České republice rozjížděla, narazila jste na nějaké velké překážky?

Těch překážek je v českých médiích několik. Lidé, kteří dělají v médiích hlavní rozhodnutí jsou ze staré školy. Stojí na starém paradigmatu a *Solutions Journalism* jim hází do zažité praxe vidle. Tento novinářský přístup je vlastně pro spoustu lidí velmi revoluční myšlenka. Někdo té metodě jednoduše nevěří, myslí si, že je to aktivismus. Ti mladší, kteří by měli třeba zájem ten *Solutions Journalism* praktikovat, nemají v redakcích žádnou moc si přístup prosadit. Myslím si, že v rámci *Economie* se to

podářilo prosadit z toho důvodu, že Nikita byl v pozici zástupce šéfredaktora Hospodářských novin, takže měl v redakci velké slovo.

Problém je také zo, že Češi nejsou zvyklí platit médiím za obsah. A média, která chtějí po čtenářích, aby za obsah platili, mají jen omezený trh. Solutions Journalism je novinářský přístup, se kterým nevytvoříte článek za dvě hodiny z agenturní zprávy. Je náročný na čas, na peníze, ale i na toho autora, jelikož vyžaduje nějakou zkušenost. Není to jednoduchý metoda. A jednou z obtíží je také to, že nelze jednoduše přeložit pojem Solutions Journalism do českého jazyka. Je to prostě nemožné.

Máte přehled, do kterých redakcí už pronikl Solutions Journalism?

Kromě Economie zatím nemáme redakci, která by se k Solutions Journalim aktivně přihlásila. Na druhou stranu máme čím dál více novinářů, kteří se hlásí z jiných redakcí a chtějí to zkusit. Zájem vidím například ze strany časopisu Reportér.

V Česku se Solutions Journalism zatím nejvíce uplatňuje v psané žurnalistice, jsou ale výjimky. Například Václav Štefan protlačil Solutions Journalism i do Českého rozhlasu. Zkusil si dokonce více reportáží, některé se mu povedly víc, některé méně, ale všechny měly Solutions přístup. Rozhlasových věcí je málo, a to kvůli předepsaným stopážím jednotlivých reportáží. Václav Štefan si u Solutions Journalism protlačil více než čtyřminutovou stopáž. Přitom běžný rozhlasový příspěvek má něco okolo minuty. Pořád se nám ale nepodařilo se Solutions Journalism proniknout do České televize. Jsem v kontaktu s redaktorkou Markétou Žižkovou, která říká, že na to nemá prostor. Opět narážíme na ten samý problém, reportáže ve zprávách mají sotva dvě minuty. Šly by tedy využít pouze jako teaser pro publicistický pořad, v němž by se příspěvek odvysílal v plné stopáži. Třeba Nora Fridrichová moderovala jednu z prvních přednášek, když přijela Tina Rosenberg. Říkala jsem si, že je to bezvadné, že se spolu potom pobavíme, jak by se Solutions Journalism dal etablovat do pořadu 168 hodin. Bohužel se to ale nepodařilo.

Bavily jsme se o plánech, které teď budete v rámci Solutions Journalism podnikat.

Jaká je vaše vize pro Solutions Journalism v České republice?

Moje vize je, že za tři roky bude mít každé médium v České republice nějakou Solutions Journalism rubriku nebo ho bude mít jako standardní část redakční strategie. Přála bych si, aby se to stalo běžnou součástí zpravodajství, jako je třeba sportovní

rubrika. Aby Solutions Journalism prorůstal celou agendou. Ale je jasné, že to začíná projekty. Od těch se musíme dostat dál.

Byla bych ráda, kdyby se Solutions Journalism ujal i v rámci regionální žurnalistiky, protože tam není potřeba řešit státní proud. Regionální novináři můžou řešit třeba popelnice ve vesnici, veřejné osvětlení nebo dětské hřiště. Prostě jakoukoliv lokální záležitost.

Je české publikum na Solutions Journalism připravené?

Jsem přesvědčená, že Solutions Journalism je jedna cest, jak si vybudovat vztah k publiku a ukázat jim, že novináři mohou být užitečnou součástí života běžných občanů, protože přináší nějakou hodnotu, východiska z problémů a nějakou naději, že se problémy dají řešit.

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Ondřejem Liškou (Ashoka) ze dne 12. 7. 2020

Lucie Černá mi sdělila, že právě vy jste sehrál velkou roli v tom, že se do České republiky Solutions Journalism dostal. Jak celý proces probíhal?

Začal jsem působit v mezinárodní organizaci, která se jmenuje *Ashoka*, což je největší světová síť propojující sociální inovátory tzv. „*Social entrepreneur*“. Což jsou lidé, kteří nějakým zásadním způsobem proměňují a zlepšují život společnosti a svého okolí. Snaží se inovativním způsobem řešit sociální problémy. Tahle síť funguje po celém světě. Organizace má svoje zastoupení i ve Střední Evropě. Působil jsem jako ředitel Ashoky pro Českou republiku. Přemýšlel jsem, jak tyto sociální inovátory v Česku podpořit. Se svými kolegy jsme přemýšleli, jakým způsobem posílit ekosystém pro podporu hybatelů společenských změn v České republice. Uskutečnili jsme analýzu, takovou hloubkovou sondu, která je taky dostupná na webové stránce *Zemězměny.cz*. Mapovali jsme napřed hybatele společenských změn v Česku. A sestavili jsme mapu společenských inovátorů a ten následující rok – tedy rok 2016. Řekli jsme si: „*Pojďme udělat sondu do toho, co nejvíce potřebují a s jakými největšími překážkami se setkávají.*“ Jeden z těch problémů, který jsme identifikovali, bylo nízké povědomí o sociálních inovátorech. Ohledně toho, kdo jsou a co přináší do společnosti. Ten problém je začarovaný kruh.

Společnost trpí tím, že je v ní málo aktivních jedinců. To znamená bez aktivních jedinců, kteří se snaží o nějaké pozitivní společenské změny. To je důležité pro utváření demokracie. Ta žije z toho, že ji utvářejí aktivní občané a aktivní jedinci. To znamená, že jeden bez druhého nemůže existovat. Nemůžeme si stěžovat, že není dostatečně živá demokracie, když zároveň je malý počet aktivních lidí. Ale jak dosáhnout toho, aby se ten počet aktivních lidí – občanů zvyšoval.

To byl tedy důvod, proč jste se rozhodl podpořit myšlenku Solutions Journalism v České republice?

Při této úvaze jsme došli k tomu, že důležitou roli hraje právě povědomí. To znamená, co udělat proto, aby se více vědělo o příbězích lidí, kteří dokázali něco měnit a proměňují tu společnost k lepšímu. Začal jsem pátrat v *Ashoce*, jestli někdo ze sociálních hybatelů spadající pod tuto organizace se tímto tématem zaobírá. A narazil jsem na jednoho člena *Ashoky* z New Yorku – na Davida Bornsteina, jenž působí jako novinář a uvažoval podobným způsobem. Zamýšlel se nad tím, co může udělat pro to, aby se vědělo více o lidech, kteří proměňují pozitivně společnost a přinášejí do ní nějaké sociální inovace. Zrodila se v něm myšlenka na to, jak propojit nezávislé a rigorózní novinářství a vymyslel Solutions Journalism. Tento novinářský přístup mě zaujal. Začal jsem přemýšlet, jestli by bylo možné ji začít šířit do světa, a především ji přivést do Evropy.

Tak jste s Davidem Bornsteinem navázal kontakt?

Ano, zastihnul jsem ho na Twitteru, a potom jsem si s ním domluvil telefonní rozhovor. Řekl jsem mu, že musí přijet do Česka, protože tady ve Střední Evropě Solutions Journalism potřebujeme, aby se v médiích tento novinářský přístup uchytil. Posiluje

totiž čtenářstvo v tom, aby se samo aktivizovalo a zajímalo o svět. Noviny ho totiž často paralyzují. Solutions Journalism dělá pravý opak. A David říkal, že by moc rád přijel, ale že vůbec nemá čas. Tak jsem mu navrhnul, že se nemusí o nic starat, že všechno zařídím.

Jaký byl tedy první krok, pomocí kterého jste chtěl české publikum seznámit se Solutions Journalism?

Napadlo, že bychom to mohli udělat i obráceně. Jednoduše použít Solutions Journalism k šíření Solutions Journalism. A to tak, že zavedeme novinářskou v této kategorii, do níž budou moci být nominováni novináři a novinářky každý rok. A tím pádem poukážeme na Solutions Journalism jako na něco, co je kvalitní, co přináší uznání, co je smysluplné a co je na vyšší úrovni současné žurnalistiky. Spolupracoval jsem mnoho let s nadací *Open Society Fund*, konkrétně s Robertem Baschem. Toho jsem tímto oslovil a požádal ho, jestli by souhlasili s tím, že ta novinářská cena, kterou oni každým rokem organizují, nemohla rozšířit o jednu kategorii navíc, která by šla napříč těmi nominacemi. To znamená, že kdokoliv z nominovaných novinářů, jehož práce by splňovala podmínky Solutions Journalism, by zároveň mohl být nominován tady do této nové kategorie. On s tím souhlasil, já jsem sehnal prostředky na financování této kategorie.

Potom, co jsem to s *Open society Fund* dohodl, tak jsem Davidovi Bornsteinovi řekl, ať přijede do Prahy, že bude mít možnost předat Novinářskou cenu za Solutions Journalism a že ho uvedeme jako zakladatele tohoto přístupu. Překvapilo ho, že vůbec někde mimo Spojené státy je o tomto novinářském přístupu povědomí. Uplynul nějaký čas a David Bornstein byl v Praze a předával cenu druhému laureátovi – Danielu Prokopovi, za sérii *Úvod do praktické sociologie*.

Jak vzpomínáte na první udělování Novinářské ceny za Solutions Journalism? Jak to bylo vůbec proveditelné, když v roce 2016 nikdo tento novinářský přístup neznal?

Považoval jsem to za pokus. Chtěl jsem zjistit, jestli v Česku vůbec někdo tímto přístupem píše. Těmto lidem jsem chtěl dát symbolickou i praktickou podporu, tím že na ně poukážeme. Přinesli jsme mezi novináře informaci, že takový přístup existuje. Samozřejmě, že to byl risk. Taky se mohlo stát, že tu kategorii vyhlásíme a že žádný z těch článků, které budou nominovány do jakékoliv kategorie Novinářské ceny, nebude kritéria Solutions Journalism splňovat. Všem členům poroty jsem dal informace o tom, co Solutions Journalism obnáší, jaké má principy. Přeložil jsem některé materiály do češtiny. Rozeslal jsem je a vedli jsme debatu o tom, co je a co není Solutions Journalism. Nadnominovanými texty jsme se bavili, jestli těm kritériím novinářského přístupu vyhovují nebo ne. Nakonec jsme našli tři texty. Byl tam jeden skvělý příklad regionálního Solutions Journalism o suchu. Takže to dopadlo dobře.

To byl tedy prvním krokem. Novinářská cena za Solutions Journalism tedy sloužila jako nástroj pro rozšíření povědomí o tomto novinářském přístupu. Jaká byla další strategie? Součástí strategie ještě bylo každý rok nebo jednou za pár let

přivést špičky Solutions Journalism do České republiky. Udělat s nimi semináře, provést je redakcemi, seznámit je s šéfredaktory a se studenty. První to byl David Bornstein, následovala Tina Rosenberg, a nakonec to byl David Boardman – šéfredaktor *Seattle Times*, za jehož vedení získala ta redakce Pulitzerovu cenu za investigativní žurnalistiku. Dnes už vyučuje Solutions Journalism na jedné z prestižních novinářských fakult ve Spojených státech. Boardman tvrdí, že investigativní žurnalistika je považována za takovou královskou novinářskou disciplínu a Solutions Journalism je pokračování, jelikož ji doplňuje o řešení. Investigativní žurnalistika rozkrývá ten problém do největší hloubky. Solutions Journalism detailně rozebere ten problém, a ještě k tomu přináší informace těch řešení, která na ten problém reagují. Solutions Journalism není obskurní škola žurnalistiky, to je novinářský přístup, ke kterému se hlásí nejprestižnější a nejrespektovanější novináři světového jména, jako je právě David Boardman.

Lucie Černá mi popisovala pilíře strategie Solutions Journalism v České republice. Pokud si představíte tyto pilíře, v jaké fázi se teď Solutions Journalism v České republice nachází?

Ty pilíře bych popsal jako paralelní cesty, jak Solutions Journalism a jeho teoretické ukotvení v České žurnalistice podporovat. To znamená, že oceňování Solutions Journalismu počinů může fungovat vedle posilování povědomí mezi studenty a poskytování podpory těm redakcím, aby více využívali těch nástrojů Solutions Journalismu ve své praxi.

Jak vnímáte budoucnost tohoto novinářského přístupu v České republice?

Transitions Online a stal se jakýmsi Středoevropským hubem pro Solutions Journalism. Už to je první předpoklad pro to, aby se tady Solutions Journalism dlouhodobě uchytil. To, co dělají přináší docela plody, protože ta míra toho mediálního obsahu, jež lze zařadit jako Solutions Journalism, tak se zvětšila. Myslím například to, co udělal Nikita Poljakov ohledně projektu „Nejsi sám“. Možná by vznikl i obeznamenosti autorů o Solutions Journalism, ale rozhodně by nebyl tak kvalitní a neměl by takový dopad. Myslím si, že je před námi ještě dlouhá cesta, protože vlastnické poměry v českých médiích brání tomu, aby se nezávislá novinařina vůbec provozovala, ale tam, kde tnezávislost je, tak tam se Solutions Journalism docela dobře ujal. To je Respekt, Hospodářské noviny, Aktuálně, Reportér a Deník N – tam je několik redaktorů, kteří tuto metodu znají a používají ji. Přál bych si, aby tuto metodu používala i *Česká televize* a *Český rozhlas*, protože by jim to moc slušelo, a hlavně odpovídalo jejich veřejnoprávní povaze. Mohli naprosto neprůstřelně obhájit svoji nestrannost. Česká republika, troufám si říct, byla první oblast mimo Spojené státy, která se toho chopila, nebo alespoň mimo anglicky mluvící prostředí. A myslím si, že dneska je jednou z nejvitálnějších hubů, kde se o tomto přístupu hovoří. Solutions Journalism Network má stovky spolupracovníků a přispěvatelů a Češi, i díky *Transitions Online* byli mezi prvními a byli jedni z nejaktivnějších. Jako Češi tak přispíváme k rozvoji nějakého přístupu, který je globální, a který je přispívá ke tvoření demokracie a občanské společnosti.

Vy se ještě nějakým způsobem angažujete v etablování Solutions Journalismu v České republice?

V roce 2017 jsem odešel z Ashoky a celý projekt převzala Lucie Černá. V Ashoce jsme se dohodli, že tento projekt budeme podporovat zvenčí. Štafetu po nás převzala organizace *Transitions Online*. A Lucie přešla pod *Transitions Online* společně s projektem.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Tomášem Lindnerem (Respekt) ze dne 5. 6. 2020

BLOK 1 – Pozadí vzniku oceněného textu

Cenu za Solutions Journalism jste vyhrál dvakrát. Poprvé v roce 2016 a podruhé v roce 2018. Věděl jste v obou případech, že píšete Solutions Journalism?

Netušil jsem to. Když jsem připravoval vítězné reportáže, tak jsem k nim vůbec jako k Solutions Journalismu nepřistupoval. A do teď k nim tak nepřistupuji.

+ Co Vás vedlo k tomu, že jste nechtěně vypracoval Solutions Journalism text, aniž byste o tom vědět?

Nezajímá mě jen popis problémů, ale i ta práce na jeho řešení. Tuto stránku reality se do toho článků snažím dostat. Naopak mi nedává moc smysl uvažovat nad jednotlivými žánry nebo formáty. Myslím si, že každé téma si o nějaký přístup samo řekne. Někdy reportáž píšu jako čistý popis situace, někdy zpracuji více analyticky, někdy do detailu popíšu problém a někdy naopak mám pocit, že je potřeba udělat krok dál, a tak popisujete více to řešení.

Migrační téma, jsem popisoval kontinuálně a vlastně v roce 2015, mi přišlo, že se naprostá většina českých médií soustředí na spektakulární obrázky lidí, kteří připluli do Evropy. Proto mi přišlo zajímavé, jít o krok dál a popisovat, jak německá společnost reaguje konstruktivně, jakým způsobem zachází s takovou výzvou. Chtěl jsem na to jít zkrátka jinak – uznat, že se děje nějaký problém a popsat ho. A ještě jít o krok dál a popsat navíc to, jak na to v Německu reagují.

+ A jak to bylo v případě druhého textu Běženci jdou do výroby?

Pamatuji si, že mě páčila otázka, co se dá dělat, aby bylo lépe uprchlíkům v zemích, které přímo sousedí s místy občanských válek. V roce 2015 jsem četl článek o chystané reformě ohledně uspořádání uprchlických táborů. Týkalo se to hodně Jordánska. Takže jakmile jsem měl možnost do Jordánska jet, tak jsem se chtěl na tohle téma podívat. Říkal jsem si, že pokud to bude v Jordánsku dobře fungovat, tak vzniká model, který bude přenositelný i do jiných zemí, což se i děje. Podobný pokus s organizací uprchlických táborů dělá třeba Etiopie. Všechno to je jenom snaha psát o řešení problému, kterého jsme si byli v Evropě všichni vědomi.

BLOK 2 – Předchozí povědomí novináře o Solutions Journalism

Znal jste před nominací na cenu Solutions Journalism tento novinářský přístup?

O metodě jako takové jsem vědět. Protože my jsme v Respektu asi v roce 2014 dvakrát v řadě dostali nabídku přetisknout sérii článků ze *Solutions Journalism Network*. A tak jsem s Petrem Třešňákem vybral několik článků na asi tři nebo čtyři stránky, které jsme potom otiskli. Neznal jsem ale žádnou teorii a nezabýval jsem se tím dál.

+ Říkáte, že jste přístup znal, ale oceněné texty jste psal nevědomky. Co Vás ovlivnilo ve způsobu uvažování nad tématy?

Jsem velmi ovlivněn německými médii. Měl jsem výhodu, že jsem vyrůstal v česko-německé rodině. Vědomě jsem se některými články inspiroval, i tématy. Především v letech 2005-2010, kdy jsem v Respektu začínal.

BLOK 3 – Redakce a Solutions Journalism

Jak se k Solutions Journalism staví redakce Respektu? Musíte si zvolený formát nějak obhajovat?

Zpracovávám tímto formátem většinou delší témata do rubriky Kontext. Takže když mám téma uprchlíci v Německu, tak vím, že dostanu šest až osm stránek v časopisu a už záleží na mně, jakým stylem to udělám. V Respektu cítím hodně volnosti a vstřícnosti od editorů a šéfu. Třeba když jsme popisovali pandemii koronaviru, tak jsem se snažili u těch článků nejen popsat problém, ale i to, co se dá dělat – třeba na pomoc živnostníků. Snažili jsem se o koronaviru psát konstruktivně a taky se o tom na poradách bavíme, že tak chceme psát, akorát to neškatulkujeme

BLOK 4 – Vliv Novinářské ceny na budoucí tvorbu novináře

Zařadíte přístup Solutions Journalism do své běžné práce?

Jak jsem zmínil, nedává mi smysl uvažovat nad formou pro daný obsah. Takže i když jsem se dozvěděl, že Solutions Journalism existuje, nikdy jsem se ho nerozhodl používat jako nějakou šablonu, kterou bych se při čtení nějak řídil. Spíš jsem vycházel z toho, jaké téma mi přišlo zajímavé a o jaký přístup si říká.

Pronikl Solutions Journalism nějak více díky cenám do redakce Respektu?

Inpiroval jste třeba své kolegy?

Nemyslím si, že by se najednou v redakci začal Solutions Journalism používat. Asi bych se musel na to podívat úplně jinak trochu více analyticky. Je možné, že kolegové k tomu přichází krůček po krůčku. Určitě si ale na poradách cíleně neříkáme, že musíme psát Solutions Journalism. Stejně otázka na poradách je spíše: „Co s tím?“.

BLOK 5 – Budoucnost Solutions Journalism v České republice

Jak vnímáte budoucnost Solutions Journalism v České republice? Jsou pro ní vhodné podmínky?

Myslím si, že je hodně mladších novinářů, u kterých jiné přístupy k novinářině rezonují. Kteří chápou, že jenom to popisování problémů nestačí. A pokládají si otázky, které už jsou o krok dál. A nahlíží na problémy z jiné strany. Právě ta generační změna je možná cesta, jak trochu víc takového přístupu do médií dostat. Mám pocit, že v těch Seznam zprávách je hodně mladých novinářů. To samé v Deníku N nebo na webu iRozhlas.cz. Mladí tvůrci budou postupně stárnout, a tak i dostávat více prostoru. Nebo se dostanou do řídicích funkcí. Takže takhle by se mohl ten přístup více rozšířit. Ale samozřejmě s jistotou nelze nic říct.

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Nikitou Poljakovem (Aktuálně) ze dne 8. 7. 2020

BLOK 1 – Pozadí vzniku oceněného textu

Za svůj projekt o mužských sebevraždách s názvem „Nejsi sám“ jste získal Novinářkou cenu v kategorii Solutions Journalism. Při svém výzkumu jsem se setkala s tím, že novináři, kteří toto ocenění získali před Vámi vůbec netušili, že vytvořili text splňující kritéria Solutions Journalism. Vy jste zvolil tuto formu záměrně?

Ano. Projekt Nejsi sám jsem připravoval s vědomím, že dělám Solutions Journalism. Dokonce jsme dostali na zpracování tohoto projektu grant, o ten jsem si zažádal skrze *Transitions Online*. Z této organizace znám taky Lucii Černou, s níž nadále spolupracuji. Při žádosti jsem navrhnul jako téma mužské sebevraždy, s tím že je vypracuji právě perspektivou zaměřenou na řešení. Grant jsme získali, a tak jsme začali připravovat daný projekt. Takže všechno směřovalo k tomu vyrobit Solutions Journalism.

+ Proč jste se rozhodl Solutions Journalism zvolit jako metodu pro tento projekt?

Měl jsem za sebou projekt s názvem „Chudé Česko“. Byl jsem ale docela deprimovaný z toho, jak negativně ten projekt na publikum působil. Vyplývalo z něj, že je vše špatně dopadne a že z chudoby toho není cesty ven.

+ Kromě špatných pocitů z předešlého projektu byla pro Vás ještě nějaká jiná motivace, proč Solutions Journalism využít?

Motivovalo mě především zjištění, že téma můžu popsat, aniž by čtenáři měli deprese. Je to daleko složitější novinářina, chce to více přemýšlení o daném tématu. Rád si dělám sám pro sebe v rámci práce výzvy. Tak jsem si říkal, že by to mohlo být zajímavé.

Navíc jsem také slyšel o tom, jak Solutions Journalism působí na publikum. Tím myslím informace o tom, že články zpracované tímto novinářským přístupem mají větší čtenost a vyvolávají větší interakci se čtenářem. Zkrátka jsem chtěl vyzkoušet nový přístup a zjistit, jestli funguje. Samozřejmě důležité bylo i to téma.

BLOK 2 – Předchozí povědomí novináře o Solutions Journalism

Jak jste se dozvěděl o tomto novinářském přístupu?

Právě „Chudé Česko“ mě napojilo na lidi, kteří mě odkázali na přístup Solutions Journalism. Do České republiky přijela přednášet Tina Rosenberg, což je novinářka z New York Times, která tam spravuje rubriku „*The Fixies*“. To je rubrika, která je zaměřena právě na Solutions Journalism. Dali jsme si spolu schůzku, všimla si totiž projektu „Chudé Česko“

+ Takže jste se o Solutions Journalism dozvěděl až na základě schůzky s Tinou Rosenberg?

Asi jsem to zaznamenal v zahraničních médiích. Ale upřímně si nepamatuji, kdy jsem to zaznamenal poprvé. Možná jsem o tom něco věděl, ale mě nadchla až ta debata s Tinou Rosenberg. Potřebuji, aby mi to někdo vysvětlil z očí do očí a motivoval mě. Sám od sebe bych se k tomu asi nedostal.

BLOK 3 – Redakce a Solutions Journalism

Lucie Černá tvrdí, že je pro novináře poměrně složité prosadit si Solutions Journalism v redakci. Jak to bylo v Aktuálně?

Prosadit Solutions Journalism u nás v redakci těžké nebylo, ale měli nějaké připomínky, protože podle mě nechápali ten princip. Musel jsem Solutions Journalism editorům a některým starším kolegům systematicky vysvětlit. Měl jsem ale dobrou pozici, protože jsem vytvořil už před tím dva úspěšné projekty. Důvěřovali mojí expertíze a věřili tomu, že to dopadne dobře. Já jsem přišel s tím, že mám dobrý projekt, že jsem na to sehnal peníze a fotografa, našel jsem deset sebevrahů, tak to pojd'me prostě udělat. A jestli to byl Solutions Journalism, rozhovory, reportáž nebo jakákoliv jiná forma, tak to už nehrálo takovou roli v té redakci.

+ Proč jste musel starším kolegům vysvětlovat Solutions Journalism?

Novinári mají svá zažitá pravidla. Redakční práce je velmi rutinní. Pořád děláte to samé. Pokud jste editor, pořád dokola opravujete jenom ty články. Zkrátka jsem vysvětloval, proč je potřeba to udělat jinak. Proč nestačí jen popsat problém. Ale tam to teprve začíná. My musíme říct, že existují Centra duševního zdraví, která jim mohou pomoci.

Pronikl Solutions Journalism nějaké více do redakce Respektu díky tomu, že jste vyhrál cenu za projekt „Nejsi sám“?

Obecně se nic nestalo. Každý den jsou ráno porady, kde jsou lidi z vedení, kteří mají velkou zkušenost. Vědí, jak se mají ty texty psát. Já si nedovedu moc představit, že by tam někdo řešil, z jaké perspektivy by se měli redaktori na dané věci dívat. Na to není ani čas. Víím, že pár kolegyň podávalo žádost o granty, nevím, jestli to dopadlo, ale alespoň nějaké povědomí tam vzniklo o Solutions Journalism vzniklo.

BLOK 4 – Vliv Novinářské ceny na budoucí tvorbu novináře

Ovlivnilo získání ceny za Solutions Journalism nějakým způsobem Vaši budoucí tvorbu?

Ano, jednoznačně ovlivnilo. Začínám dělat ještě jiné projekty. A mí šéfové po mě chtějí, abych do nich vnášel tento přístup. Takže minimálně na úrovni šéfů a editorů to v redakci rezonuje. A ta cena tomu určitě pomohla. Najednou říkají „A dáš tam tady tenhle pohled na věc?“.

+ Jaké konkrétní projekty v rámci tohoto novinářského přístupu chystáte?

Ještě nechci mluvit o tom, co chystám, ale týká se to sociologických typů lidí. Snažím se navázat na projekt *iRozhlasu*. Budu se snažit popsat, kdo jsou ti lidi z jednotlivých sociologických skupin, proč takoví jsou, a zda se můžou shodnout na nějakých tématech, přesto že když jsou na opačném spektru škály. Zkrátka spojovat ty protipóly. Jít o krok dál. Dále také pracujeme na projektu „Chytré Česko“.

Projekt je o tom, že Češi hloupnou a popisuje, co se s tím dá dělat. Je rozdělený na dvě části. Možná to nebylo úplně správně, ale mě přišlo divné dělat Solutions Journalism u

článků, u jejichž témat jsme ještě nepopsali hlavní problém. Takže první část jsme věnovali popisu toho, co je špatně. Teď jsme to ale zastavili kvůli koronaviru. Ale teď připravujeme část, která bude celá v rámci Solutions Journalism. Bude to asi 15 článků, které se budou vydávat v průběhu příštího půl roku. Je tam hodně inspirace ze *Seattle Times*. Je to takový hub Solutions Journalism, který se věnuje dobré praxi na školách. Plánuju ještě jednu věc na podzim. O té ale zatím nemůžu vůbec mluvit.

Je zajímavé, že náš partner nadace České spořitelny vůbec nechtěla tu první část. Chtěli hned tu druhou. Rovnou ten Solutions Journalism. Ale jsem je přesvědčil, že je potřeba to udělat. Myslím si, že se mnou nesouhlasí ani Lucie. Nicméně jsem to tak cítil.

BLOK 5 – Budoucnost Solutions Journalism v České republice

Vy sám tvoříte práce v rámci Solutions Journalism a plánujete se této tvorbě do budoucna věnovat, jak vnímáte budoucnost Solutions Journalism v České republice?

Vidím, že jsou redakce, které to opravdu zajímá a pak jsou taky redakce, kde to nezajímá nikoho. To je třeba Mafra. Prostor je pro to třeba právě v Aktuálně nebo v Respektu. V redakci musí být osvětenější šéf nebo šéfka, který je hloubavější a prostě to povolí. Ale zatím jsem si nevšimnul, že by to oslovilo hodně přispěvatelů u nás.

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Petrou Dlouhou (Finmag) ze dne 11. 7. 2020

BLOK 1 – Pozadí vzniku oceněného textu

Cenu za Solutions Journalism jste získala v roce 2018. Věděla jste, že se Vám podařilo vytvořit text v rámci Solutions Journalism?

Článek „Pomůžu Ti zažít slast“ jsem v rámci tohoto novinářského přístupu napsala nevědomky.

+Co Vás vedlo k tomu, že nechtěně zvolila tuto novinářskou metodu?

Tehdy se v Česku rozjížděla služba sexuální asistence pro lidi s postižením a mě to téma zaujalo. Teprve, když jsem se o práci organizace Freya začala víc zajímat a dostávala se hlouběji, docházelo mi, jak důležité a mnohovrstevnaté téma to je. Myslím, že mě lidsky obohatilo dozvědět se o něm víc. Prvotním východiskem mého textu bylo představit službu, která nabízí řešení jistého problému – tím je asi souvislost se Solutions Journalism zřejmá, ale to jsem tehdy nevěděla. Já se jen nechala vést tématem, nepostupovala jsem podle žádné metody. Kritéria Solutions Journalism jsem naplnila opravdu náhodou.

BLOK 2 – Předchozí povědomí novináře o Solutions Journalism

Jak jste se o Solutions Journalism dozvěděla?

O existenci Solutions Journalism jsem se dozvěděla až v okamžiku nominace na novinářskou cenu

BLOK 3 – Redakce a Solutions Journalism

Jak redakce vnímala Váš text? Měla redakce problém s formou článku?

V redakci jsme debatovali o tom, jak téma uchopit co nejlépe. Když jsem téma v redakci navrhla, měla jsem od kolegů od začátku plnou podporu. A neměli žádné výhrady k tomu, jak jsem ho zpracovala.

Ovlivnilo to, že jste získala novinářskou cenu za Solutions Journalism tvorbu Vašich kolegů? Pronikl k Vám do redakce tento novinářský přístup?

Vzhledem k tomu, že jsem na rodičovské a nemám s kolegy každodenní bezprostřední kontakt, nedokážu přesně říct, ale pokud vím, jejich práci to nijak přímo neovlivnilo. I když povědomí o Solutions Journalism samozřejmě mají.

BLOK 4 – Vliv Novinářské ceny na budoucí tvorbu novináře

Ovlivnila cena nějakým způsobem Vaši další tvorbu?

Pomůžu ti zažít slast jsem dopsala krátce před narozením dcery, od té doby si dopřávám mateřskou pauzu. Takže je to spíš výzva a inspirace pro budoucnost.

+Plánujete Solutions Journalism v budoucnu ve své tvorbě využít?

Těžko říct, jestli s tím budu nějak cíleně pracovat, ale samozřejmě už mám o Solutions Journalism povědomí, je možné, že se to do mé práce nějak promítne. Vždycky pro mě

ale bude rozhodující zaujetí pro téma

BLOK 5 – Budoucnost Solutions Journalism v České republice

Myslíte si, že má tento novinářský přístup budoucnost v České republice?

Abych řekla pravdu, nezaměřuji se na to. Budoucnost jistě má, pokud se bude přirozeně rozvíjet. Jsou náměty, pro které se dobře hodí, nelze pod něj ale násilně vtěsnat vše.

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s Danielem Prokopem (Právo) ze dne 22. 7. 2020

BLOK 1 – Pozadí vzniku oceněného textu

Psal jste texty ze série „Úvod do praktické sociologie“ záměrně metodou Solutions Journalism?

Ne, neměl jsem ponětí o tom, že to, co píšu, se jmenuje Solutions Journalism.

+Proč jste tuto metodu nevědomě zvolil? Lze tam vypořádat nějaké myšlenkové pochody, které Vás k tomuto novinářskému přístupu přivedly?

Měl jsem pocit, že se u popisu sociálních problémů používají zjednodušující čísla. Myslím tím situaci okolo roku 2012. V té době byla dost velká část žurnalistiky pravicová. Teď už je to jinak, i podle výzkumu. V té době tady byl diskurz, že ta socioekonomická situace je tady dobrá, že si tady lidé jenom stěžují, a že je to tady taková národní povaha. A to byla taky věc, kterou šířili politici. Počínaje třeba TOP09, která to měla v kampani, a konče některými novináři. Chtěl jsem psát proti tomu analyticky. Jsou to všechno rekonstrující texty. Často začínají nějakou tezí, potom antitezí a pak je nějaká syntéza. Má to konstrukci anglosaské eseje. Druhotná inspirace byla v tom, že jsem často někde četl nějakou informaci, která nebyla pravdivá, tak jsem potom ten daný problém zkoušel argumentačně prozkoumat. Řekl bych, že moje texty reagují na zjednodušující diskurz ohledně sociálních problémů v té době.

BLOK 2 – Předchozí povědomí novináře o Solutions Journalism

Zaznamenal jste Solutions Journalism ještě před tím, než jste obdržel Novinářskou cenu za tento novinářský přístup?

Myslím, že ne. Žurnalistiku jsem studoval, znám klasické žánry. Při studiu se ale nikdo o Solutions Journalism nezmiňoval. Takže jsem to neznal, asi jsem tento přístup vnímal jako analýzy nebo nějaký obecnější útvar. I když asi jsem Solutions Journalism zaznamenal v zahraničních médiích. Četl jsem hodně *Guardian*.

BLOK 3 – Redakce a Solutions Journalism

Jak na Vaše texty v rámci tohoto novinářského přístupu reagovalo vedení redakce? Měl někdo k formě výhrady?

Ne, neměl jsem s tím problém. Nikdy mě editor nenuťl psát nic třeba tak, aby to bylo více emotivní, třeba abych tam dával lidské příběhy a tak dále. Nějak se to vyvrtilo samo. Samozřejmě, že mi editor texty upravoval, ale nikdy mi nezasahoval do formy.

I přesto, že nejste novinářem na plný úvazek, všimnul jste si, že byste třeba někoho v redakci práva inspiroval k tomu, aby začal tento novinářský přístup při své tvorbě využívat?

Ne, to asi ne. Já jsem upřímně ani nikdy v redakci *Práva* nebyl. Já posílám články editorovi, ten je upraví. Zedituje je tak dobře, že si nevšimnu ani těch změn, ale ten text se zkrátí. Ale, že by se se mnou radil někdo, jak to psát... Tak to asi ne. Možná by měl ale lepší reflexi právě editor Zbyněk Vlasák.

BLOK 4 – Vliv Novinářské ceny na budoucí tvorbu novináře

Začal jste po roce 2017, kdy jste získal Novinářskou cenu za Solutions Journalism vědomě využívat tento novinářský přístup?

Ano. Uvědomil, že v textech musí být návrh řešení. Že to nemůže být jenom společenská kritika. Články napsané po roce 2016, jsou více orientované na řešení. Například, když jsem psal o sociálním bydlení, rovnou jsem tam popsal, jak by měl vypadat ten zákon. Vím, že si ze mě dělali legraci, že jsem to popsal tak podrobně, že to vypadalo jako podkladová zpráva k nějakému zákonu. Orientuji se asi více na určité věci. Například: „Co konkrétně by se mělo změnit v exekucích?“. Takto jsem psal také svoji knížku *Slepé skvrny*, řekl bych, že i ta se Solutions Journalism orientovaná. Je to ale asi i přirozený důsledek, že se nechcete zaobírat pořád jen kritikou.

+ Plánujete ještě nějaký další projekt v rámci Solutions Journalism do budoucna?

Teď děláme velkou studii ohledně vědomostí a vzdělávání, tam bych to chtěl určitě využít, protože se o tom bude muset psát. Bude to totiž asi největší studie, která kdy v České republice vznikla. Takže určitě bych to chtěl využít na medializaci této studie.

+ A jakým způsobem? Už jste o tom přemýšlel?

Dělám do dohromady s nadací České spořitelny, tak to ještě musím probrat s touto stranou. Jestli to nějakým způsobem zapojit do toho *Chytrého Česka*, nebo jestli na to udělat samostatný web, asi by to šlo publikovat i přes datovou žurnalistiku *iRozhlasu*. A potom děláme v mojí firmě výzkum, který se týká dopadů pandemie. Tam mám trošku deficit ohledně publikování informací, ale i tam uvažuji o využití Solutions Journalism.

+ Už téměř rok jste nevydal v Salonu článek. Plánujete se ještě vrátit k publikování „Úvodu do praktické sociologie?“

A co se týče psaní jako takového, tak chtěl bych pokračovat ve psaní textů do *Salonu*, ale to asi až tak na podzim.

BLOK 5 – Budoucnost Solutions Journalism v České republice

Má podle Vás Solutions Journalism v českých médiích budoucnost?

Myslím si, že se etabluje v minoritních médiích, do kterých ještě patří i datová žurnalistika na *iRozhlasu*, i když ten je tak na hranici. Myslím ale, že ani to *Chytré Česko* nečetlo miliony lidí. Ale asi by bylo dobře, kdyby téma sociálních problémů proniklo do hlavních vysílacích médií. Trošku mě mrzelo, když jsme v tom roce 2018 řešili exekuce a reformu insolvenční a Česká televize se třeba o tohle téma zajímala daleko méně, než bych čekal. Ale řekl bych, že se to mění, že si mladší redaktori už spoustu věcí uvědomují.